

PODATKI O DIPLOMI

Ime in priimek: Nina Strmšek

Naslov diplomske naloge: Socialno podjetništvo - izziv sodobne družbe

Kraj: Ljubljana

Leto: 2011

Število strani: 128

Število prilog: 10

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Ključne besede: socialna ekonomija, socialno podjetništvo, socialno podjetje, socialni podjetnik, zakonodaja na področju socialnega podjetništva, neprofitne organizacije, neprofitni sektor,

Povzetek:

V teoretičnem delu sem opredelila in predstavila poglede različnih avtorjev v zvezi s konceptom socialne ekonomije in socialnim podjetništvom. V nadaljevanju sem poiskala različne definicije socialnih podjetji in opisala tipičnega socialnega podjetnika. Prav tako sem pregledala na novo sprejet Zakon o socialnem podjetništvu in koncepte socialnega dela, ki bi jih lahko uporabili pri delovanju znotraj socialnega podjetja. V naslednjem sklopu sem opisala štiri primere socialnega podjetništva iz tujine in pet primerov projektov in organizacij, ki sami sebe deklarirajo za socialna podjetja pri nas. V raziskovalnem delu sem me drugim ugotovila, da projekti in organizacije v največji meri sledijo štirim zakonsko določenim ciljem. Raziskava je pokazala, da zaposlujejo invalide, mlade med 17 in 25 let, bivše odvisnike, bivše kaznjence, brezdomce in Rome. Prav tako sem ugotovila, da vsi raziskovani projekti in organizacije opravljajo poleg osnovne dejavnosti še nekatere socialnopodjetniške dejavnosti, ki jih določa Zakon o socialnem podjetništvu.

Title: Social entrepreneurship – challenge of modern society

Descriptors: social economy, social entrepreneurship, social enterprise, social entrepreneur, legislation of social entrepreneurship, nonprofit organizations, nonprofit sector

Abstract: In the theoretical part I defined and presented views of different authors on the concept of social economy and social entrepreneurship. Then I found various definitions of social enterprises and described the typical social entrepreneur. I reviewed new legislation of social entrepreneurship and the concepts of social work which could be used as a direction for working inside the social enterprise. Furthermore I described four different social enterprises from abroad and five different Slovenian projects and organizations which call themselves social enterprises. In the research I found out that projects and organizations more or less follow four different goals defined by the legislation of social entrepreneurship. The research showed that organizations and projects employ disabled people, young people between 17 and 25, former addicts, former convicts, homeless and Romanies. I have also found out that apart from their basic activities all the researched projects and organizations perform some other social entrepreneurship activities determined by the legislation of social entrepreneurship.

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA
SOCIALNO PODJETNIŠTVO - IZZIV SODOBNE DRUŽBE

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Avtorica: Nina Strmšek

Ljubljana 2011

Predgovor

Podjetništvo je v meni že od nekdaj vzbujalo ogromno zanimanja. Pred leti sem se vpisala na vzporedni študij na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, kjer sem se tudi prvič поближе seznanila s podjetništvom. Zaradi preobilice študijskih obveznosti na dveh fakultetah sem kasneje sicer študij ekonomije opustila, a sem kljub temu pridobila obilico novega podjetniškega znanja. Odločila sem se, da v diplomski nalogi združim svoje zanimanje in znanje iz področja podjetništva ter znanje, ki sem ga skozi štiriletno izobraževanje pridobila na Fakulteti za socialno delo.

V zvezi z obravnavano temo sem bila prvič seznanjena s strani mag. Zdenke Kovač, ki se z razvojem socialnega podjetništva pri nas ukvarja že vrsto let. H končni odločitvi glede izbora teme diplomske naloge je v veliki meri botrovala spodbuda mentorice doc. dr. Liljane Rihter ter moje neznanje o socialnem podjetništvu. Glede na to, da bom sama kmalu v vlogi iskalke prve zaposlitve, me je še posebej zanimalo, kakšni so pogoji za ustanovitev socialnih podjetij pri nas in na kakšen način tovrstna podjetja sploh delujejo. Na podlagi tega sem analizirala dobre prakse socialnih podjetij iz tujine, kjer je ta podjetniški pojem že dodobra utrjen.

Ravno zaradi dobrih praks iz tujine so se trendi tudi pri nas vse bolj nagibali k uvajanju socialnih podjetij in razvoju socialne ekonomije ter socialnega podjetništva. V letošnjem letu smo tako z Zakonom o socialnem podjetništvu (Uradni list Republike Slovenije - <http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>) dobili prvo zakonsko podlago za ustanovitev takšnih podjetij. Kljub temu da zakon še ni stopil v veljavo, se pojavljajo projekti in pobude, ki sledijo viziji socialnega podjetništva.

V teoretičnem delu sem povzela poglede in definicije različnih avtorjev v zvezi s socialno ekonomijo in socialnim podjetništvom, analizirala splošne določbe Zakona o socialnem podjetništvu (*ibid.*) in opisala pet domačih in štiri tuje socialnopodjetniške projekte oz. organizacije. Na koncu sem koncept socialnega podjetništva povezala s koncepti v socialnem delu.

V raziskovalnem delu me je zanimalo, ali obstoječi projekti in pobude v Sloveniji sledijo značilnostim, ki jih za socialna podjetja predvideva na novo sprejet zakon in kakšni so razkoraki med njimi. Predvsem sem se osredotočila na to, katerim ciljem sledijo, katere dejavnosti izvajajo in kakšni so posebni pogoji zaposlovanja. Prav tako me je zanimalo, v kolikšni meri se obstoječi projekti in pobude približajo načelom, ki jih za socialna podjetja določa zakon.

Na tem mestu bi se rada zahvalila vsem, ki so mi na kakršen koli način pomagali pri nastajanju moje diplomske naloge.

Iskreno se zahvaljujem mentorici doc. dr. Liljani Rihter, ki me je vodila skozi proces pisanja diplomske naloge in mi dajala koristne nasvete.

Iskrena zahvala gre tudi teti Zdenki Kovač, ki mi je predstavila temo, me navdušila z razlagami in mi posredovala ogromno literature.

Ob tej priložnosti bi se zahvalila tudi moji družini, ki mi je omogočila študij na Fakulteti za socialno delo in me podpirala ves čas študija.

Kazalo

1.	TEORETIČNI UVOD	8
1.1.	SOCIALNA EKONOMIJA IN SOCIALNO PODJETNIŠTVO.....	8
1.1.1.	Socialna podjetja	15
1.1.2.	Socialni podjetnik.....	17
1.2.	PRIMERI SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA V SLOVENIJI.....	21
1.2.1.	Tovarna dela-Vstop v svet dela	22
1.2.2.	Zadruga Pomelaj	22
1.2.3.	Društvo Mozaik	24
1.2.4.	Center ponovne uporabe v Rogaški Slatini.....	25
1.2.5.	Društvo Kralju ulice-Stara roba, nova raba	26
1.3.	PRIMERI SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA V TUJINI.....	27
1.3.1.	Fundacija Fifteen v Veliki Britaniji.....	27
1.3.2.	Fundacija Ashoka.....	28
1.3.3.	Skupnost San Patrignano v Italiji.....	29
1.3.4.	Organizacija Grameen v Bangladešu	30
1.4.	SOCIALNO DELO V POVEZAVI S SOCIALNIM PODJETNIŠTVOM.....	32
1.4.1.	Socialno delo v delovnih organizacijah.....	32
1.4.2.	Ekološko-sistemska teorija.....	33
1.4.3.	Skupnostno socialno delo	34
2.	OPREDELITEV PROBLEMA.....	36
3.	METODOLOGIJA.....	37
3.1.	Vrsta raziskave.....	37
3.2.	Merski instrumenti in viri podatkov	37
3.3.	Populacija.....	37
3.4.	Zbiranje podatkov	38
3.5.	Obdelava in analiza podatkov	38
4.	REZULTATI	39
4.1.	Kralji ulice-Stara roba nova raba.....	39
4.2.	Tovarna dela-Vstop v svet dela.....	41
4.3.	Društvo Mozaik	43
4.4.	Zadruga Pomelaj.....	44
4.5.	Center ponovne uporabe iz Rogaške Slatine	46
4.6.	Zakon o socialnem podjetništvu: ovire ali spodbuda za razvoj obstoječih socialnopodjetniških praks	48

5.	RAZPRAVA.....	51
6.	SKLEPI.....	55
8.	PREDLOGI	57
9.	LITERATURA	58
9.1.	PISNI VIRI	58
9.2.	ELEKTRONSKI VIRI.....	59
9.3.	NEPOSREDNI VIRI	61
10.	PRILOGE.....	62
11.	POVZETEK	126

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. SOCIALNA EKONOMIJA IN SOCIALNO PODJETNIŠTVO

»Pojem socialna ekonomija je leta 1830 prvi uporabil francoski liberalni ekonomist Charles Dunoyer, ki se je zavzemal za bolj moralen »etičen« pristop v ekonomiji. Prvi zakon o kooperativah na svetu je bil sprejet v Veliki Britaniji leta 1852. Socialno podjetništvo, ki daje prednost rasti socialnega kapitala pred ustvarjanjem dobička, je pravi razcvet doživelo v devetdesetih letih prejšnjega stoletja v nekaterih evropskih državah. Je tržni odgovor na reševanje socialnih, okoljskih, lokalnih in drugih težav.«

(Finance_16_02_2010.pdf(Predmet application/pdf)-

http://www.tovarnadela.si/fileadmin/user_upload/Knjiznica_dokumenti/Finance_16_02_2010.pdf)

Trg danes sestoji (Moulaert, Ailenei 2005: 6) iz treh različnih sektorjev: javnega, zasebnega in tako imenovanega »tretjega sektorja«, ki ga lahko poimenujemo tudi socialna ekonomija, solidarnostna ali celo alternativna ekonomija. Organizacije znotraj tretjega sektorja se po svoji obliki razlikujejo od tradicionalnih interesnih javnih in zasebnih služb. Njihova organiziranost vsebuje tako formalne kot neformalne elemente (trg, prostovoljstvo...), tržno in netržno orientirane proizvode ter valorizacijo dobrin in storitev.

V svetu (Defoury, Nyssens 2006) so se pojavili različni koncepti, ki bi definirali nabor organizacij in iniciativ, ki jih ne moremo umestiti ne med javne in ne med zasebne profitne organizacije. Mednarodno sta se tako, na podlagi statističnega raziskovanja, uveljavila dva teoretska pristopa, ki sta povzročila, mednarodno uveljavitev tretjega sektorja. Na eni strani so tako imenovane neprofitne šole (*»non-profit schools«*) predlagale prepoved delitve dobička za organizacije tretjega sektorja. Po drugi strani pa se je uveljavil koncept socialne ekonomije, ki je prinesel kooperative, vzajemne družbe in združenja (ena od najpogostejših oblik so fundacije) ter opozoril na posebno misijo organizacij tretjega sektorja, kot na primer, da njihov cilj ni generiranje dobička vlagateljev, ampak so v ospredju njihovi člani in širša skupnost. Poleg naštetega je koncept izpostavil prisotnost demokratičnosti odločanja znotraj organizacij in v ospredje, namesto kopičenja kapitala, postavil ljudje in njihovo delo. Avtorja pa ob tem opozarjata, da z opisanimi konceptoma načeta izpodriniti ostalih obstoječih opredelitev tretjega sektorja, kot so koncepti socialne ekonomije, neprofitnega sektorja ali prostovoljskega sektorja. Namesto tega predlagata, da socialno podjetništvo postane ogrodje za izgradnjo mostu med vsemi različnimi komponentami tretjega sektorja.

Naraščanje (*ibid.*) priznanja tretjega sektorja v Evropi in ogromni interes nad neobičajno podjetniško dinamiko vodita v pojav novega koncepta tj. socialnega podjetništva. Medtem ko se je o omenjenem konceptu pred mnogimi leti le redko govorilo, se koncept danes prebujata na obeh straneh Atlantika. V ZDA so se z njim prvič srečali v zgodnjih devetdesetih. Leta 1993 se je na Harvard Business School sprožila tako imenovana iniciativa za socialno podjetništvo, kateri so sledile še mnoge druge. Od takrat dalje so različne vodilne univerze, Columbia, Stanford in Yale, ter različne fundacije, organizirale izobraževalne in podporne programe za socialno podjetništvo in socialne podjetnike.

Socialno podjetništvo v ZDA (Dees, J.G. (1998), *Enterprising Nonprofits*, Harvard Business Review, January-February: 55-67, v Defourny, Nyssens 2006:4) ostaja zelo širok in pogosto nerazločen koncept, ki v prvi vrsti opozarja na tržno orientirane ekonomske aktivnosti, ki primarno sledijo socialnim ciljem. Socialno podjetništvo ponuja rešitve za problem financiranja neprofitnih organizacij, ki črpajo sredstva zgolj iz donacij posameznikov, države in s pomočjo skladov.

Podobno (Borzaga, C., Santuari, A. (2001), *Italy: from Traditional Co-operatives to Innovative Social Enterprises*, in Borzaga, C., Defourny, J. (eds), *The Emergence of Social Enterprise*, London and New York: Routledge, 166-81, v Defourny, Nyssens 2006:4) kot v Ameriki se je koncept socialnega podjetništva v Evropi pojavil v osrčju tretjega sektorja v zgodnjih devetdesetih letih prejšnjega stoletja. V obliki kooperativnih gibanj se je val najprej razširil v Italiji. Če pogledamo nekoliko podrobneje, je leta 1991 italijanski parlament sprejel zakonodajo v zvezi s socialnimi kooperativami. Kooperative so v prvi vrsti nastale kot odgovor na problem delovanja javnih služb in so kasneje doživele pravi razcvet.

V naslednji fazi so evropski raziskovalci (Borzaga, C., Defourny, J. (2001), *The Emergence of Social Enterprise*, London and New York: Routledge, v Defourny, Nyssens 2006: 4) objavili seznam podobnih iniciativ, ki so po Evropi že delovale, ampak so zavzemale različne formalne statusne oblike, ki so bile značilne za posamezno državo, znotraj katere so delovale. Leta 1996 so se isti raziskovalci povezali v mrežo, da bi proučili obstoj socialnih podjetij po Evropi. Njihovo raziskovanje je obsegalo petnajst držav, ki so bile v tistem času članice Evropske unije. Omenjena skupina raziskovalcev se je poimenovala EMES-European Research Network- in je (Defourny, Nyssens 2006:5) za socialno podjetje opredelila tiste organizacije, ki imajo en sam ekspliciten cilj, delujejo v korist skupnosti. Tovrstne organizacije se oblikujejo na pobudo skupine civilne družbe, pri čemer je materialni interes glavnih investorjev omejen. Poleg omenjenega so socialna podjetja še posebej pozorna na lastno neodvisnost in gospodarsko tveganje v zvezi s potekom socialno-ekonomske dejavnosti.

Eden pomembnih mejnikov razvoja socialnega podjetništva v Evropi je bilo leto 2002, ko je prišlo na temo socialnega podjetništva do ogromnega števila različnih debat v Veliki Britaniji (DTI (2002), *Social Enterprise: a Strategy for Success*, London: Department of Trade and Industry. Available at www.sbs.gov.uk/SBS_Gov_files/socialenterprise/SEA_StrategyforSuccess.pdf., v Defourny, Nyssens 2006:4). Blairova vlada je namreč spodbudila razvoj Socialno podjetniške koalicije (*»Sociale Enterprise Coalition«*) in oblikovala Socialno podjetniško enoto (*»Social Enterprise Unit«*), da bi izboljšala vedenje o socialnem podjetništvu. Kljub temu da, termin pri njih še vedno ni povsem do dobra razjasnjen, sta se razvili dve osnovni značilnosti, za kateri se zdi, da sta del identitete te vrste podjetji: družbeni cilji in doseganje trajnosti v okviru trgovanja.

Bojan Radej (2010: 41-46) je zapisal, da je socialna ekonomija presečno področje med ekonomskim ali gospodarskim in socialnim razvojem, saj gre namreč za dejavnost, ki ustvarja socialne učinke na gospodarsko vzdržen način. Socialna ekonomija je tako most med obema in kombinira njune lastnosti. Po njegovem mnenju ima socialna ekonomija pogosto v javnosti negativen prizvok. Najverjetneje zaradi tega, ker služi na račun revnih, ali pa zaradi tega, ker kot vrsta *»sociale«* izčrpa javne proračune. Poleg tega je uveljavljena predstava, da so programi socialnega podjetništva relativno dragi, ker je njihova produktivnost in učinkovitost v primerjavi s konkurenčnimi podjetji nizka. Radej (*ibid.*) opozarja, da je odnos do koncepta socialne ekonomije v veliki meri odvisen od pravilnega razumevanja in poznavanja omenjenega koncepta. Zaradi tega je potrebno pojem natančno definirati.

Termin socialna ekonomija po Radeju (*ibid.*) najpogosteje opredeljujemo kot ekonomijo tretjega sektorja, ki se nahaja med zasebnim sektorjem, ki ga poganja motiv dobička, in javnim sektorjem, ki ga poganja motiv javnega in skupnega dobra. Socialna ekonomija ima torej dvojni horizont, poganja jo tako motiv dobička kot tudi motiv ustvarjanja javnih dobrin. Načeloma je sicer res nižje produktivna, a vendar to zanjo preprosto ni bistveno. Vsekakor pa je ne smemo ocenjevati po tržnih kriterijih. Kar je pomembnejše, je to, da razumemo, da socialna ekonomija v lokalni skupnosti rešuje več problemov hkrati (dodano vrednost, vključevanje izključenih, oživljanje tradicije, aktiviranje lokalnih virov), ko svoje temeljne resurse črpa iz lokalnega okolja in svoje rezultate v glavnem plasira nazaj v lokalno okolje. Nizko profitno stopnjo tako odtehtajo relativno dobro plačane službe, razširjena reprodukcija proizvodnih obratov in predvsem to, da dodana vrednost večinoma ostane v okvirih lokalne skupnosti, regije. Socialna podjetja (*ibid.*) so večinoma delovno intenzivna, delovna mesta, ki jih ustvarjajo pa so razmeroma poceni. Večina ustvarjene dodane vrednosti je netržne, ker proizvajajo javne dobrine, zato je njena dodana vrednost pogosto nematerialna in pripada celotni skupnosti, noben posameznik si njenih učinkov ne more prisvojiti. To pomeni, da je zelo produktivna, če njeno produktivnost merimo

dovolj široko, da zajamemo tudi vse tiste ugodne stranske učinke, ki so pa pri kriteriju gospodarske učinkovitosti povsem zanemarjeni.

»Romain Biever socialno ekonomijo oz. solidarnostno ekonomijo, kot jo poimenuje, označuje kot svetovno družbeno gibanje, ki je v procesu uvajanja oblike ekonomskih aktivnosti, komplementarnih obstoječemu dualnemu sistemu javnega in zasebnega sektorja in ima tako politični kot ekonomski pristop, katerega namen je demokratizacija ekonomije, prav tako pa pomeni prispevek k participativni demokraciji. Odprtost do družbenih in političnih dimenzij, po mnenju Bieverja [...] socialni ekonomiji priznava tako javni kot zasebni sektor, pa tudi organizacije socialnega varstva, ki so nastale na podlagi organizacijskih procesov znotraj države blaginje. Socialna ekonomija se v praksi najpogosteje realizira preko organizacij tretjega sektorja, torej združenj, vzajemnih zavarovalnih družb, fundacij ter drugih organizacij tretjega sektorja, katerih glavni cilj je, da služijo potrebam članov ali širšemu javnemu interesu, namesto maksimizacije in distribucije profita med lastnike ali delničarje, s čimer se ločujejo od zasebnih organizacij tržne ekonomije. Socialna ekonomija se prav tako jasno ločuje od organizacij javnega sektorja, čeprav lahko organizacije socialne ekonomije prejemajo subvencije iz javnih sredstev z namenom izpolnjevanja svojega poslanstva. So neodvisne, zasebne organizacije, kjer velja pravilo »en človek, en glas.« (Biever, R. (2010), *Solidarity-based Economy: Answers to Questions on a New Governance*. Human Rights and Social Development-A Pathway to Sustainability, IUCISD Conference, Laesoe, Denmark (neobjavljeno gradivo), v Zidar, Rihter 2010:67-68)

Kovač (2010: 11-12) pokaže večplastnost pojmov socialno podjetništvo in socialna ekonomija na podlagi definicij Evropske komisije in Evropskega združenja kooperativ, vzajemnih družb, društev in fundacij (v nadaljevanju CMAF). Evropska komisija, denimo opredeljuje, da gre v socialni ekonomiji za organizacije in podjetja, katerih ustanovitelj ni država. Gre za ekonomijo, katere glavni cilj je proizvodnja tržnih in netržnih proizvodov in storitev. Organizacije in podjetja so tako ustanovljena s socialnimi (družbenimi) cilji in delujejo po demokratičnem principu članov, uporabnikov in zaposlenih ter temeljijo na solidarnosti njenih članov in ne delijo dobička med ustanovitelje. Definicija CMAF še podrobneje opredeljuje organizacije družbene ekonomije kot ekonomske in gospodarske akterje, ki jih najdemo v vseh sektorjih. V socialno ekonomijo spadajo kooperative, združenja, vzajemne družbe in fundacije ter v zadnjem času še posebna oblika socialna podjetja. Akterji socialne ekonomije so še posebej aktivni na področjih socialne in delovne integracije ranljivih skupin prebivalstva, socialnih storitev, zdravstva, etičnega bančništva, zavarovalništva, predelovalnih dejavnosti in kmetijstva, storitvah v lokalnem okolju, izobraževanja in usposabljanja, na področjih kulture, športa in aktivnosti za prosti čas. V Evropski uniji tako ustvarjajo okoli 10 % domačega proizvoda in zagotavljajo okoli 11 milijonov delovnih mest. Poleg

tega Evropska komisija ocenjuje, da je več kot 160 milijonov državljanov članic EU, ki koristijo omenjene storitve. Evropska komisija skuša s svojimi politikami zagotavljati, da organizacije socialne ekonomije pri udeležanju svojega poslanstva ostajajo enakopraven partner v tržni tekmi. Kar pomeni zagotavljanje pravne regulacije, da te organizacije niso diskriminirane v primerjavi z drugimi gospodarskimi subjekti, ter da jim je omogočeno spoštovanje specifičnih principov delovanja, uresničevanje posebnih razvojnih potreb, ciljev etičnosti in načina zaposlovanja. Komisija tako spodbuja države članice, da zmanjšajo stopnjo davka od dohodka pravnih oseb ali pa ga celo ukinejo, v primeru, da organizacije socialne ekonomije izvajajo isto vrsto dejavnosti kot javne službe.

Temeljni cilj (Zidar, Rihter 2010: 66) socialne ekonomije in socialnega podjetništva je zaposlovanje ranljivih skupin, ki se dopolnjuje s ciljema doseganja trajnostnega razvoja in izvajanja družbeno koristne dejavnosti. Poleg naštetega je socialno podjetništvo usmerjeno v zadovoljevanje potreb članov, skupnosti in demokratično delitev dobička, deluje pa na podlagi vrednot, kot so avtonomija delovanja, demokratičnost odločanja, enakost, sodelovanje in dajanje prednosti doseganju družbenih ciljev pred ustvarjanjem dobička, s čimer pa se tesno približa osnovnim načelom socialnega dela-socialni pravičnosti, solidarnosti in enakosti. Avtorici vidita v tem priložnost razvoja socialnega dela in seveda obratno, tudi socialno delo lahko prispeva k razvoju socialne ekonomije, ki že vse od začetka svoje delovanje usmerja v krepitev družbenega položaja marginaliziranih, revnih in socialno izključenih skupin ali posameznikov.

V socialni ekonomiji (Vesel 2010: 25) ne gre za dobiček-kot skrajni cilj delovanja, prav tako ne gre za moč ali oblast, gre le za zasledovanje interesov tako posameznika kot skupnosti. Socialno ekonomijo Vesel (*ibid.*) opredeli kot področje delovanja združujočih se posameznikov s ciljem realizacije lastnih interesov in interesov skupnosti. Po njenem gre za delujoče organizacije, ki svoje polje delovanja umeščajo med privatno in javno, ob tem gre tudi za skupnostni način delovanja in odločanja, prav tako za neodvisnost delovanja in odločanja, za odprtost in odgovornost delovanja, pa naj gre pri tem za zagotavljanje preživljanja pripadnikov, kot tudi za trženje uslug storitev in proizvodov.

»Socialno podjetništvo predstavlja trajno opravljanje dejavnosti socialnega podjetništva ali trajno opravljanje drugih dejavnosti pod posebnimi pogoji zaposlovanja, s proizvodnjo ali opravljanjem storitev na trgu, pri čemer ustvarjanje dobička ni izključni niti glavni cilj opravljanja dejavnosti.« (Uradni list Republike Slovenije-<http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>)

V zadnjih letih (Martin, Osberg 2007) postaja socialno podjetništvo vse bolj pomemben segment v družbi. Vse pogosteje se o tej temi piše v medijih in strokovnih člankih. Za ljudi postajajo zanimive zgodbe o uspehu različnih svetovnih gurujev, ki so ustanovili uspešna socialna podjetja. Med drugim avtorja omenjata Nobelovega nagrajenca Muhammada Yunusa in vsem znanega Steva Jobsa. Oba zaznamuje podobna usoda, iz klasičnih ekonomistov sta se namreč prelevila v socialna podjetnika in ustanovila socialni podjetji, ki s svojimi proizvodi in storitvami dramatično vplivajo na življenja mnogih. Poleg tega obstajajo še drugi razlogi za povečanje interesa v zvezi s socialnim podjetništvom. Eden od pglavitnih ciljev omenjenega podjetništva so spremembe v družbi. Pogosto se dogaja, da so potencialne koristi, ki jih prinaša socialno podjetništvo, jasne zgolj tistim, ki v tovrstnih dejavnostih sodelujejo, za ostale pa je to manj jasno. Polemika je namreč v tem, da je že sama definicija socialnega podjetništva vse prej kot jasna. Zaradi tega avtorja menita, da je potrebno termin natančno definirati, in na ta način določiti, katere dejavnosti so in katere niso del njega. Prav tako je nujno določiti natančno mejo med klasičnim in socialni podjetništvom.

Martin in Osberg (*ibid.*) pogledata na socialno ekonomijo iz dveh različnih zornih kotov. Pozitivni vidik delovanja v okviru socialne ekonomije je posebna sposobnost zaznavanja in ukrepanja v priložnostih in obenem nadstandardno mišljenje z edinstvenim prepričanjem, da bi posamezen akter ustvaril in prinesel nekaj novega v svet. Negativni vidik pa vidita v tem, da so rezultati socialnopodjetniškega delovanja vidni pogosto veliko kasneje. Kar pomeni, da so najprej v ospredju napake in padci, še le nato se začnejo kazati dobri rezultati in posledice v družbi. Podobno se dogaja tudi pri delovanju klasičnih podjetnikov. V praksi (*ibid.*) se socialnopodjetniško delovanje pojavlja v treh osnovnih oblikah, in sicer kot socialne službe, socialni aktivizem in socialna podjetja. Vendar je potrebno opozoriti, da se vsi modeli med seboj močno mešajo in tako povzročijo nastanek hibridnih modelov. Socialni aktivisti delujejo predvsem posredno, tako da vplivajo na druge, ki so kasneje zaslužni za vzpostavitev prej omenjenega ravnovesja. Tako socialna podjetja kot socialne službe pa delujejo neposredno. Socialna podjetja s svojim delovanjem proizvajajo novo in trajno ravnovesje v družbi. Za razliko od socialnih podjetij socialne službe posegajo in izboljšujejo že obstoječa ravnovesja v družbi. Kot primer socialnih služb avtorja navajata sirote obolele za AIDS v Afriki. V tem primeru bi se vzpostavile socialne službe, ki bi oblikovale program za pomoč tem otrokom. Lahko bi se ustanovila šola, ki bi jim nudila izobraževanje in skrb. Takšna nova šola ne bi samo skrbela za otroke, ampak bi nekaterim omogočila, da bi spremenili svoj način življenja in bi se posledično celo izkopali iz revščine. Načrt bi lahko žel visoke uspehe, a vendar je tako očarljiv, da bi ga hitro kdo posnemal, seveda pa je ob vsem tem še najtežje uresničiti zadane cilje. Vedno pa je delovanje socialnih služb omejeno na določeno območje in določeno populacijo. Poleg tega ima vsaka služba omejene vire, do katerih težko dostopa, zaradi česar je

ogrožen obstoj in delovanje tovrstnih služb. Na drugi strani pa imamo milijone takšnih in drugačnih organizacij, ki so s svojim delovanjem dobronamerne, plemenite, vendar jih vseeno ne smemo zamenjati s socialnim podjetništvom. Avtorja ne izključujeta možnosti, da bi se zgoraj opisana šola kasneje preoblikovala v socialno podjetje. Še več, predlagata mrežo šol, ki bi nudile stalno izobraževanje. Tako bi tudi v primeru, da bi se katera iz med šol zaprla, bile na razpolago ostale šole, ki so članice te mreže. Baza šol bi na ta način zagotavljala trajno izobraževanje za sirote obolele z AIDS.

Druga oblika družbenega delovanja (*ibid.*) pa je socialni aktivizem. Ravno tako kot pri socialnih službah, se tudi aktivisti ukvarjajo z neuravnoteženimi aspekti družbe. Tudi pri aktivistih lahko zaznamo podobne karakterne lastnosti, kot so inspiracija, kreativnost, pogum, trdnost in moč. Razlika med obema je samo v načinu delovanja. Socialni aktivisti namreč delujejo posredno, kar pomeni, da skušajo vplivati na druge vlade, NVO-je, uporabnike, delavce itd. - slednji pa nato gredo v »akcijo«. V nekaterih primerih socialni aktivisti celo ustvarijo svoje lastno podjetje ali organizacijo, vendar je to prej redkost kot navada. Uspešen aktivist lahko ogromno doprinese v obstoječe sisteme ter povzroči novo ravnovesje v družbi. Če nekoliko pobrskamo po zgodovini, lahko kar hitro naštejemo nekaj znanih socialnih aktivistov na primer Martin Luther King, Mahatma Gandhi in Vaclav Havel.

Martin in Osberg (*ibid.*) v svojem tekstu v nadaljevanju pokažeta razliko med socialnim podjetjem in socialnimi službami. Kot glavno razliko opredelita proizvode in jo skušata ponazoriti s primerom. Kot primer vzameta Andrewa Carnegiea. Imenovani je ustanovitelj sistema knjižnic v Ameriki. Namesto da bi ustanovil samo eno knjižnico, se je odločil, da ustvari cel sistem. Samo ena knjižnica bi lahko služila zgolj določeni skupini ljudi, celoten sistem pa služi velikemu številu prebivalstva. Na podlagi vzpostavitve sistema je dosegel, da imajo prebivalci nemoten dostop do informacij in znanj. S tem dejanjem se je Carnegie podpisal na seznam socialnih podjetnikov.

Vsako družbeno delovanje (*ibid.*), ki ga uvrščamo v socialno ekonomijo, sestoji iz treh komponent. V prvi vrsti gre za identifikacijo vzrokov marginalizacije določene skupine ljudi ali posameznikov. S pomočjo natančnih analiz se ugotovi, zakaj je prišlo do socialne izključenosti. Naslednja komponenta se navezuje na iskanje boljših možnosti. Socialni podjetniki skušajo s pomočjo svojih programov ljudem vrniti dostojanstvo in jih ponovno vključiti v družbo. Hkrati pa so izrednega pomena moč, kreativnost, pogum in navdih. Kod zadnjo komponento pa avtorja vidita vzpostavljanje novega stabilnejšega ravnovesja, ki bo ljudi osvobodilo njihove stiske. Soočanje z novim načinom življenja in boljšo prihodnostjo, pomaga ljudem na robu in družbi kot celoti.

Če nekoliko povzamem, gre pri socialni ekonomiji za ekonomijo tretjega sektorja, socialno podjetništvo pa je neobičajna podjetniška dinamika, skozi katero se uresničuje socialna ekonomija. Socialna ekonomija je tako most med zasebnim in javnim, kar pomeni, da gre za tržno orientirane ekonomske aktivnosti, ki primarno zasledujejo socialne ali družbene cilje. Poleg tržne vrednosti proizvodov in storitve se proizvede dodana vrednost, ki pa je za razliko od proizvodov in storitev tržne ekonomije netržne narave, saj se z izvajanjem socialnega podjetništva proizvajajo javne dobrine, katerih vrednosti pripadajo celotni skupnosti. Tovrstna ekonomija se v praksi pogosto realizira preko organizacij tretjega sektorja, katerih glavni cilj je služenje potrebam članov in širši javnosti. Omenjene organizacije zavzemajo različne statusne oblike, kot so kooperative, vzajemne družbe in različna združenja-fundacije, socialna podjetja. Vsekakor pa gre za organizacije, ki jih ni mogoče uvrstiti niti med javne niti med zasebne profitne organizacije. So namreč neodvisne in zasebne ter sestavljene tako iz formalnih (npr. trg) kot tudi neformalnih (npr. prostovoljstvo) elementov.

Tako kot je podjetništvo dejavnost posameznika ali podjetniške skupine, ki prepozna tržne priložnosti, se organizira, pridobi ustrezna sredstva in uresniči poslovno priložnost ter s proizvodno izdelkov in storitev na trgu ustvarja dodano vrednost, tudi socialno podjetništvo sledi principom tržnih mehanizmov, vendar daje prednost rasti socialnega kapitala pred ustvarjanjem dobička (Podjetništvo-Zavod mladi podjetnik-ustanovitev podjetja, samostojni podjetnik, s.p.- <http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/podjetnistvo>).

1.1.1. Socialna podjetja

Socialno podjetništvo je po mnenju Zdenke Kovač (2010: 11) nov, pozitivno usmerjen duh dobe, ki predstavlja ogromno število inovacij pri reševanju različnih družbenih problemov v različnih tipih družbe. Vse inovacije pa imajo eno samo skupno lastnost in sicer tako imenovanega socialnega podjetnika ali skupino, ki je gonilna sila ustanavljanja in delovanja podjetja, pri čemer jih ne vodijo visoki dobički, ampak uspešno reševanje zaznanih problemov v ožji ali širši skupnosti. Pri tem pa se podjetnik naslanja na lastno pobudo in uporabo tržnih mehanizmov. Tovrstna oblika podjetništva tako nadomešča funkcijo države oziroma njenih javnih služb, zaradi tega se seveda od države pričakuje, da bo vzpostavila podporno okolje, v katerem bo podjetje lahko v celoti uresničilo svoje delovanje v dobro skupnosti. Na ta način bi lahko država dolgoročno znižala stroške delovanja javnih služb.

socialna podjetja vse bolj postajajo ključen subjekt za zaposlovanje in reintegracijo dolgotrajno brezposelnih in oseb, ki so manj konkurenčne na trgu delovne sile. Gre za majhne organizacije (manj kot 50 oseb), ki delujejo večinoma na lokalni ravni. Socialna podjetja so del tako imenovanega tretjega sektorja (v Sloveniji ga imenujemo nevladni sektor), kamor uvrščamo zasebne neprofitne organizacije. Niso ustanovljena z namenom pridobivanja dobička, ampak zaradi priložnosti ustvarjanja novih delovnih mest, odpravljanja socialne izključenosti in zaposlovanja težje zaposljivih oseb. Prav tako lahko socialna podjetja pripomorejo k usposabljanju in dodatnem izobraževanju brezposelnih oseb, ki bodo kasneje na voljo profitnim podjetjem. Na ta način bodo profitna podjetja pridobila novo usposobljeno in kvalificirano delovno silo. Naslednja priložnost socialnih podjetji je medsebojno poslovno sodelovanje, saj bodo prav tako kot klasična podjetja sodelovala na trgu in kupovala ter prodajala svoje proizvode in storitve.

Po besedah Nobelovega nagrajenca Muhammada Yunusa (2009: 38-41) je potrebno, kot del kapitalizma, zaznati posebno vrsto gospodarske dejavnosti, ki upošteva značaj večdimenzionalnosti človeške narave. Namesto tradicionalnih podjetji predlaga socialna podjetja, ki ne bodo ustvarjala zasebnih dobičkov, ampak uresničevala posebne družbenokoristne cilje. Ob enem pa opozarja, da za zamisel o podjetju z drugačnimi cilji, kot je doseganje dobička, ni prostora v kapitalistični ideologiji. Z zahtevo, da morajo podjetja obvezno maksimirati dobiček, smo po njegovem mnenju ustvarili svet, ki se trudi prezreti večdimenzionalnost človeške narave. Ravno zaradi tega pa je gospodarstvo nezmožno odgovoriti na najbolj pereče družbene probleme. V ta namen Yunus (*ibid.*) predlaga novo obliko gospodarske dejavnosti, ki se bo v celoti posvečala razreševanju družbenih in okoljskih problemov.

Hkrati (*ibid.*) pa socialna podjetja še vedno prevzemajo obliko podjetji, so v številnih potezah podobna tistim, ki jih poznamo, a vendarle se od njih razlikujejo po zastavljenih ciljih. Kot vsa druga podjetja tudi socialno podjetje zaposluje delavce, proizvaja dobrine in storitve, ki jih kupcem ponuja po ceni v skladu s postavljenimi cilji. Toda njegov pglavitni cilj in merilo, po katerem se bo podjetje ocenjevalo, je ustvarjanje koristi za njegove deležnike. Kljub temu pa avtor ne izključuje ustvarjanja dobička. Dobiček se lahko ustvarja, vendar vlagatelji, ki ga podpirajo, tega ne potegnejo iz podjetja. Po določenem času dobijo nazaj le osnovni vložek, ostali dobiček pa se reinvestira v nadaljnji razvoj podjetja. Po njegovem socialno podjetje deluje kot vektor sprememb, saj je bolj kot v ustvarjanje dobička usmerjeno v neko dobro stvar. Yunus (*ibid.*) opozarja, da ne gre za dobrodelno organizacijo, ampak podjetje v polnem pomenu besede. Pokrivati mora vse lastne stroške in hkrati dosegati postavljeni družbenokoristni cilj.

Socialno podjetje se tako razlikuje od nepridobitnih organizacij in NVO-jev, saj skuša pokriti vsaj lastne stroške v celoti, tudi če ustvarja dobrine in storitve za zagotavljanje družbenih koristi.

Po Yunusu (2009:46) ločimo dve vrsti socialnih podjetji. Na eni strani imamo podjetja, ki želijo primarno proizvesti družbene koristi namesto maksimiranja dobička, ki pripada lastnikom. Lastniki opisanih podjetji so namreč vlagatelji, ki želijo prispevati k zagotavljanju družbenih koristi, kot na primer zmanjševanje revščine, zdravstvena nega za revne, družbena pravičnost, trajnostni razvoj. Ti vlagatelji se torej odrekajo finančni nagradi v korist psihološkemu, čustvenemu in duhovnemu zadovoljstvu. Na drugi strani pa imamo še drugo obliko socialnih podjetji, ki deluje precej drugače. To so podjetja, ki želijo na klasičen način maksimirati dobiček, vendar so v lasti revnih ali prikrajšanih ljudi. V tem primeru je družbena korist dejstvo, da bodo dividende in rast vrednosti podjetja koristile revnim, s čimer se bodo lažje borili proti revščini in se iz nje celo izvili.

1.1.2. Socialni podjetnik

Socialni podjetniki (What is a Social Entrepreneur?|Ashoka.org-http://www.ashoka.org/social_entrepreneur) so posamezniki, ki na inovativen način rešujejo različne probleme v družbi. S pomočjo svoje ambicioznosti se soočajo z ogromnimi družbenimi izzivi ter ponujajo nove ideje za obsežne spremembe. Novodobni podjetniki tako ne puščajo družbenih potreb v rokah vlad in tržnega sektorja, ampak poizkušajo poiskati nove rešitve ter povzročiti spremembe v sistemu, kar posledično prinese ogromne preskoke v družbi. Njihove ideje so prijazne in razumljive za uporabnike, etične ter vključujejo ogromno število ljudi, katerim pomagajo iz stiske. Tako kot podjetniki spreminjajo podjetništvo, so socialni podjetniki povzročitelji sprememb v družbi. Pogosto iščejo možnosti, ki so jih drugi spregledali. Skušajo spreminjati obstoječe sisteme in uvajati nove ukrepe ter spreminjati rešitve v spremembe, ki naredijo družbo boljšo

Glavna razlika med podjetnikom in socialnim podjetnikom je v njuni motivaciji (Martin, Osberg 2007). Podjetništvo spodbuja denar, socialno podjetništvo pa deluje na podlagi altruizma. Resnica pa je, da se podjetniki redko odločajo za poslovanje zgolj na podlagi finančne koristi, saj se velikokrat možnosti ogromnih zaslužkov hitro izjalovijo. Bolj kot finančna korist so izraziti drugi motivi, ki pri poslovanju vodijo tako podjetnika kot tudi socialnega podjetnika. Izrednega pomena so priložnosti oziroma izzivi. Ves čas namreč oba sledita svoji viziji, ki jo uresničujeta z ogromnim naporom. Ne glede na to, če delujeta na trgu ali v neprofitnem sektorju, je vedno potreben čas, tveganje, trud ter investicija ob začetku poslovanja. Zaradi rasti dodane vrednosti podjetij jih podjetniki organizirajo tako, da s pomočjo

novih izdelkov in storitev povečujejo dobiček. Pri tem gre za osebni dobiček podjetnika in ostalih sovlagateljev. Pri vsakem poslu podjetja je tako dobiček nujen. Socialno podjetje pa je zasnovano nekoliko drugače. Socialni podjetniki namreč nikoli ne predvidijo dobička niti za sebe niti za vlagatelje. Namesto tega je njihov glavni smoter sprememba v ožji oziroma širši družbi. Povedano drugače, socialna podjetja niso ustanovljena zaradi dobička, ampak zaradi družbene koristi.

Socialni podjetnik (Dees *et al.* 2001: 4-5) se od klasičnega podjetnika razlikuje v tem, da vedno sledi socialnemu poslanstvu. Njegov glavni cilj je narediti svet boljši. Na podlagi te vizije sledi svojemu uspehu in poslanstvu podjetja. Naslednja pomembna razlika med njima je ta, da se trg na socialnega podjetnika ne odziva v enaki meri kot na običajnega podjetnika. Slednji tako učinkovito postavi tržno vrednost svojega produkta, da je zanj še dolgo časa visoko nagrajen, nagrada se mu vrača v obliki dobička. Medtem ko socialna vrednost proizvodov ne vrača dolgo trajajočega nagrajevanja. V tem okolju pomanjkanje dobičkonosnosti namreč ni odsev kvalitete proizvodov. Najboljši uspeh zanje ni količina ustvarjenega dobička, ampak prej stopnja družbene vrednosti.

Socialni podjetniki (*ibid.*) ustvarjajo socialna podjetja, ki so nekaj revolucionarnega v naši družbi. Ustvarjajo temeljne spremembe na način, ki ga poznamo znotraj socialnega sektorja. Njihove vizije in dejanja so drzna. Ves čas iščejo priložnosti za izboljšanje družbe in gredo v »akcijo«. Rešujejo najpomembnejše družbene probleme tako, da začnejo z zdravljenjem njihovih simptomov. Čeprav delujejo lokalno, njihovo delovanje spodbuja globalni napredek v izbranih okoljih, bodisi gre za vzgojo, zdravstveno oskrbo, poklicno usposabljanje, razvoj, okolje, umetnost ali katerokoli drugo družbeno prizadevanje.

1.1.3. Zakon o socialnem podjetništvu

Zakon o socialnem podjetništvu (Uradni list Republike Slovenije-<http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>) določa opredelitve, cilje, načela in dejavnosti socialnega podjetništva. Natančno postavi pogoje zaposlovanja in pogoje pridobitve statusa socialnega podjetja ter način pridobitve in odvzema statusa. Obravnava posebne pogoje poslovanja socialnih podjetij, evidence, ki se vodijo na področju socialnega podjetništva in nadzorstvo. Poleg naštetega ureja načrtovanje razvoja in spodbude za razvoj socialnega podjetništva, sodelovanje socialnih partnerjev in organizacij civilne družbe pri sprejemanju razvojnih dokumentov, vlogo občin pri načrtovanju in izvajanju politik razvoja socialnega podjetništva ter pristojnosti v zvezi s socialnim podjetništvom.

Zakon (*ibid.*) jasno opredeli termin socialno podjetništvo ter njegove cilje. Po zakonu socialno podjetništvo predstavlja trajno opravljanje dejavnosti socialnega podjetništva ali trajno opravljanje drugih dejavnosti pod posebnimi pogoji zaposlovanja, s proizvodnjo in prodajo proizvodov ali opravljanja storitev na trgu, pri čemer pa opozori, da ustvarjanje dobička ni izključni niti glavni cilj opravljanja dejavnosti.

Kot glavne cilje socialnega podjetništva zakon (*ibid.*) izpostavi krepitev družbene solidarnosti in kohezije, spodbujanje sodelovanja ljudi in prostovoljskega dela, krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov, zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov in storitev, ki so v javnem interesu, razvijanje novih možnosti zaposlovanja, zagotavljanje dodatnih delovnih mest ter socialno integracijo in poklicno reintegracijo najbolj ranljivih skupin na trgu dela.

Po zakonu (*ibid.*) se sme dejavnost socialnega podjetništva opravljati na področjih socialnega varstva, družinskega varstva, varstva invalidov, znanosti, raziskovanja, izobraževanja in vzgoje, zagotavljanja in organiziranja mladinskega dela, varstva in promocije zdravja, področja zagotavljanja socialne vključenosti, spodbujanja zaposlovanja in poklicnega usposabljanja oseb, ki so brezposelne ali jim grozi brezposelnost, ekološke proizvodnje hrane, ohranjanje narave, urejanja in varstva okolja in zaščite živali, področja spodbujanja uporabe obnovljivih virov energije in razvoja zelene ekonomije, socialnega turizma (turizem za osebe, ki jim življenjske razmere onemogočajo ali ovirajo dostop do turističnih storitev, na način, ki spoštuje vrednote trajnosti, dostopnosti in solidarnosti), socialne in pravične trgovine (trgovina za socialno ogrožene osebe, ki zagotavlja prodajo proizvodov majhnih proizvajalcev iz gospodarsko najbolj nerazvitih okolji na temelju etičnih, preglednih in enakopravnih poslovnih razmerij med proizvajalci in trgovcem, usmerjenih predvsem v zagotavljanje možnosti pravičnega plačila proizvajalcev in s tem njihovega preživetja ter trgovine s storitvami in proizvodi iz dejavnosti socialnega podjetništva), kulture, tehnične kulture in ohranjanja kulturne tehnične in naravne dediščine, amaterskega športa in telesne kulture, katere namen je rekreacija in socializacija, področja reševanja in zaščite, spodbujanja razvoja lokalne skupnosti ter področja podpornih storitev za socialna podjetja. Zakon o socialnem podjetništvu pa ob tem dopušča možnost, da se s posebnim zakonom opredelijo še druga področja dejavnosti socialnega podjetništva.

Socialna podjetja pa se lahko ukvarjajo tudi z drugimi dejavnostmi, vendar so v tem primeru dolžna zaposliti najbolj ranljive skupine ljudi na trgu dela (*ibid.*). Pri tem gre za invalide, katerih invalidnost je ugotovljena z odločbo pristojnega organa, brezposelne osebe, pri katerih so z odločbo pristojnega

organa ugotovljene trajne posledice telesne ali duševne okvare ali bolezni in ima zato bistvene manjše možnosti, da se zaposli ali ohrani zaposlitev ali v zaposlitvi napreduje, brezposelne osebe, če so brez zaposlitve zadnjih štiriindvajset mesecev ali več, brezposelne osebe, ki so na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje prijavljene več kot šest mesecev in jim je po zaključku izobraževanja to prva zaposlitev ali so po dokončanem univerzitetnem, visokošolskem ali višješolskem strokovnem izobraževanju zaključili pripravništvo ali jim je prenehal status mladega raziskovalca, brezposelne osebe nad 55 let starosti, pripadnikov romske skupnosti, mladoletnih oseb brez zaključenega osnovnega ali nižjega poklicnega izobraževanja, osebe, ki več kot šest mesecev niso imele redno plačane zaposlitve in še ni preteklo eno leto od prestane kazni zapora oziroma so v času pogojnega odpusta, so begunci - vključeni v programe integracije ali osebe v programu ali v dveh letih po zaključku programa zdravljenja odvisnosti od alkohola ali drog ali brezdomci.

Status socialnega podjetja (*ibid.*) lahko pridobijo samo nepridobitne pravne osebe, to so društva, gospodarske družbe, zadruge, evropska zadruga ali druga pravna oseba zasebnega prava, ki ni ustanovljena izključno z namenom pridobivanja dobička ter premoženja ne deli, prav tako ne deli ustvarjenega dobička ali presežkov prihodkov nad odhodki oziroma jih deli v omejenem obsegu, v skladu z zakonom.

Zakon (*ibid.*) predvidi dva tipa socialnih podjetji. *Socialno podjetje tipa A* so nepridobitne pravne osebe, ki so ustanovljene z namenom trajnega opravljanja dejavnosti socialnega podjetništva na način, da bodo trajno zaposlovale najmanj enega delavca v prvem letu in najmanj dva delavca v nadaljnjih letih poslovanja. *Socialno podjetje tipa B* pa so nepridobitne pravne osebe, ki so ustanovljene za zaposlovanje najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela, na način, da bodo določeno dejavnost opravljale s trajnim zaposlovanjem najmanj tretjine teh delavcev od vseh zaposlenih delavcev.

Socialnega podjetja, na katerega bi prenesla del podjetja ali dejavnosti, pa ne more ustanoviti pridobitna gospodarska družba, lahko pa ustanovi novo socialno podjetje, kjer zagotovi nova delovna mesta za svoje presežne delavce (*ibid.*). Prav tako zakon prepoveduje pridobitev statusa socialnega podjetja za pravne osebe javnega prava ali lokalnih skupnosti ter nepridobitne pravne osebe, katerih članice so politične stranke, ali imajo prevladujoči vpliv pri odločanju ena ali več pridobitnih gospodarskih družb, imajo status invalidskega podjetja ali zaposlitvenega centra, je v času preoblikovanja statusa v stečajnem postopku, postopku prisilne poravnave ali likvidacije.

1.2. PRIMERI SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA V SLOVENIJI

Večina primerov praks socialnega podjetništva v Sloveniji so eksperimentalni projekti financirani s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter Evropskega socialnega sklada.

»Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je aktivnosti za razvoj in podporo socialni ekonomiji predvidelo že pri pripravi Operativnega programa za razvoj človeških virov za obdobje 2007-2013, ki se financira iz sredstev Evropskega socialnega sklada (ESS). Skupni cilj operativnega programa je doseganje večje zaposlenosti, socialne vključenosti, višjega življenjskega standarda ljudi ter zmanjšanje regionalnih razlik, kar bo mogoče doseči s povečanim vlaganjem v ljudi, katerih človeški kapital bo zagotavljal večjo stopnjo inovativnosti, zaposljivosti in gospodarske rasti. Na tej podlagi je v okviru 4. razvojne prioritete »Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti« in prednostne usmeritve 4.1. »Enake možnosti na trgu dela in krepitev socialne vključenosti« v letu 2009 objavilo javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva in za ta namen zagotovilo finančna sredstva v višini 2 milijona EUR. Razpisana sredstva so zadostovala za devet projektov, za katere je strokovna komisija ocenila, da so se s svojimi načrti in idejami najbolj približali zastavljenemu cilju razpisa. Izbrani sofinancirani projekti razvijajo tržne dejavnosti, kot so prodaja blaga ali storitev in hkrati ustvarjajo delovna mesta za težje zaposljive ciljne skupine. V okviru razpisa ranljive ciljne skupine predstavljajo osebe starejše od 50 let, mladi do dopolnjenega 25. leta starosti brez ali z nizko stopnjo izobrazbe, pripadniki romske skupnosti, bivši odvisniki, vključeni v programe rehabilitacije, bivši kaznjenci, migranti in begunci. V prvi fazi projekti predvidevajo razvoj ali širitev svoje tržne dejavnosti za izvajanje katere usposablajo predstavnike iz ranljivih ciljnih skupin. Tistim najbolj usposobljenim bodo nato za najmanj eno leto zagotovili zaposlitev za polni delovni čas.« (Kavčič, Samec 2010:51)

Po besedah Dr. Anje Kopač Mrak (Omizje::Multimedijski predvajanik, MMC RTV Slovenija-<http://tvslo.si/predvajaj/omizje/ava2.97099803/>) gre za projekte, ki poleg 200 novih zaposlitvenih mest in usposabljanj zagotavljajo razvoj zelenih delovnih mest in vključevanje ranljivih skupin. Poleg tega pa pokažejo, kako je mogoče z določenimi pristopi reševati več družbenih problemov hkrati. Gre za družbeno odgovorno in z vidika trajnostnega razvoja odgovorno ravnanje.

V nadaljevanju bom predstavila pet primerov projektov in organizacij v Sloveniji, ki se deklarirajo kot socialna podjetja. Z večino sem se seznanila na Strokovno tematski konferenci: Socialno podjetništvo izzivi in perspektive, ki se je odvijala 10. decembra 2010 v Murski Soboti. Različni strokovnjaki so predstavili svoje poglede na tematiko socialne ekonomije in socialnega podjetništva. Med drugim so se

predstavili tudi primeri dobrih praks po Sloveniji, ki že delujejo po principih socialnega podjetništva, kot so Zadruga Pomelaj, Društvo Mozaik in Društvo Kralji ulice s projektom Stara roba, nova raba. Poleg naštetih sem vključila tudi projekta Tovarne dela-Vstop v svet dela in Center ponovne uporabe iz Rogaške Slatine, saj sem oba projekta podrobneje spoznala, ko sem se kot prostovoljka vključila v projekt Tovarne dela- Tekstil.

1.2.1. Tovarna dela-Vstop v svet dela

Tovarna dela (Tovarna dela::tovarna dela-<http://www.tovarnadela.si/>) je socialno združenje, ki je v letu 2010 začelo izvajati projekt Tovarna dela-Vstop v svet dela. Namen projekta je bil ustanoviti socialno podjetje z gostinsko dejavnostjo. Zaposlili so mlade osebe stare med 17. in 25. letom, ki jim je grozila nevarnost dolgotrajne brezposelnosti in socialne izključenosti. Ciljna skupina so tako mladi s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki jih ogrožajo procesi dezintegracije in socialne izključenosti zaradi šolske neuspešnosti ali brezposelnosti.

V preteklem letu (*ibid.*) so usposobili 20 mladih, ki niso imeli zadostne izobrazbe ali so opustili šolanje, za opravljanje poklica in samostojno življenje ter jim omogočili ponovno vključitev v družbo. Nato so izbrali pet najboljših, ki so jih zaposlili v novo nastali socialni gostilni. Omenjeni skupini so tako omogočili zaposlitev in vključitev v organiziran delovni proces. Kot pomembne cilje projekta pa nosilci projekta izpostavijo razvoj modela za družbeno integracijo ranljivih ciljnih skupin mladih, usposabljanje in konkretno delo ter zaposlitve v omenjenem socialnem podjetju z gostinsko dejavnostjo. Projekt se izvaja v sodelovanju različnih partnerjev - Društva za razvoj socialnih programov, Centrakonura in Vzgojno-izobraževalnega zavoda Višnja Gora.

1.2.2. Zadruga Pomelaj

Podeželsko razvojno jedro Pomelaj (Predstavitev-<http://www.pomelaj.si/>) je zadruga, katere namen je razvijati podeželje in je plod štiriletnega dela v okviru programa »Samozaposlovanje na podeželju«, ki so ga razvila podjetje DART Lendava, LKC Velika Polana ter občina Velika Polana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ZRSZ ter JAPT in še nekatere fizične osebe. Model razvoja podeželja povezuje interese podeželskega prebivalstva in na drugi strani iniciative ter možnosti lokalnih skupnosti, razvojnih inštitucij in drugih nosilcev razvoja. Zadruga je tako edino podjetje na podeželju v Prekmurju, ki omogoča ljudem na podeželju integracijo v delo v domačem okolju in to z dejavnostmi, ki

so jim zaradi tradicije blizu. S svojim delovanjem skušajo slediti socialnim ciljem, so neprofitnega značaja, kar pomeni, da dobiček reinvestirajo v nadaljnji razvoj podjetja in njihove zaposlene. V prvih štirih letih delovanja se je zadruga delno financirala s strani države, od takrat dalje pa se financira iz lastnih virov (trženje lastnih storitev, produktov in izdelkov) in s pomočjo sredstev javnih razpisov za izvajanje različnih projektov.

Osnovna naloga zadruge (*ibid.*) je širiti socialno- podjetniških oblik med podeželsko prebivalstvo, še posebej med ranljive ciljne skupine, s pomočjo dejavnosti, ki so tradicionalno vezane na podeželje (domače obrti, kulinarika...). Deluje po principu inkubatorja, ki omogoča vključenim posameznikom pomoč v vseh fazah podjetniškega procesa (informiranje, motiviranje, usposabljanje, pomoč pri ustvarjanju pogojev za registracijo dejavnosti, trženje, zagon dejavnosti) v dejavnostih, ki jih razvija zadruga. Leta 2009 se je zadruga transformirala v zaposlitveni center. V svoje dejavnosti pogosto vključujejo tudi invalide, ki so na podeželju v podrejenem položaju, saj imajo zaradi oddaljenosti od mestnih središč, pomanjkanja informacij o delovnih mestih in trendih pri razvoju podeželja, nižje izobrazbe ter nizke samopodobe bistveno težje možnosti za zaposlitev ter manjše možnosti za razvoj določene podjetniške dejavnosti. Pristop zaposlovanja invalidov so nadgradili v eksperimentalnem programu »Vzpodbujanje podjetniške kulture med invalidi na podeželju«, ki je bil sofinanciran s strani Sklada za spodbujanje zaposlovanja invalidov. Po zaključku omenjenega programa so zaposlili pet invalidov na zaščitena delovna mesta v zadrugi.

Ukvarjajo se z različnimi storitvami in izdelki, ter tako omogočajo ljudem iz ciljne skupine nove zaposlitvene priložnosti (*ibid.*). Prva dejavnost, ki jo je zadruga začela razvijati, je dejavnost domačih obrti, kot je pletenje izdelkov iz koruznega ličja in rogoza ter lončarstvo. Pri izdelavi izdelkov se poslužujejo tradiciji s pridihom modernosti. Na trgu imajo danes preko 50 izdelkov. Kot druga dejavnost pa je bila uvedena peka peciva in kruha po tradicionalnih receptih. Poleg omenjenih programov so razvili še krovstvo in pokrivanje streh s slamo, predelavo sadja in sočivja po tradicionalnih postopkih in receptih ter zeliščarstvo kot pridelavo zelišč na domačem vrtu in njihovo uporabo v vsakdanji prehrani. V prihodnosti želijo - poleg že uveljavljene dejavnosti pletenja izdelkov iz naravnih materialov ter peke peciva in kruha po tradicionalnih receptih - razviti še dejavnosti ekološke pridelave in predelave kmetijskih produktov ter socialne pomoči starim ljudem na podeželju, ter s tem prispevati k povečanju podjetnosti med ranljivimi ciljnim skupinami.

1.2.3. Društvo Mozaik

Društvo Mozaik (Mozaik-<http://www.mozaik-drustvo.si/si>) je društvo za socialno vključenost, je humanitarno, prostovoljno, samostojno in nepridobitno združenje fizičnih oseb, ki si je kot osnovno nalogo zadalo povezovanje in skupno uresničevanje potreb marginalnih skupin na področju Pomurja. S svojim delovanjem skušajo aktivno posegati na področja socialnega vključevanja najranljivejših družbenih skupin s pomočjo socialno-ekonomskih programov in s tem prispevati k višji kakovosti življenja v lokalni skupnosti. Društvo je leta 2003 pričelo delovati na podlagi vključevanja oseb iz ranljivih družbenih skupin v ekološko kmetijstvo in v izgradnjo prve eko-socialne kmetije v naselju Krplivnik. Tri leta kasneje so svoje delovanje razširili z ustanovitvijo Zaposlovalnega centra Korenika v Šalovcih. Že od samega začetka se trudijo razvijati koncept večnamenskega kmetijstva in socialne kmetije v pomurski regiji. Ob naštetem je potrebno omeniti še ustanovitev Bivalne skupnosti, ki je najprej delovala v dveh najetih hišah v Murski Soboti, kasneje pa so sami prenovili dve domačiji v Lemerju na podlagi programa javnih del »Bivalna skupnost-Z lastnim delom do svojega doma«. Namen bivalne skupnosti ni zgolj zagotavljanje bivalnih prostorov, ampak je to prostor, kjer se stanovalci usposabljaajo za delo v različnih dejavnostih. Leta 2007 so odprli še Zavetišče za brezdomce, ki prav tako ni samo prostor za bivanje, ampak si v prvi vrsti prizadevajo za ponovno socialno vključenost uporabnikov, aktivno vključevanje na trg dela ali zgolj ureditev aktualne socialo-ekonomske situacije.

Delovanje društva (*ibid.*) se osredotoča na družbene skupine, ki niso sposobne enakopravnega vključevanja v izjemno tekmovalno globalno okolje. Njihov cilj je uveljavljanje strategije socialne vključenosti ranljivih družbenih skupin na podlagi njihovega usposabljanja in zaposlovanja v razvojno perspektivnih dejavnostih, povezanih z ekologijo ter naravno in kulturno dediščino pomurske regije. S tem namenom razvijajo inovativne programe, ki bodo omogočali povečanje delovne usposobljenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin in njihovo zaposlovanje v dejavnostih na področjih ekološkega kmetijstva, ekološke predelave živil, tradicionalnega graditeljstva, ekološkega turizma in nege krajine.

V prihodnje želijo (*ibid.*) vključiti še več kmetij, kjer bodo zagotovljene možnosti za delo in bivanje, prodajo izdelkov ter razviti ponudbo na področju ekološkega turizma. Prav tako bodo razvili blagovno znamko ekološko pridelanih živil, prisotnih na lokalnem trgu in v okviru turistične ponudbe regije. Za zagotovitev trajnega delovanja mreže kmetij bodo ustanovili center za usposabljanje in zaposlovanje težje zaposljivih oseb v dejavnostih pridelave in predelave kvalitetnih prehramnih izdelkov z regionalnim poreklom.

1.2.4. Center ponovne uporabe v Rogaški Slatini

Center ponovne uporabe (Družbeno koristna podjetja- <http://www.eko-tce.eu/socialno-podjetnitvo/32-drubeno-koristna-podjetja.html>) se izvaja v okviru Okoljsko raziskovalnega zavoda Slovenske Konjice in Tehnološkega centra za aplikativno ekologijo in se financira s pomočjo Evropskega socialnega sklada. Center ponovne uporabe v Rogaški Slatini je prvi tovrstni center pri nas. V centru so se odločili za socialno podjetništvo. V njihovem primeru se družbena koristnost kaže v okoljski noti podjetja in tudi v sestavi zaposlenih. Podjetje namreč omogoča usposabljanje brezposelnih oseb iz ranljivih ciljnih skupin in nadaljnje zaposlitve. V začetku so v trimesečnem obdobju usposabljali deset brezposelnih delavcev, ki so bili prijavljeni na zavod za zaposlovanje in sodijo v dve težko zaposljivi skupini. V prvi vrsti gre za osebe mlajše od 25 let in kot drugo skupino navajajo starejše od 55 let. Tri iz med njih so zaposlili, ostali pa so se vrnil na zavod za zaposlovanje. A kljub temu vodstvo podjetja verjame, da si bodo z na novo pridobljenim znanjem lažje našli novo zaposlitev.

Njihove glavne dejavnosti (*ibid.*) so prenova, obnova, demontaža in priprava še uporabnih izdelkov za ponovno uporabo. Center je namenjen tistim, ki si želijo kupiti obnovljeno pohištvo po nižji ceni in za tiste, ki želijo prinesiti še uporabne izdelke. Vsi izdelki imajo tako imenovano »zeleno ceno«, ki prikazuje dejanske prihranke na račun okolja in ima okoljsko-ozaveščevalni pomen, saj se bodo tako prihranile mnoge količine surovin, vode, energije, emisije, ki so potrebne za izdelavo novega izdelka.

Center (*ibid.*) ima poleg izvajanja postopkov prenove še uporabnih izdelkov bistveno vlogo v dodajanju vrednosti takšnim izdelkom, saj dobijo povsem novo funkcijo, hkrati pa izvajajo praktične storitve za gospodinjstva in občane, ki jim pohištvo v centru popravijo, prebarvajo, sešijejo, restavrirajo. Center s svojim delovanjem zagotavlja poleg novih zaposlitev tudi podaljšanje življenjske dobe še uporabnim izdelkom in pri tem preprečuje, da bi slednji prehitro končali na odlagališčih.

Osnovni namen (Časopis Novice 2011: 39) njihovega projekta je vzpostavitev pogojev za prenos dobre prakse centra ponovne uporabe iz lokalnega na regijski in nacionalni nivo, zagotoviti učinkovit sistem ponovne uporabe na sedmih novih lokacijah, kjer bodo s pomočjo promotorjev vzpostavljeni osnovni pogoji za začetek delovanja centrov ponovne uporabe, ki jih bodo v okviru projekta povezali v mrežo na nacionalnem in evropskem nivoju. Slednja bo omogočila nove zaposlitvene možnosti za ranljive skupine, saj bodo pridruženi partnerji s strokovnim delom na področju razvoja inovativnih metod in tehnik za vključevanje ranljivih skupin na trg dela ponovne uporabe omogočili pokriti tržno nišo, ki v tujini

deluje več kot 20 let. S svojim projektom skušajo prispevati k razvoju socialnega podjetništva, ki predstavlja velik potencial tudi na področju ekologije .

1.2.5. *Društvo Kralji ulice-Stara roba, nova raba*

Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcem Kralji ulice (Ulica-Kralji ulice-<http://www.kraljiulice.org/>) je samostojna nevladna humanitarna organizacija z nepridobitnimi cilji, ki je bila ustanovljena leta 2005. Združuje različne profile strokovnjakov ter drugih posameznikov, ki se ukvarjajo z brezdomstvom in z njimi povezanimi pojavi. Prav tako so v društvu vključeni posamezniki, ki brezdomstvo in s tem povezano socialno izključenost doživljajo. Njihov namen je proučevanje, spoznavanje in raziskovanje brezdomstva, da bi izboljšali njihove življenjske pogoje ali celo komu preprečili, da bi se podal na tovrstno pot. Zavzemajo se za razvoj praktičnih oblik dela na področju brezdomstva ter za publicistično dejavnost na omenjenem področju. Njihovi programi so namenjeni brezdomnim in drugim socialno izključenim skupinam prebivalstva. Uporabnikom nudijo strokovno pomoč in podporo pri vključevanju v formalne in neformalne oblike pomoči, ter omogočajo in povečujejo dostopnost do družbenih virov.

Projekt Stara roba, nova raba (Šribar 2010:54-57) se je razvil na podlagi potreb in spodbud članov in članic društva za pomoč brezdomcem Kralji ulice ter pobudo širše javnosti in podpornikov. Osnovni namen projekta temelji na odprtju tako imenovane »dobrodelne trgovine« ali posredovalnice rabljenih premetov, ki so v svetu že zelo razširjene. Tovrstne trgovine imajo nevladne organizacije z namenom pridobivanja sredstev za svoje humanitarno delovanje. S prodajo rabljenih oziroma odvečnih stvari se pri ljudeh spodbujata socialna in okoljska osveščenost, poleg tega se razbremenjuje okolje, saj se uporabnim stvarjem, ki bi jih ljudje sicer zavrgli, omogoči ponoven obtok. Zaposleni stare stvari obnovijo do te mere, da postanejo privlačne za ponovno prodajo. Cene izdelkov se gibljejo zelo različno, odvisne so od starosti in kvalitete. Dobiček od prodaje blaga se uporablja v skladu s primarnimi cilji ustanovitve (socialna integracija marginaliziranih skupin, razvoj humanitarne dejavnosti, ekološki cilji). Po besedah Šribar (*ibid.*) njihov projekt presega identitete marginaliziranih ljudi kot pasivnih, karitativne pomoči potrebnih akterjev, saj z vključenostjo v socialno ekonomijo prispevajo k družbeno pozitivnim spremembam. Ljudje, ki v projektu sodelujejo, delujejo solidarnostno do drugih materialno depriviligiranih ljudi, saj rabljene stvari prodajajo po nizkih in dostopnih cenah.

Kralji ulice (Kavčič, Samec 2010: 52) v okviru projekta »Stare stvari v novem obtoku« razvijajo model humanitarne posredovalnice rabljenih predmetov kot obliko socialnega podjetništva. Brezdomne osebe, ki so vključene v usposabljanje in zaposlitev v kombinaciji z vzporednimi socialnimi programi, ki med

drugim omogočajo nastanitvene kapacitete, učinkovito nudijo možnost reintegracije brezdomcev. Z zaposlovanjem v socialnem podjetju, je omogočena reintegracija socialno izključenih tako v področje plačanega dela kot tudi v širšo družbo.

1.3. PRIMERI SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA V TUJINI

Kot primere socialnega podjetništva v tujini sem izbrala Fundacijo Fifteen iz Londona, mednarodno razširjeno Fundacijo Ashoka, samooskrbo skupnost San Patrignano iz Italije in Grameen Bank iz Bangladeša. Zanje sem se odločila iz različnih razlogov. Za Fundacijo Fifteen in Ashoka sem izvedela iz medijev. Z mikrokreditiranjem in Grameen Bank sem se srečala pri prebiranju knjige Muhammada Yunusa (2009). Samooskrbno skupnost San Patrignano pa sem spoznala na eni izmed predstavitev Fundacije Fifteen v Sloveniji, kasneje pa sem jo tudi obiskala.

1.3.1. Fundacija Fifteen v Veliki Britaniji

Fundacija Fifteen (Fifteen-<http://www.fifteen.net/Pages/default.aspx>) je nastala leta 2002 v Londonu. Poimenovana je po prvih petnajstih udeležencih vključenih v program izobraževanja z naslovom »Apprentice Programme«. S pomočjo programa so ustanovili socialno podjetje, ki je namenjeno zaposlovanju ranljivih skupin mladih med 18. in 24. letom starosti. Vanj vključujejo mladostnike z izkušnjo brezdomstva, nezaposlenosti, odvisnosti od drog in alkohola. V veri, da so sposobni ustvariti dobro kariero v gostinski panogi, jih izobražujejo v svojih restavracijah in jih tam kasneje tudi zaposlujejo.

V nekaj (*ibid.*) letih so svoje delovanje razširili izven londonskih meja. Londonski restavraciji so pridružili še restavracijo v Amsterdamu in maja 2006 restavracijo v Corneallu. Dobiček od zaslужka v restavracijah investirajo nazaj v razvoj programa.

Glavni namen (*ibid.*) fundacije je mladim ponuditi izkušnjo učenja dela v restavraciji. Po drugi strani pa si želijo vsem strankam restavracije zagotoviti izvrstno hrano in vrhunsko postrežbo. Pri pripravi hrane uporabljajo sezonske sestavine, ki jih dobavljajo najboljši dobavitelji Velike Britanije in Italije.

Restavracije (*ibid.*) so del humanitarne fundacije znanega angleškega kuharskega mojstra Jamie-a Oliverja. Njegova organizacija se zavzema za spreminjanje zavesti pri ljudeh v zvezi s pomembnostjo

uživanja hranljive hrane. S svojimi izobraževanji poučujejo ljudi o zdravi pripravi obrokov, kar je izrednega pomena v življenju posameznikov, še posebej otrok in ranljivih skupin v družbi.

1.3.2. Fundacija Ashoka

Fundacija (Front Page|Ashoka.org- <http://www.ashoka.org/>) je bila ustanovljena leta 1980 pod vodstvom »očeta socialnega podjetništva« Billa Draytona v Washingtonu. Potem, ko je fundacija leta 1981 podprla prvega socialnega podjetnika (Ashoka Fellow) v Indiji, je zrasla v združenje več kot 1.800 družabnikov, ki delujejo v šestdesetih deželah na vseh kontinentih: Latinski Ameriki, Afriki, Aziji in Evropi. Ashoka se je ves čas svojega delovanja širila. Sedaj je tako že v tretjem obdobju rasti in podpira rekordno število družabnikov ali tako imenovanih »Ashoka Fellows« in širi svoj program na nova območja Evrope, Vzhodne Azije in Bližnjega Vzhoda. S pomočjo globalne mreže socialnih podjetnikov, klasičnih podjetnikov, nosilcev politik, investorjev, akademikov in novinarjev ustvarja socialni kapital, ki podpira socialne podjetnike in druge nosilce sprememb ter jih spodbuja na poti uvajanja pozitivnih socialnih sprememb.

Družabniki fundacije (*ibid.*) so vzpostavili mrežo neprecenljive vrednosti. Organizacija tako tehnično podpira sodelovanje 1800 podjetnikov po svetu. Njihov glavni namen je sodelovati, se učiti drug od drugega in s tem izboljšati svoje poslovanje. Na ta način se ustvarja nabor dobrih praks in učinkovitih pristopov. Primeri obstoječih praks so lahko posameznikom v pomoč pri iskanju najboljših poslovnih rešitev na specifičnih področjih (okolje, mladi...). Nastane nekakšna dvosmerna pomoč, po eni strani pomoč podjetnikom, po drugi pa fundaciji, da še bolj implementira pomoč. Prav tako Ashoka pomaga razvijati infrastrukturo za rast in razvoj socialnih podjetji, vključno s semenskim kapitalom, vzpostavljanje povezav s poslovno in akademsko sfero ter razvojem strateških partnerjev, ki bodo omogočili družbeno in ekonomsko dodano vrednost.

Ashoka sledi viziji sveta, kjer bo vsak lahko postal nosilec pozitivnih sprememb, teži k svetu, ki išče hitre in učinkovite rešitve za socialne izzive in kjer ima vsak posameznik svobodo, zaupanje in družbeno pomoč, da bi se spopadel s svojim socialnim problemom in zmožni spremembo na boljše (*ibid.*).

Njihovo poslanstvo (*ibid.*) pa je preoblikovanje globalne konkurenčnosti civilno-družbenega sektorja tako, da bodo socialni podjetniki odigrali vlogo nosilcev sprememb in da bo vsakemu posamezniku omogočeno upravljanje z lastnimi spremembami.

Njena glavna naloga (*ibid.*) je torej zagotavljanje podpore socialnim podjetnikom. Fundacija investira v ljudi in išče vodilne socialne podjetnike sveta, ki jim pomaga v zagonskem obdobju s triletno tako imenovano »štipendijo«. Dodeljen denar podjetnikom omogoča, da se v celoti posvetijo izgradnji načrtovane institucije in razvoju idej. Prav tako se jim skozi program »Ashoka Fellows« zagotavlja svetovno omrežje in partnerstvo s profesionalnimi konzultanti. Članstvo v »Ashoka Fellows« postane zanje doživljenjsko. V ta namen so ustanovili »Venture sklade«, ki so instrument s pomočjo katerega Ashoka pomaga vodilnim socialnim podjetnikom sveta. Model je bil zasnovan pred 25 leti in je še vedno osrčje fundacije. Temelji na prepričanju, da se civilno družbeni sektor razvija zaradi vpliva socialnih podjetnikov, ki nenehno iščejo odgovore na socialne izzive.

S pomočjo mreže »Ashoka Fellows« in s svojimi programi Ashoka ustvarja okvir, znotraj katerega lahko celoten svet participira na poti sprememb (*ibid.*). Ob tem pa organizacija opozarja, da so možnosti za pozitivne spremembe neomejene. Kot največje združenje socialnih podjetnikov v svetu, vedo kako uveljaviti spremembe in razumejo, kaj posameznik potrebuje, da bi se spremembe zgodile.

1.3.3. Skupnost San Patrignano v Italiji

Skupnost San Patrignano (SanPatrignano.org-<http://www.sanpatrignano.org/>) je ustanovil Vincenzo Muccioli leta 1987 v Riminiju. V hiši njegovih staršev je skupaj s skupino prostovoljcev sprejel prvo skupino mladih. Od leta ustanovitve vse do danes je skupnost sprejela več kot 18.000 ljudi, jim ponudila dom, zdravljenje, strokovno pomoč, možnost izobraževanja, usposabljanja za zaposlitev in jim omogočila, da ponovno postanejo enakopravni člani družbe. Za svoje delo ne zahtevajo nikakršnega plačila, kot je praksa v nekaterih drugih podobnih organizacijah. Sami sebe imenujejo družina, ki sprejema osebe, ki imajo težave zaradi odvisnosti od drog, ne glede na njihovo mišljenje, socialni status ali religijo. Splošno je komuna dom 1.800 ljudem, kjer deluje 140 prostovoljcev in 350 sodelavcev, mnogi iz med njih so prav tako osebe, ki so imele težave zaradi odvisnosti od drog.

Skupnost (*ibid.*) je sestavljena iz fundacije (sredstva fundacije so pridobljena s strani njenih članov) in treh neprofitnih kooperativ, ki so namenjene osebam, ki so imele težave z odvisnostjo od drog. Sestavni del je tudi 120 otrok oseb vključenih v program in tistih, ki so program že uspešno zaključili. Ob njih sobivajo tudi njihovi starši in trideset mladostnikov, ki imajo še vedno težave z odvisnostjo od drog. Poleg vsega naštetega lahko znotraj skupnosti najdemo otroški vrtec, osnovno šolo, bivalne enote,

telovadnico, teater, 53 prostorov za delavnice in prostore zdravljenja ter vasico s šestdesetimi hišami prostovoljcev in tistih, ki si ponovno ustvarjajo svoje družine.

Skozi (*ibid.*) mnoga leta se v skupnost vključuje zapornike, ki namesto da prestajajo zaporno kazen, v skupnosti sodelujejo v terapevtskih programih popolne socialne reintegracije.

Študije (*ibid.*) so pokazale, da je od ljudi, ki so bivali vsaj osem mesecev v San Patrignano, kar 72 % takšnih, ki so popolnoma ozdravili odvisnost, 71 % tistih, ki so zdravljenje zaključili in nadaljevali z delom v skupnosti, v zameno pa so jim ponujene stalne delavnice. Po rezultatih raziskave prihaja do recidiva pri 8 % uporabnikov komune. Za nemoteno delovanje se komuna v 50 % financira iz dobička od prodaje svojih produktov in storitev. Drugo polovico sredstev pa pridobi iz donacij posameznikov in podjetij.

1.3.4. Organizacija Grameen v Bangladešu

»Grameen bank« ali »banka revnih« (Yunus 2009) je bila ustanovljena leta 1983 v Bangladešu. Porodila se je iz malega lokalnega projekta, ki se je razvil s pomočjo študentov, deklet in fantov iz področja Bangladeša. Banka je začela delovati v čisto majhnem obsegu in je počasi rasla. Ustanovitelj se je odločil, da bo s pomočjo na novoustanovljene banke uvedel mikrokreditiranje za revne. Na ta način si je banka drznila ponuditi bančne kredite najrevnejšim med revnimi. Naredili so mesto za revne, ki niso nikoli v življenju imeli denarja in se tako uprli pravilom. Pred tem so se namreč mnoge finančne institucije spraševale, ali so revni plačilno sposobni, in so na to vedno odgovorile z nikalnico. Zaradi tega so bili revni pogosto prezrti in izločeni iz finančnega sistema, kot da ne bi obstajali.

Banka je od svojega odprtja dodelila posojila v skupnem znesku 6 milijard dolarjev. Kar pomeni, da danes daje posojila več kot 7 milijonom revnim, od katerih je 97 % žensk, v oseminsedemdesetih tisoč vaseh Bangladeša. Yunus ocenjuje, da je trenutno stopnja povračila 98,6-odstotna. Pravi, da tudi njihova banka posluje z dobičkom. Finančno je neodvisna in se vse od leta 1995 ne zateka k podarjenim sredstvom (*ibid.*).

»Banka revnih« je prispevala (*ibid.*) k izboljšanju položaja revnih v Bangladešu in ob tem odkrivala nova področja delovanja. Zaradi tega so postajale njene naloge vse bolj raznovrstne. V letu 1984 so tako začeli s ponujanjem stanovanjskih posojil. Od nastanka so stanovanjska posojila omogočila gradnjo

650.000 hiš. Hiše pripadajo ženskim članicam banke, ki so na ta način naredile pomemben korak pri dostopu do oblasti - njih, ki so tako dolgo pripadale najbolj zatiranemu delu prebivalstva.

Vsak, ki v banki (*ibid.*) vzame posojilo, ne ostane osamljen. Vsak posameznik namreč pripada skupini petih prijateljev, med katerimi ne sme biti sorodstvenih vezi. Kadar želi eden iz med njih vzeti posojilo, mora za soglasje vprašati ostale štiri. Čeprav je kasneje vsak odgovoren za svoje posojilo, se na ta način tvori družbena mreža, ki mu nudi spodbudo, psihološko podporo in včasih celo dragoceno pomoč pri prenašanju vsakdanjega bremena dolga ter usmerjanje v svet »poslov«. Tudi te skupine ne ostanejo osamljene. Od deset do dvajset skupin se tedensko sestaja v krajevnem centru, prosti koči, ki so jo posojilojemalci zgradili v svoji vasi. Po celotnem Bangladešu je okoli 130.000 takih centrov. Med srečanjem se krajevni bančni uslužbenci ukvarjajo z zbiranjem vračila posojil in se ob enem pogovarjajo o novih vlogah za posojila. Poleg tega se odvijajo različne spodbudne, poučne in praktične dejavnosti: od pogovorov za nove dejavnosti do predstavitve zdravstvenih in finančnih tem. Omenjena skupinska dinamika je zelo pomembna za delovanje banke, saj spodbudno deluje na posojilojemalce k izpolnjevanju njihovih obveznosti.

Banka (*ibid.*) je svoje delovanje razširila na ta način, da je razvila »družino podjetij Grameen«, ki vključuje petnajst različnih organizacij. Med nje sodi Grameen Phone, ki je trenutno največje podjetje v Bangladešu. Njihov projekt »Village Phone Project«, ki je skoraj tristo tisoč vaščankam omogočil postati »dame s telefonom«, ponuja storitve mobilne telefonije po vsem Bangladešu. Grameen Telecom in Grameen Communications nameščata internetne kioske na podeželju in tako povezujejo najbolj oddaljena območja države s svetovnim spletom. Med mrežo družb spadajo prav tako ribogojnice in tekstilne družbe, ki ustvarjajo nova delovna mesta in prinašajo novo blagostanje na stotine vasem s pomočjo preprostih in ustreznih tehnologij. Več kot trideset podjetij Grameen Energy promovira sončno hišo in biogoriva, najemajo ženske iz okoliških vasi in jih učijo izdelovanja izdelkov, ki delujejo na sončno energijo. Po Yunusovih besedah je skupen cilj vseh naštetih podjetij izboljšanje življenja prebivalcev Bangladeša, še posebej revnih.

1.4. SOCIALNO DELO V POVEZAVI S SOCIALNIM PODJETNIŠTVOM

1.4.1. Socialno delo v delovnih organizacijah

Socialno podjetništvo lahko povežem s posebnim področjem socialnega dela t.j. socialno delo v delovnih organizacijah. Socialno delo v delovnih organizacijah (Rapoša- Tajnšek 1997: 87-88) je področje socialnega dela, ki je povezano s človeškim delom, s funkcioniranjem zaposlenih v delovnem okolju, z njihovimi prispevki, s psihosocialnimi odnosi v organizaciji, z reševanjem konfliktov med delovnim življenjem in drugimi življenjskimi vlogami, z odnosi z družbenim okoljem in z drugimi problemi, ki nastajajo v delovnih organizacijah.

V isti delovni organizaciji se lahko srečamo z dvema različnima področjema socialnega dela-socialno delo namenjeno pomoči uporabnikom, in socialno delo, namenjeno koristim zaposlenih oziroma same organizacije. Prva dejavnost socialnega dela je namenjena zaposlenim, kot uporabnikom, za povečevanje, ohranjanje ali obnavljanje svojih zmožnosti za socialno funkcioniranje. Druga dejavnost pa je usmerjena v razvijanje delovnih zmožnosti zaposlenih, v večjo kakovost delovnega življenja in v izpopolnjevanje organizacijskih ciljev (*ibid.*).

Socialno delo lahko doprinese k boljšemu funkcioniranju socialnih podjetji. Zakon o socialnem podjetništvu namreč predvideva, da se v socialna podjetja zaposluje posameznike iz ranljivih skupin ljudi na trgu dela. Kar pomeni, da gre za težje zaposljive osebe, ki so zaradi svoje brezposelnosti deležne socialne izključenosti. Ponovno vključevanje tovrstnih posameznikov v svet dela je lahko izredno težek in dolgotrajen proces. Poleg dolgotrajno brezposelnih so tukaj še invalidi, iskalci prve zaposlitve, begunci, brezdomci, bivši odvisniki in zaporniki ter drugi. Vsi ti potrebujejo dodatno spodbudo pri vključevanju v delovni proces in ogromno podpore pri premagovanju vsakodnevnih ovir tako na delovnem mestu kot tudi v vsakdanjem življenju. Z vključevanjem socialnih delavcev v socialna podjetja se lahko vzpostavi varno okolje, ki omogoča zaposlenim povečevanje, ohranjanje ali obnavljanje zmožnosti za socialno funkcioniranje. Delo socialnih delavcev je lahko usmerjeno v razvijanje delovnih zmožnosti zaposlenih iz ranljivih skupin ter prav tako k večji kakovosti njihovega delovnega življenja.

Z zgoraj opisanim delovanjem bodo socialni delavci v socialnih podjetjih uresničevali (Rapoša- Tajnšek 1997:6) primarne cilje socialnega dela v delovnih organizacijah kot so pomoč zaposlenim pri preprečevanju ovir v delovnem in življenjskem okolju, njihovo boljše funkcioniranje na delovnem mestu in življenjskem okolju ter bolj kakovostno delovno življenje.

Delovni odnos (Čačinovič- Vogrinčič *et al.* 2005: 9) v socialnem delu je odnos med socialnim delavcem in uporabnikom. V delovnem odnosu sta socialni delavec in uporabnik sodelavca v skupnem projektu, kjer soustvarjata deleže v rešitvi. Vsak delovni odnos je sestavljen iz treh elementov - dogovora o sodelovanju, instrumentalne definicije problema in soustvarjanja rešitev ter osebnega vodenja. Vendar tako opredeljen delovni odnos socialni delavec težko vzdržuje, če se pri delu ne opre še na štiri pomembne sodobne koncepte v socialnem delu- perspektive moči, etike udeležnosti, znanja za ravnanje in ravnanja s sedanostjo ali tako imenovan koncept so-navzočnosti.

Osrednji element delovnega odnosa je instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev (Lüssi P. (1991), *Systemische sozialarbeit*. Bern: Haupt, V: Čačinovič- Vogrinčič *et al.* 2005: 10). Socialni delavec soustvari proces pomoči, v katerem uporabnik ali udeleženi v problemu raziskujejo svoj delež v rešitvi. Kar pomeni, da vsak uporabnik vstopi s svojo definicijo problema, socialni delavec pa doda svoje videnje in tako se začne oblikovanje delovne definicije uresničljivega. V ospredju sta dialog in sodelovanje, ki omogočata, da udeleženci v problemu soustvarjajo svojo udeležnost v oblikovanju rešitve.

1.4.2. Ekološko-sistemska teorija

Povezavo med socialnim delom in socialnim podjetništvom vidim tudi v ekološko-sistemski teoriji. Tako kot pravita Compton in Galaway (Compton, Beulah R, Burt Galaway (1989) *Social Work Processes*. Wadsworth Publishing Company, Belmont, California, v: Rapoša- Tajnšek 1997: 35), brez nje ne bi bilo specifičnega razumevanja človeka v njegovi celotni življenjski situaciji. Proučevati je potrebno celoten sistem, da lahko opazujemo kompleksne interakcije in procese, v katerih se znajdejo posamezni deli sistema v odnosu do drugih delov sistema, ob tem pa opozarjata, da ni mogoče posebej opazovati posameznika ali okolja in nato sešteti posamezne ugotovitve. Po njunem mnenju je ekološko-sistemska teorija podlaga za proces reševanja problema, ki ga avtorja utemeljujeta kot enega od najpomembnejših elementov v praksi socialnega dela.

Ista avtorja (*ibid.*) v nadaljevanju izpostavi še druge teorije, ki so po njenem mnenju pomembne pri reševanju problema. Gre za teorije, ki pojasnjujejo človekovo ravnanje, zlasti psihološke teorije jaza in druge teorije, ki se ukvarjajo s koncepti vloge, moči, različnosti, obvladovanja stresnih in kriznih situacij ter naučene nemoči.

Menim, da imamo socialni delavci bistveno nalogo pri uresničevanju in širjenju socialnega podjetništva pri nas. Prav socialni delavci smo namreč eksperti za reševanje različnih problemov na ravni posameznika in tudi širše družbe. Ljudem pomagamo pri ponovnem vključevanju v družbo. Tako kot socialni delavci tudi socialni podjetniki na inovativen način rešujejo probleme v družbi. S svojim delovanjem se odzivajo na različne potrebe posameznih delov ali celotne družbe. Poleg reševanja problemov družbe so glavni izzivi socialnega podjetnika zaposlovanje oseb iz ranljivih skupin na trgu dela ter ponudba dodatnih storitev in proizvodov, ki so v javnem interesu. Kar pomeni, da mora vsak socialni podjetnik v prvi vrsti analizirati celoten sistem ter interakcije med njegovimi posameznimi deli. Na ta način lahko ugotovi, katere so tiste storitve in proizvodi, ki jih družba potrebuje. Po drugi strani pa zaposluje osebe, ki jih je sistem označil za težje zaposljive, pogosto zanje celo velja, da si sploh ne želijo delati. V tej točki vidim izredno pomembno vlogo socialnega delavca, ki bo v vlogi socialnega podjetnika razumel svoje zaposlene in nanje znal pogledati iz perspektive moči. Vsak zaposleni bo s svojo edinstveno življenjsko zgodbo za takšnega socialnega podjetnika ekspert iz izkušenj.

Koncept perspektive moči (Saleebey D. (ur.) (1997), *The strenght perspective in social work practice*. New York: Longman, V: Čačinovič- Vogrinčič *et al.* 2005: 12-13) je pomemben paradigmatski premik v sodobnem socialnem delu. Ravnanje iz perspektive moči je osebna odločitev socialnega delavca. Bistvo koncepta je naloga socialnega delavca, da sprašuje po zaželenih razpletih, po dobrih izidih, po sanjah in upanju, sprašuje po virih, po opori v skupnosti ter po dobrih izkušnjah iz preteklosti. Njegovo delovanje je usmerjeno k iskanju moči in virov uporabnika. S tem, ko mobilizira moč uporabnika, podpre njegova prizadevanja, da bi dosegel svoje cilje in vizije, ki mu bodo prinesli bolj kakovostno življenje.

1.4.3. Skupnostno socialno delo

Skupnostno socialno delo (Rapoša- Tajnšek P. (2001) *Pregled vsebine predavanj iz skupnostnega dela*. Tipkopis, v Dragoš 2007: 41) je v prvi vrsti metoda socialnega dela, socialna intervencija v skupnosti, pri kateri gre za pomoč oziroma sodelovanje socialnih delavcev pri procesih povezovanja in organiziranja ljudi v skupnosti. Po drugi strani pa je skupnostno socialno delo zavestna, načrtna, sistematična

uporaba znanj, spretnosti in vrednot socialnega dela pri kolektivnih akcijah, ki so usmerjene v večjo kakovost življenja v skupnosti, v reševanje socialnih problemov in razvijanje medsebojnih odnosov v skupnosti.

Tako kot skupnostno socialno delo skrbi za procese povezovanja in organiziranja ljudi v skupnosti, tudi socialno podjetništvo spodbuja sodelovanje ljudi in prostovoljsko delo. Skupnostno socialno delo s pomočjo znanj, veščin in vrednot socialnega dela povečuje kakovost življenja v skupnosti in pripomore k reševanju socialnih problemov ter razvija boljše medsebojne odnose v skupnosti. Na podoben način socialno podjetništvo krepi družbeno solidarnost in inovativno sposobnost družbe za reševanje ne samo socialnih, ampak tudi okoljskih, gospodarskih in drugih problemov, ki se pojavljajo v družbi.

2. OPREDELITEV PROBLEMA

V mesecu marcu 2011 je bil v državnem zboru sprejet Zakon o socialnem podjetništvu (Uradni list Republike Slovenije-<http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>). Z novim zakonom bo tako tudi pri nas mogoče ustanavljati podjetja s statusno obliko socialnega podjetja. Zakon bo sicer prišel v veljavo še le z januarjem 2012, a kljub temu se v Sloveniji izvaja že ogromno pilotnih projektov, ki sledijo načelom in ciljem socialnega podjetništva. Trenutno je večina socialnopodjetniških projektov financirana s strani Evropskega socialnega sklada. Po koncu programa financiranja, pa naj bi izvajalci projektov ustanavljali socialna podjetja, ki bi delovala na tržno vzdržen način. Na drugi strani pa imamo organizacije, ki v določeni meri že delujejo po principih socialnega podjetništva, vendar zavzemajo druge statusne oblike, kot so zadruga in društva.

Namen moje raziskave je ugotoviti, ali obstoječi projekti in pobude pri nas, ki sami sebe označujejo za socialno podjetništvo, odražajo značilnosti, ki jih za socialna podjetja predvideva na novo sprejet Zakon o socialnem podjetništvu (*ibid.*). Zanimalo me bo predvsem, v kolikšni meri projekti uresničujejo vizijo socialnih podjetij v skladu z zakonom in v katerih točkah prihaja do razhajanj. Na ta način bom lahko na koncu opozorila na morebitne težave, ki bi lahko nastale pri preoblikovanju obstoječih projektov v zakonsko urejena socialna podjetja.

Raziskavo bom izvedla tako, da bom analizirala obstoječe primere izvajanja socialnega podjetništva pri nas in jih nato primerjala z določbami Zakona o socialnem podjetništvu. V prvi vrsti bom pozorna na to, katerim ciljem sledijo raziskovani projekti, katere dejavnosti izvajajo in kakšni so njihovi posebni pogoji zaposlovanja. Prav tako bom preverila, v kolikšni meri se približajo načelom, ki jih za socialna podjetja določa zakon.

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave

Pri raziskovanju (Mesec 1997 b: 11) sem izvedla kvalitativno raziskavo, pri kateri besedni opisi ali pripovedi sestavljajo osnovno izkustveno gradivo v raziskovalnem procesu. V raziskavi je to gradivo tudi obdelano in analizirano na beseden način brez uporabe merskih postopkov, ki dajo števila, in brez operacij nad števili. Za kvalitativno raziskavo (Mesec 1997 a: 40) sem tako zbrala besedne opise, ki se nanašajo na raziskovalni pojav tj. eksperimentalni projekti in organizacije, ki delujejo po načelih socialnega podjetništva.

3.2. Merski instrumenti in viri podatkov

Kot vire podatkov sem v prvi vrsti uporabila časopisne članke, zbornike in spletne strani, v katerih so opisani raziskovani eksperimentalni projekti oz. organizacije, ki izvajajo projekte socialnega podjetništva. Ker na ta način nisem pridobila vseh podatkov, ki jih potrebujem za namen raziskave, sem dodatne podatke pridobivala z vprašalnikom z odprtim tipom vprašanj, ki sem jih po elektronski pošti poslala vsem raziskovanim eksperimentalnim projektom in organizacijam. Vsak vprašalnik sem sestavila posebej in ga prilagodila glede na manjkajoče podatke o posameznem eksperimentalnem projektu oziroma organizaciji.

3.3. Populacija

Populacijo v moji raziskavi predstavljajo vsi eksperimentalni projekti in organizacije v Sloveniji, ki sebe deklarirajo kot socialna podjetja in delujejo po principih socialnega podjetništva.

Pri raziskavi sem uporabila vzorec petih eksperimentalnih projektov in organizacij v Sloveniji, ki so imele na svojih spletnih straneh, v primerjavi z ostalimi projekti in organizacijami, bolj podrobne opise. Gre za Društvo Mozaik, Zadrugo Pomelaj, Tovarno dela-Vstop v svet dela, Društvo Kralji ulice-Stara roba, nova raba in Center ponovne uporabe iz Rogaške Slatine.

3.4. Zbiranje podatkov

V prvem delu raziskovanja sem v mesecu aprilu 2011 pridobila sekundarne podatke, tako da sem zbirala različne časopisne članke, zbornike in spletne strani. Preostale podatke, ki jih nisem uspela najti v sekundarnih virih, pa sem pridobila preko neposrednega spraševanja po elektronski pošti. Za vsak projekt oziroma organizacijo sem sestavila sklop vprašanj, ki sem jim jih nato 19. aprila 2011 posredovala kot elektronsko sporočilo po elektronski pošti. Elektronske naslove sem našla na spletnih straneh posameznih projektov in organizacij. Odgovore sem po elektronski pošti zbirala do 6. maja 2011. Od vseh petih organizacij in projektov sem po elektronski pošti prejela odgovore Tovarne dela, Kraljev ulice, Zadruga Pomelaj in Centar ponovne uporabe. Društvo Mozaik se na moje sporočilo ni odzvalo.

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Podatke sem obdelala in analizirala po kvalitativni analizi, kot jo povzema Mesec (1997 b: 29-33). Osnovno empirično gradivo (podatke iz spletnih strani, zbornika in zapise vprašalnika) sem uredila in prepisala. Nato sem pridobljeno besedilo razčlenila na sestavne dele, tako da sem dobila enote kodiranja (fraze, stavki, odstavki ali misli). Pri razčlembi besedila sem nepomembne dele izpustila. Nato sem izvedla odprto kodiranje. Posameznim delom besedila sem pripisala različne pojme. Delom besedila, ki sem jim pripisala iste pojme, sem zbrala in jih ločila od drugih delov besedila-ki so spadali pod druge pojme. Nato sem izvedla osno kodiranje, kjer sem vzpostavljala odnose znotraj določene kategorije, med kategorijo in njenimi podkategorijami. Relevantnih pojmov in kategorij nisem definirala na koncu raziskovanja, ampak sem že na samem začetku definirane pojme in kategorije (cilje, dejavnosti, posebne pogoje zaposlovanja in načela) prepisala iz Zakona o socialnem podjetništvu.

4. REZULTATI

4.1. Kralji ulice-Stara roba nova raba

Projekt Stara roba nova raba sledi vsem ciljem, ki jih določa Zakon o socialnem podjetništvu. Vključeni v projekt se pri svojem delu trudijo, da se krepi tako družbena solidarnost, kot tudi družbena kohezija (*»Glede na to, da želimo s posredovalnico razvijati medosebne solidarnostne in vzajemne odnos«*). Družbena kohezija se krepi na ravni lokalnega okolja (*»Z večino sosedov (dom za upokojece, študentski servis, Društvo onkoloških bolnikov, bližnji lokali, ključavničarstvo...) smo vzpostavili prijateljske odnose.«*), družbena solidarnost, pa z zbiranjem in prodajo rabljenih predmetov po dostopnih cenah (*»Odpoved lastništva nad stvarmi v tem kontekstu je izražanje solidarnosti.«*). Zaposleni v posredovalnici spodbujajo ljudi, da prinašajo rabljene oziroma odvečne stvari (*»Osnovna ideja je prodaja rabljenih oziroma odvečnih stvari, ki jih podarijo posamezniki ali podjetja.«*), ki jih nato ponudijo kupcem po nizkih cenah (*»Ljudje, ki so zaposleni ali kako drugače vključeni v dejavnost posredovalnice delujejo solidarnostno do drugih materialno depriviligiranih ljudi«*). Poleg zaposlenih so v delo posredovalnice vključeni tudi prostovoljci (*»V projekt so vključeni prostovoljci – pomagajo nam npr. ljudje, ki se profesionalno ukvarjajo s starinami in tisti, ki imajo veselje do zbiranja rabljenih stvari in do dela z ljudmi.«*).

Z zaposlovanjem oseb iz ranljivih skupin ljudi na trgu dela in prodajo rabljenih oziroma odvečnih stvari po nizkih in dostopnih cenah, se krepi inovativna sposobnost družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov (*»S svojo usmerjenostjo se umešča v širšo družbeno okolje kot odgovor na trenutne socialne, ekonomske ter okoljevarstvene potrebe, ob enem pa je usmerjen v prevrednotenje in osmišljanje same dejavnosti potrošnje.«*). Obenem pa se na trgu zagotavlja še dodatna ponudba proizvodov.

Z razvojem projekta se razvijajo nove možnosti zaposlovanja (*»Z razvojem projekta se je želelo vključiti več kandidatov kot imamo mest na usposabljanju, zato smo začeli voditi listo zainteresiranih za delo v posredovalnici, saj menimo, da se bo z razvojem projekta odprlo še več možnosti za različne oblike zaposlovanja.«*). Poleg trenutnih zaposlitev bodo v posredovalnici v prihodnje vključili še dodatne oblike zaposlovanja, kot je delo za določen/nedoločen čas, javna dela in usposabljanje na delovnem mestu (*»zaposlitev preko različnih programov Zavoda za zaposlovanje, ki spodbujajo zaposlovanje socialno izključenih oziroma dolgotrajno brezposelnih oseb (javna dela, usposabljanje na delovnem mestu)«,*

honorarno in pogodbeno delo, prostovoljsko delo ter delo v zameno za plačevanje stroškov v programu nastanitvene podpore.

Z zaposlovanjem brezdomnih (*»Posredovalnica rabljenih predmetov zaposluje tri ljudi, ki so nekdaj brezdomci.«*) pa sledijo še zadnjemu cilju, poklicni reintegraciji ranljivih skupin ljudi na trgu dela (*»Ti pa, kar zadeva zaposlitve, spadajo med ranljive skupine, saj imajo pri iskanju dela težave, ki jih po navadi ne morejo premostiti sami.«*).

Posredovalnica opravlja dejavnost socialne trgovine (*»Zaradi dostopnih cen lahko v njej nakupujejo ekonomsko deprivilirani ljudje, kar jim kljub majhnim ekonomskim sredstvom omogoča vključitev v sodobno potrošniško družbo«*) in varstva okolja (*»tudi ekološko področje, saj gre za ponovno uporabo predmetov, ki jih nekateri ne rabijo več in bi jih zavrgli, drugim pa lahko pridejo prav.«*), kjer se razvija okoljska ozaveščenosti ljudi (*»spodbuja se okoljska osveščenost ljudi in tudi podjetji, ki nam donirajo stvari.«*).

Projekt Stara roba nova raba je nastal na podlagi potreb in spodbud članov in članic Društva Kralji ulice (*»Projekt razvoja posredovalnice rabljenih predmetov Stara roba, nova raba, se je razvil na podlagi potreb in spodbud članov in članic društva za pomoč brezdomcev Kralji ulice ter pobudi širše javnosti ter pobudnikov društva.«*). Projekt še vedno deluje v okviru omenjenega društva in se financira s pomočjo sredstev Evropskega socialnega sklada.

Glavni namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička, temveč prodaja rabljenih izdelkov po konkurenčnih cenah. Dobiček od prodaje reinvestirajo v namen socialnega podjetništva in druge nepridobitne namene, kot sta zaposlovanje brezdomnih in razvoj humanitarne dejavnosti.

Trgovina je pri opravljanju dejavnosti samostojna (*»Trgovina je pri upravljanju samostojna, odločamo se tisti, ki smo najbolj vpleteni v projekt, imamo pa tudi strokovno podporno ekipo, ki je sestavljena iz širše ekipe zaposlenih v društvu in tudi zunanjih sodelavcev/k.«*). Finančno preglednost zagotavljajo tako za širšo javnost, kakor tudi za svoje zaposlene. V odločanje so vključeni vsi deležniki, kot so zaposleni iz ranljivih skupin, člani in članice Društva Kralji ulice, uporabniki proizvodov in storitev (*»V odločanje se trudimo vključiti čim širši krog ljudi – seveda zaposlene pri projektu, kupce, obiskovalce, donatorje, prostovoljce, zunanje sodelavce, projektne partnerje«*).

S projektom posredovalnica opravlja dejavnost socialnega podjetništva in zaposluje osebe iz najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela (*»Osnovna značilnost tovrstnih podjetji je nuditi zaposlitev ter možnost vključitve na odprti trg delovne sile težje zaposljivim osebam ter posledično zmanjšanje socialne marginalnosti.«*). Svoje delovanje usmerja v korist članov in uporabnikov ter širše skupnosti (*»Obenem je posredovalnica tudi prostor, kjer se lahko srečujejo ljudje z različnim socialno ekonomskim ozadjem, delijo svoje izkušnje, se spoznavaajo, brezdomni si na ta način širijo tudi svoje socialne mreže s pripadniki mainstream kulture, kar manjša njihovo izključenost.«*).

4.2. Tovarna dela-Vstop v svet dela

S projektom Tovarne dela se krepi družbena kohezija tako v lokalnem, kot tudi v širšem okolju. Družbeno solidarnost je krepilo lokalno prebivalstvo, ki je za gostinski lokal prispevalo ogromno drobne opreme. Z vključevanjem oseb iz lokalnega okolja, brezposelnih, poslovnežev z razvitim socialnim čutom in neprofitnih organizacij, bo njihov razvoj temeljil na upoštevanju potreb vseh teh vpletenih oseb.

V prenovi gostinskega lokala so vključili prijatelje, sosede, lokalno prebivalstvo, skupino mladih oblikovalcev in arhitektov ter grafikov in Center ponovne uporabe iz Rogaške Slatine, s čimer so spodbudili sodelovanje ljudi iz lokalnega in širšega okolja ter prostovoljsko delo (*»je zelo pomembna pomoč prostovoljcev, ki so močno prispevali k uspešnem izvajanju projektnih aktivnosti«*). Spodbujanje sodelovanja ljudi iz lokalnega okolja bodo okrepili še s sodelovanjem z dejavnostmi v okolici restavracije, z Društvom Kralji ulice in z domom starejših občanov.

Projekt Vstop v svet dela s svojo gostinsko dejavnostjo zagotavlja na trgu dodatno ponudbo storitev (*»Osnovni cilj projekta je priprava, ustanovitev in zagon socialnega podjetja Tovarna dela z gostinsko dejavnostjo«*) in dodatna delovna mesta. V okviru projekta so zaposlili mlade, ki jih uvrščamo med najbolj ranljive skupine na trgu dela, direktorja, komercialista, izkušenega kuharja in natakara. Vse delavce so zaposlili za določen čas.

Vsi ostali udeleženci začetnega izobraževanja, ki jih po koncu izobraževanja niso zaposlili, bodo imeli boljše zaposlitvene možnosti, saj so pridobili nacionalno poklicno kvalifikacijo (*»Usposobitev 20 mladih iz ranljive ciljne skupine ter pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije.«*). Nekaterim iz med njih Tovarna dela pomaga pri iskanju nove službe pri drugih delodajalcih. Na ta način je projekt sledil cilju

socialne integracije in poklicne reintegracije-ranljive skupine mladih. V prihodnje obljublajo, da bodo še naprej razvijali nove možnosti zaposlovanja za mlade, ki so oddaljeni od trga dela.

Pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije za poklica pomočnik kuharja in natakarja so v Tovarni dela omogočili dvajsetim mladim, ki jim je grozila dolgotrajna brezposelnost in posledično socialna izključenost. Ob morebitnem povečanju obsega in strokovnosti programa usposabljanja bodo poskušali zanj pridobiti status nacionalne poklicne kvalifikacije in omogočili izobraževanje širši populaciji ranljive skupine mladih.

Pri obnovi gostinskega lokala je Tovarna dela sodelovala s Centrom ponovne uporabe iz Rogaške Slatine, ki jim je iz že uporabljenih izdelkov izdelal unikatno pohištvo. Na ta način so obvarovali kar nekaj virov v okolju, ki bi jih drugače porabili za izdelavo novega pohištva.

Namen ustanovitve projekta ni izključno pridobivanje dobička. Dobiček bo podjetje reinvestiralo v namene socialnega podjetništva, kot so osnovna sredstva, sofinanciranje novih projektov, ohranjanje in povečanje števila delovnih mest, pokrivanje izpada dohodka zaradi večje bolniške odsotnosti oz. manjše delovne učinkovitosti zaposlenih ter financiranje izobraževanj in usposabljanj za zaposlene in prostovoljce. Preostali dobiček bodo reinvestirali v druge nepridobitne namene in dokapitalizacijo podjetja.

Eden iz med glavnih namenov ustanovitve je zagotovo zaposlovanje najbolj ranljivih skupin t.j. mladih (*»Po končanem usposabljanju bomo pet mladih neposredno vključili v delovni proces in jim omogočili redno zaposlitev v okviru gostilne Tovarna dela, drugi pa bodo deležni pomoči pri iskanju zaposlitve pri drugih delodajalcih.«*). Z vključevanjem in zaposlovanjem najbolj ranljivih skupin na trgu dela se krepi inovativna sposobnost družbe za reševanje socialnih problemov.

Socialno podjetje, ki je bilo ustanovljeno v okviru projekta Vstop v svet dela, je pri upravljanju samostojno. Trenutno je podjetje registrirano kot d.o.o. (*»Osnovni rezultat projekta je ustanovitev socialnega podjetja (d.o.o.)«*).

V odločanje vključujejo vse deležnike, tako zaposlene, kot tudi zainteresirano javnost. Predstavniki deležnikov skupaj s tako imenovanimi družbeniki tvorijo skupščino, kjer velja načelo en član-en glas.

Snovalci projekta obljublajo, da bodo delovali v korist članov (*»Našim zaposlenim bomo zagotavljali dobre delovne pogoje, primerno plačilo za opravljeno delo in jih spodbujali pri dodatnem usposabljanju in izobraževanju«*) in uporabnikov (*»Našim uporabnikom bomo na dostopni lokaciji in v prijetnem ambientu zagotavljali vrhunsko gostinsko ponudbo in profesionalno postrežbo.«*).

4.3. Društvo Mozaik

Društvo Mozaik v svoje delovanje že vrsto let vključuje prostovoljsko delo (*»Dušan ima za sabo več kot deset let prostovoljnega dela«*). Z zaposlovanjem oseb iz ranljivih skupin na trgu dela, spodbujanjem perspektivnih dejavnosti socialnega podjetništva na področju ekološke pridelave hrane ter storitev za obnovo naravne in kulturne dediščine, se krepi inovativna sposobnost družbe za reševanje socialnih in okoljskih problemov.

Z dejavnostjo pridelave hrane (*»tradicionalno in ekološko pridelani prehrambeni proizvodi«*) in dejavnostjo proizvodnje (*»proizvodnjo izdelkov iz lesa, gline, slame in šibja, lanu oz. lanenega platna«*) zagotavljajo na trgu dodatno ponudbo proizvodov. Dodatno ponudbo storitev uresničujejo na podlagi opravljanja dejavnosti socialnega varstva (*»Zavetišče za brezdomce; Bivalna skupnost«*) in razvoja nove blagovne znamke (*»Razvili bomo blagovno znamko ekološko pridelanih živil prisotno na lokalnem trgu«*).

Društvo zagotavlja dodatna delovna mesta, saj poleg invalidov zaposluje še vodje projektov in projektne sodelavce.

Nove možnosti zaposlovanja razvijajo na podlagi izvajanja usposabljanj in zaposlovanja oseb iz najbolj ranljivih skupin. Z pridobljenim znanjem imajo vključeni v usposabljanja boljše zaposlitvene možnosti (*»Da bi opisani namen dosegli razvijamo inovativne programe, ki bodo omogočali povečanje delovne usposobljenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin in njihovo zaposlovanje«*). S širjenjem obsega dejavnosti in novimi projekti se razvijajo nove možnosti za zaposlovanje oseb iz ranljivih skupin na trgu dela.

Društvo Mozaik opravlja dejavnosti socialnega varstva (*»Socialno varstveni programi nudijo pot do višje kvalitete življenje osebam z različnimi vrstami in stopnjami oviranosti na telesnem in duševnem področju«*) in varstva invalidov (*»V bivalno skupnost se vključujejo mlade invalidne osebe, ne glede na vrsto oviranosti (prizadetosti)«*). Ukvarjajo se z ekološko proizvodnjo hrane. V okviru izvajanja

dejavnosti ohranjajo in urejajo naravo ter varujejo okolje (*»nege krajine, ekološkega turizma, tradicionalnega graditeljstva«*). S svojim ekološko usmerjenim delovanjem ohranjajo kulturno in naravno dediščino (*»nego krajine v krajinskem parku Goričko (vzdrževanje kolesarskih poti, učnih poti, vodotokov, preprečevanje zaraščanja kmetijskih zemljišč)«*). Prav tako izvajajo večmesečna usposabljanja, ki omogočajo, da ljudje pridobivajo specifična znanja in spretnosti v posameznih dejavnostih.

Njihovo delovanje je usmerjeno širše k spodbujanju razvoja lokalne skupnosti (*»S svojim delovanje aktivno posegamo na področje socialnega vključevanja ranljivejših skupin s pomočjo socialno-ekonomskih programov in s tem prispevamo k višji kakovosti življenja v lokalni skupnosti«*) in Pomurske regije (*»To pa je tudi pot do oblikovanja, ne samo ekonomske učinkovite regionalne skupnosti, temveč tudi socialno integrirane regije, kjer bo kakovostno življenje dostopno vsakemu posamezniku.«*).

Društvo Mozaik je nepridobitno združenje fizičnih oseb, ustanovljeno na podlagi prostovoljne odločitve ustanoviteljev.

Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička, ampak zaposlovanje najbolj ranljivih skupin, kot so invalidi, Romi, bivši odvisniki in kaznjenci. V društvu delujejo tudi prostovoljci.

4.4. Zadruga Pomelaj

Družbena solidarnost in kohezija se v zadrugi krepi na podlagi vključevanja različnih vpletenih oseb iz lokalnega in širšega okolja ter upoštevanja njihovih potreb (*»na eni strani povezuje interese podeželskega prebivalstva ter na drugi strani iniciative ter možnosti lokalnih skupnosti, razvojnih institucij in drugih nosilcev razvoja.«*). Še posebej se družbena solidarnost krepi preko izvajanja najrazličnejših aktivnosti, ki so namenjene dvigovanju samozavesti in lastne podobe pri različnih ciljnih skupinah.

Zadruga spodbuja sodelovanje ljudi tako, da je pogodbeno vezana z mnogimi kooperanti, s socialnimi podjetniki, samostojnimi podjetniki in drugimi člani zadruga (*»Na zadrugo pa je s pogodbami o odkupu izdelkov vezanih 60 kooperantov, poleg socialnih podjetnikov – teh je 48, še drugih članov zadruga s statusom osebnega dopolnilnega dela, dopolnilne dejavnosti na kmetiji, samostojnih podjetnikov (mlinar, medicar, izdelovalec izdelkov iz lesa...«*).

Sami sebe poimenujejo jedro- Pomelaj, ki je bilo ustanovljeno z namenom združevanja, povezovanja in razvoja vseh tistih potencialov v okolju, ki omogočajo kakovostnejše življenje za tam živeče prebivalstvo. Posledično s tem krepijo inovativno sposobnost družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih ter drugih problemov.

Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov in storitev uresničujejo skozi različne dejavnosti, kot so dejavnost ustvarjanja podpornega okolja (*»Osnovna dejavnost zadruga je ustvarjanje podpornega okolja za zagotavljanje boljših pogojev posameznikom na podeželju, ki so se znašli izven gospodarskih tokov«*), turistična dejavnost, dejavnost domačih obrti (*»Prva dejavnost, ki jo je zadruga začela razvijati je dejavnost domačih obrti – predvsem pletenje izdelkov iz koruznega ličja in rogoza ter lončarstvo.«*), dejavnost proizvodnje in dejavnost trženja izdelkov (*»skupni tržni servis (odkup izdelkov, dodelava, predelava, pakiranje, distribucija, trženje in promocija).«*).

Zadruga zagotavlja dodatna delovna mesta, saj zaposluje pet invalidov in pet neinvalidov, ki so pred to zaposlitvijo spadali v skupine težje zaposljivih oseb. Pri zaposlovanju sledi posebnemu poslanstvu v smislu socialne integracije in poklicne reintegracije invalidov, ki slednjim omogoča delo na zaščitениh delovnih mestih in s tem posledično priložnost premagovanja revščine in socialne izključenosti. Občasno so v dejavnosti zadruga vključeni prostovoljci.

Boljše zaposlitvene možnosti imajo vsi tisti, ki so s pomočjo izobraževanja na zadrugi pridobili nacionalno poklicno kvalifikacijo za poklic pletar in lončar.

V sklopu zadruga so organizirani različni tečaji in delavnice za brezposelne osebe, ki omogočajo pridobitev novih specifičnih znanj in spretnosti (*»V okviru usposabljanj si osebe pridobijo praktična in teoretična znanja za samostojno delo na domu, seveda ob podpori zadruga na področju razvoja izdelkov, izpopolnjevanja tehnologije izdelovanja izdelkov in trženjske podpore (odkup izdelkov, dodelava in oprema izdelkov za trg, logistika...) ter promocije«*). Poleg tečajev in delavnic ponuja zadruga podporne storitve za socialna podjetja, saj deluje po principu inkubatorja. Vključenim posameznikom omogoča pomoč v vseh fazah podjetniškega procesa.

Ena od pomembnejših dejavnosti, s katerimi se ukvarja zadruga, je ekološka proizvodnja hrane (*»Druga dejavnosti, ki je že uvedena, je dejavnost peke peciva in kruha po tradicionalnih recepturah, zadruga pa je že pridobila tudi certifikat za ekološko peko.«*).

Svojo kulturo in kulturno dediščino zaposleni v zadrugi ohranjajo z izdelovanjem in proizvodnjo izdelkov na tradicionalni način s pridihom modernosti. Petdeset različnih izdelkov prodajajo neposredno potrošniku ter v sklopu turistične dejavnosti.

Potrebno je izpostaviti še dejavnost spodbujanja razvoja lokalne skupnosti, ki jo zadruga uresničuje s pomočjo modela celovitega pristopa k razvoju podeželja (*»Izdelan je bil model celovitega pristopa k razvoju podeželja, ki na eni strani povezuje interese podeželskega prebivalstva ter na drugi strani iniciative ter možnosti lokalnih skupnosti, razvojnih inštitucij in drugih nosilcev razvoja.«*).

Namen ustanovitve zadruga ni izključno pridobivanje dobička, temveč socialna in poklicna integracija invalidnih oseb na zaščitene delovnih mestih.

Zadruga deluje po Zakonu o zadrugah (Uradni list Republike Slovenije- <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=20073351>), katerega upoštevajo tako pri vodenju kot tudi pri odločanju.

Pri upravljanju je samostojna (*»Direktor zadruga vodi poslovanje zadruga v skladu z zakonom, internimi zadružnimi pravili sklepi organov zadruga.«*). Finančno preglednost zagotavlja na podlagi zgoraj omenjenega zakona (*ibid.*). S finančnim poslovanjem so seznanjeni člani zadruga v obliki letnih poročil in bilanc.

V korist članov in uporabnikov deluje tako, da nudi široko paleto storitev in izdelkov.

4.5. Center ponovne uporabe iz Rogaške Slatine

Center s svojo dejavnostjo ponovne uporabe krepi inovativno sposobnost družbe za reševanje socialnih, okoljskih in drugih problemov (*»Gre namreč za socialno podjetje, kar pomeni, da bo Center ponovne uporabe poleg okoljskih in ekonomskih prinašal številne koristi tudi na socialnem področju.«*). Zaposleni in prostovoljci spodbujajo sodelovanje ljudi s pozivanjem, da bi v center prinesli čim več uporabnih izdelkov, ki jih ne potrebujejo in bi drugače končali na odlagališčih. Z darovanjem uporabnih izdelkov, prenovo in ponovno prodajo po nizkih cenah, se krepi družbena solidarnost do socialno šibkih družin.

Z restavriranjem in vnovično uporabo izdelkov zagotavljajo dodatno ponudbo proizvodov in storitev (*»Z dejavnostjo Centra ponovne uporabe bomo te odpadke - izdelke z inovativnimi storitvami obnovili, popravili in spravili v stanje primerno za ponovno uporabo«*). S ponujeno možnostjo odvzema opreme na klic je center postal ne samo prostor prenove in prodaje, temveč tudi alternativa možnost trenutni komunalni dejavnosti pri nas.

Na začetku projekta so usposabljali deset brezposelnih oseb, ki so s pomočjo usposabljanja pridobili nova specifična znanja in spretnosti. Tri iz med njih so na koncu usposabljanja zaposlili na projektu, ostali pa so se morali vrniti na Zavod za zaposlovanje RS. Slednjim bodo na novo pridobljeno znanje in spretnosti omogočile boljše zaposlitvene možnosti, trem zaposlenim pa socialno integracijo in poklicno reintegracijo (*»saj bo podjetje EKO – TCE za program Center ponovne uporabe zaposlovalo ljudi iz skupine težje zaposljivih prebivalcev, ki bodo s svojim delom lahko poskrbeli za svojo razvojno, inovativno in socialno varnost, prispevali k skupni blaginji, stopili na redni trg dela in si nenazadnje povrnili človeško dostojanstvo.«*).

V prihodnosti bodo v centru še naprej razvijali nove možnosti zaposlovanja za težje zaposljive, ki imajo sicer malo možnosti za zaposlitev na trgu dela. V načrtu imajo vključitev še večjega števila prostovoljcev, predvsem bodo spodbujali sodelovanje starejših prostovoljcev, ki bodo lahko s vključitvijo svoje znanje prenesli na mlajše udeležence projekta.

Z dejavnostjo ponovne uporabe se razvija okoljska ozaveščenost pri ljudeh (*»Tako je bistveno, da se pospešuje v okviru projekta spremljevalno in ciljno usmerjeno izoblikovanje okoljske zavesti, da bi se javnost senzibilizirala v smeri trajne potrošniške družbe, zato bo pomemben del aktivnosti vezan na okoljsko ozaveščanje posameznih ciljnih skupin«*). Z vnovično uporabo rabljenih stvari se varuje okolje, saj se s postopkom ponovne uporabe varčuje z naravnimi viri (*»Gre za varčevanje z naravnimi viri, energijo, zmanjševanje količin odpadkov, ker se zavrženi izdelki vrnejo nazaj v uporabo.«*).

Namen ustanovitve tovrstnega centra ni izključno pridobivanje dobička, temveč ustvarjanje javnega dobrega in zaposlovanje najbolj ranljivih skupin na trgu dela. Dobiček reinvestirajo v namene socialnega podjetništva.

V odločanje poleg vodilnih vključujejo tudi zaposlene iz ranljivih skupin (*»Ko pa se odločamo za uvajanje novih storitev, razvoja novih delovnih procesov in optimizacije poslovanja, vključujemo tudi vse zaposlene.«*).

Statusna oblika centra je d.o.o., saj deluje v okviru podjetja EKO-TCE d.o.o. Center ponovne uporabe je finančno odvisen od sredstev Evropskega socialnega sklada in drugih virov. Finančno preglednost zagotavljajo z vodenjem računovodstva in plačevanjem davkov.

Na trgu nastopajo s proizvodnjo in prodajo izdelkov, ki jih ponujajo po konkurenčnih cenah (*»Z dejavnostjo Centra ponovne uporabe bomo te odpadke - izdelke z inovativnimi storitvami obnovili, popravili in spravili v stanje primerno za ponovno uporabo ter prodali novim uporabnikom po ugodni ceni«*). Izdelke prodajajo tako v običajni trgovini kot tudi s pomočjo internetne prodaje. Z zbiranjem odvečnih stvari in prodajo obnovljenih izdelkov po simboličnih cenah je projekt odličen primer socialne trgovine pri nas.

S prevzemom rabljene opreme, zaposlovanjem ranljivih ciljnih skupin in kakovostnimi izdelki po nizki ceni delujejo v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti.

4.6. Zakon o socialnem podjetništvu: ovire ali spodbuda za razvoj obstoječih socialnopodjetniških praks

Vsi projekti in organizacije v določeni meri sledijo cilju socialne integracije in poklicne reintegracije najbolj ranljivih skupin na trgu dela. Na prvi pogled je videti, da vsi zaposlujejo osebe iz najbolj ranljivih skupin na trgu dela, kot so mladi, brezdomni, invalidi, dlje časa brezposelni, starejši, bivši kaznjenci in odvisniki, vendar temu ni čisto tako. Zakon o socialnem podjetništvu (Uradni list Republike Slovenije-<http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>) namreč določa čisto posebne pogoje zaposlovanja, ki jih mora pri zaposlovanju upoštevati vsako socialno podjetje tipa B. Kot primer, projekt Tovarne dela zaposluje mlade med 17 in 25 letom starosti, ki nimajo zadostne izobrazbe ali so šolanje opustili. Zakon (*ibid.*) pa denimo določa zgolj zaposlovanje brezposelnih mladoletnih oseb, ki so brez zaključenega osnovnega ali nižjega poklicnega izobraževanja.

Vsi raziskovani projekti in organizacije zagotavljajo dodatna delovna mesta tako za osebe iz najbolj ranljivih skupin na trgu dela, kot tudi za direktorje, komercialiste, strokovne sodelavce, mentorje, kuharje in natakarje ter druge. V enaki meri je zastopan cilj zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov ali opravljanje storitev na trgu. Projekti in organizacije proizvajajo izdelke in ponujajo storitve preko gostinske, trgovinske, turistične in komunalne dejavnosti, dejavnosti proizvodnje, socialnega varstva,

restavracije, ustvarjanja podpornega okolja, domače obrti in dejavnost pridelave hrane. Vendar so izmed vseh naštetih proizvodov in storitev v javnem interesu, tako kot to določa zakon (*ibid.*), samo komunalne storitve in storitve socialnega varstva.

Vseh pet projektov in organizacij s svojim delovanjem krepi inovativno sposobnost družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov. Prav tako vsi vključujejo prostovoljsko delo.

Cilj krepitev družbene kohezije in solidarnosti se uresničuje samo pri treh organizacijah in projektih.

Dejavnosti socialnega podjetništva se v največji meri opravljajo na področju zagotavljanja socialne vključenosti, spodbujanja zaposlovanja in poklicnega usposabljanja oseb, ki so brezposelne ali jim grozi brezposelnost in na področju ohranjanja narave, urejanja in varstva okolja. V manjši meri so zastopana tudi področja socialnega varstva, varstva invalidov, področje znanosti, raziskovanja, izobraževanja in vzgoje, ekološke proizvodnje hrane, socialne trgovine, področje kulture, tehnične kulture in ohranjanje kulturne in naravne dediščine, področje spodbujanja razvoja lokalnih skupnosti in področje podpornih storitev za socialna podjetja. Nobeden od analiziranih projektov in organizacij svojega delovanja ne usmerja na področje družinskega varstva, zagotavljanja in organiziranja mladinskega dela, varstva in promocije zdravja, posredovanja zaposlitve osebam iz ranljivih skupin, področje spodbujanja uporabe obnovljivih virov energije in razvoja zelene ekonomije, socialnega turizma ter področje amaterskega športa in telesne kulture.

Pri vseh raziskovanih projektih in organizacijah ni izključni namen ustanovitve pridobivanje dobička, temveč zaposlovanje najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela. Dobiček, razen v društvu Mozaik, vsi projekti oz. organizacije reinvestirajo v namene socialnega podjetništva. Tovarna dela bo del dobička reinvestirala v druge nepridobitne namene in za dokapitalizacijo družbe.

V Društvu Kralji ulice so se za izvedbo projekta odločili na podlagi potreb in spodbud članov in članic društva, medtem ko je bilo Društvo Mozaik ustanovljeno na podlagi prostovoljne odločitve ustanoviteljev. Vsi ostali projekti in organizacije pa so bili ustanovljeni na podlagi drugih razlogov, ki niso določeni z Zakonom o socialnem podjetništvu (Uradni list Republike Slovenije- <http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>).

Pri upravljanju so samostojni samo trije projekti oz. organizacije, razen Društva Mozaik in Zadruga Pomelaj, so vsi preostali projekti finančno odvisni tudi od drugih virov financiranja.

Socialna gostilna, ki je bila ustanovljena v okviru projekta Tovarne dela, je registrirana kot družba z omejeno odgovornostjo. Projekt Stara roba nova raba deluje v okviru Društva Kralji ulice, Center ponovne uporabe pa je ena iz med glavnih dejavnosti Tehnološkega centra za aplikativno ekologijo (Eko-tce), ki je prav tako registriran kot družba z omejeno odgovornostjo. Pri preoblikovanju bi lahko nastale težave za vse projekte in organizacije, ki so oblikovane kot družbe z omejeno odgovornostjo, saj zakon prepoveduje ustanovitev socialnega podjetja za gospodarske družbe. Podobno velja za Zadrugo Pomelaj, ki se je pred časom preoblikovala v zaposlitveni center za invalide. Zakon o socialnem podjetništvu (*ibid.*) namreč prepoveduje ustanovitev socialnega podjetja za invalidska podjetja ali zaposlitvene centre, ki urejajo zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov.

V Zadrugi Pomelaj zagotavljajo finančno preglednost v skladu z Zakonom o zadrugah (Uradni list Republike Slovenije- <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=20073351>). Finančno preglednost na različne načine prav tako zagotavljajo v projektu Društva Kralji ulice in v Centru ponovne uporabe.

V odločanje vključujejo vse deležnike v projektu Stara roba nova raba in v projektu Vstop v svet dela. Odločitve po načelu en član-en glas se sprejemajo samo v projektu Tovarne dela.

Načela vključevanje prostovoljskega dela se držijo vsi projekti in organizacije vključene v raziskovanje.

Organizacije in projekti se od tržnih načel držijo zgolj prodajanja izdelkov po konkurenčnih cenah. O upoštevanju ostalih tržnih načel iz raziskave ni mogoče sklepati.

V korist članov, uporabnikov in širše skupnosti delujejo v Zadrugi Pomelaj, projektu Stara roba nova raba in Centru ponovne uporabe. Tovarna dela bo svoje delovanje usmerjala v korist članov in uporabnikov projekta.

5. RAZPRAVA

Z raziskavo sem ugotovila, da vsi vključeni projekti in organizacije v določeni meri sledijo ciljem, ki jih določa Zakon o socialnem podjetništvu (Uradni list Republike Slovenije- <http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>). Med najbolj zastopanimi cilji so zagotovo socialna integracija in poklicna reintegracija najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela, zagotavljanje dodatnih delovnih mest in razvijanje novih možnosti zaposlovanja ter zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov in storitev, ki v večini izbranih primerov niso v javnem interesu.

Vsi raziskovani projekti oz. organizacije so se odločili za strategijo zaposlovanja oseb iz najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela. Tiste organizacije in projekti, ki bodo cilj v celoti izpolnjevale, se bodo lahko v prihodnosti na podlagi zakona (*ibid.*) preoblikovali v socialna podjetja tipa B. Zakon namreč določa, da je socialno podjetje tipa B ustanovljeno z namenom zaposlovanja oseb iz najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela.

Raziskava je pokazala, da projekti in organizacije iz naslova posebnih pogojev zaposlovanja zaposlujejo invalide, mlade med 17 in 25 let, bivše odvisnike, bivše kaznjence, brezdomce in Rome. Težave pri preoblikovanju bi se lahko pojavile pri tistih projektih in organizacijah, ki trenutno sicer zaposlujejo osebe, ki splošno veljajo za težje zaposljive, vendar jih Zakon o socialnem podjetništvu (*ibid.*) ni predvidel kot ranljive skupine na trgu dela. Takšen rezultat sem pričakovala, saj so bile vse organizacije in projekti ustanovljeni še pred sprejetjem samega zakona.

Z ustanovitvijo omenjenih projektov in organizacij se je oblikovalo ogromno dodatnih delovnih mest, kamor niso zaposlili samo oseb iz ranljivih skupin ljudi na trgu dela, temveč tudi direktorje, komercialiste, strokovne delavce, kuharje in natakarje ter druge. V primeru, da se bodo projekti in organizacije v prihodnje preoblikovali v socialna podjetja tipa B, bodo primorani po zakonu (*ibid.*) ves čas delovanja zaposlovati najmanj tretjino delavcev iz ranljivih skupin.

Po definiciji CMAF (Kovač 2010: 12) so akterji socialne ekonomije še posebej aktivni na področjih socialne in delovne integracije ranljivih skupin prebivalstva, socialnih storitev, zdravstva, etičnega bančništva, zavarovalništva, predelovalnih dejavnosti, kmetijstva, storitev v lokalnem okolju, izobraževanja in usposabljanja, na področju kulture, športa in aktivnosti za prosti čas. Nekatere od teh in še ogromno drugih področji in dejavnosti je Zakon o socialnem podjetništvu (Uradni list Republike Slovenije- <http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>) opredelil za področja in dejavnosti socialnega

podjetništva. Med najbolj zastopanimi je zagotovo področje zagotavljanja socialne vključenosti, spodbujanja zaposlovanja in poklicnega usposabljanja oseb, ki so brezposelne ali jim grozi brezposelnost. Tu so še področja in dejavnosti varstva okolja, ekološke proizvodnje hrane, izobraževanja, socialne trgovine, ohranjanja kulturne in naravne dediščine, spodbujanje razvoja lokalnih skupnosti in regij, podporne storitve ter storitve socialnega varstva in varstva invalidov.

Tiste organizacije in projekti, ki trenutno delujejo na področjih, ki so z zakonom (*ibid.*) predvidena kot socialnopodjetniška, se bodo v prihodnje lahko preoblikovali v socialna podjetja tipa A. V tem primeru zanje ne bo več pogoj zaposlovati osebe iz ranljivih skupin ljudi, ampak trajno opravljanje dejavnosti socialnega podjetništva in zaposlovanje najmanj enega delavca v prvem letu in dveh delavcev v nadaljnjih letih poslovanja.

Projekti in organizacije zagotavljajo dodatno ponudbo proizvodov in storitev skozi različne oblike dejavnosti, kot so gostinska, trgovinska, turistična, komunalna dejavnost, dejavnost proizvodnje, restavracije, domačih obrti, socialnega varstva, pridelave hrane in trženje izdelkov. Vendar zakon (*ibid.*) pri opredelitvi socialnega podjetništva določi, da socialno podjetništvo zagotavlja dodatno ponudbo proizvodov in storitev, ki so v javnem interesu. Kar pomeni, da večina projektov in organizacij tega cilja ne izpolnjuje v celoti. Za tovrstno obliko podjetništva (Kovač 2010: 11) se celo pričakuje, da nadomešča funkcijo države oziroma njenih javnih služb.

Ugotavljam, da vključeni projekti in organizacije krepijo družbeno kohezijo in solidarnost tako v lokalnem okolju kot tudi v širši skupnosti. V svoje delo vključujejo poleg zaposlenih tudi prostovoljce in ljudi iz lokalnega okolja. Kakor je zapisal Radej (2010: 41-46), socialna ekonomija v lokalnih skupnostih rešuje več problemov hkrati (dodano vrednost, vključevanje izključenih, oživljanje tradicije, aktiviranje lokalnih virov), ko svoje temeljne resurse črpa iz okolja in svoje rezultate v glavnem plasira nazaj v lokalno okolje. Večina ustvarjene dodane vrednosti naj bi bila netržna, ker naj bi socialna podjetja proizvajala javne dobrine, zato je dodana vrednost njihovih proizvodov in storitev pogosto nematerialna in pripada celotni skupnosti. Vendar analizirani projekti in organizacije ne posegajo ravno na področje proizvodnje javnih dobrin. Iz tega je mogoče sklepati, da je ta cilj dosežen v manjši meri, kot bi lahko bil v primeru proizvodnje javnih dobrin.

Z izbranimi projekti se ne krepi samo družbena solidarnost in kohezija, temveč tudi inovativna sposobnost družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov.

Organizacije in projekti, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in prodajo izdelkov, nastopajo na trgu s konkurenčnimi cenami. Pogosto se dogaja, da izdelke prodajo po izredno nizkih cenah, ki so dostopne za marginalizirane, revne in socialno izključene posameznike. Socialno podjetništvo (Zidar, Rihter 2010: 66) daje namreč prednost doseganju družbenih ciljev pred ustvarjanjem dobička.

Po pričakovanjih organizacije in projekti zavzemajo različne statusne oblike. Med najbolj pogostimi sta statusni obliki družba z omejeno odgovornostjo in društvo. Pri preoblikovanju v socialna podjetja bi lahko imele težave vse tiste organizacije in projekti, ki so organizirani kot družbe z omejeno odgovornostjo in zaposlitveni center za invalide. Zakon (Uradni list Republike Slovenije-<http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>) namreč prepoveduje pridobitev statusa socialnega podjetja vsem pridobitnim gospodarskim družbam. Enako velja za nepridobitne pravne osebe, če imajo v njih pri odločanju prevladujoč vpliv pridobitne gospodarske družbe, pravne osebe javnega prava ali lokalne skupnosti. Zakonsko je prepovedana ustanovitev socialnih podjetij tudi za invalidska podjetja ali zaposlitvene centre po predpisih, ki urejajo zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov.

Raziskava je pokazala, da vse vključene organizacije in projekti, ki so odgovorili na zastavljeni vprašalnik, niso bili ustanovljeni z namenom pridobivanja dobička. Dobiček in presežke prihodkov v največji meri namenjajo za namene socialnega podjetništva, kot so osnovna sredstva, financiranje zaposlenih in razvoj. Tudi zakon (*ibid.*) določa, da mora socialno podjetje dobiček in presežke prihodkov nameniti za investicije v osnovna sredstva, ohranjanje in povečanje števila delovnih mest, pokrivanje izpada prihodkov, zaradi bolniške odsotnosti oz. manjše delovne učinkovitosti delavcev, izobraževanje in usposabljanje za delavce in prostovoljce ter za druge razvojne in nepridobitne dejavnosti ter povečanje premoženja socialnega podjetja. Yunus (2009: 46) kot eno obliko socialnih podjetij opredeli podjetja, ki želijo primarno proizvesti družbene koristi namesto maksimiranja dobička, ki pripada lastnikom. Lastniki tovrstnih podjetij so namreč vlagatelji, ki želijo prispevati k zagotavljanju družbene koristi, kot na primer zmanjševanje revščine, zdravstvene nege za revne, družbene pravičnosti in trajnostni razvoj.

Evropska komisija (Kovač 2010: 12) skuša s svojimi politikami zagotavljati, da organizacije socialne ekonomije pri udeležanju svojega poslanstva ostajajo enakopravni partnerji v tržni tekmi. Raziskava je namreč pokazala, da so kar trije obravnavani projekti finančno odvisni od drugih virov financiranja.

Pri večini vključenih projektov in organizacij se je pokazalo, da v odločanje niso vključeni vsi deležniki. Najpogosteje so izmed vseh deležnikov v odločanje vključeni zaposleni iz ranljivih skupin. Razen ene

organizacije so vsi ostali pozabili v odločanje vključiti prostovoljce, ki so po zakonu (Uradni list Republike Slovenije- <http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>) povsem enakopravni člani pri odločanju.

Dobljenih rezultatov ni mogoče posploševati na vse projekte in organizacije v Sloveniji, ki trenutno sami sebe označujejo za socialna podjetja. Vsi podatki pridobljeni z raziskavo so značilni samo za vključene organizacije in projekte.

6. SKLEPI

Projekti in organizacije v največji meri dosegajo naslednje z Zakonom o socialnem podjetništvu (Uradni list Republike Slovenije- <http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>) določene cilje:

- socialna integracija in poklicna reintegracija najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela,
- zagotavljanje dodatnih delovnih mest,
- razvijanje novih možnosti zaposlovanja,
- zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov in storitev, ki v večini izbranih primerov niso v javnem interesu.

Projekti in organizacije zaposlujejo invalide, mlade med 17 in 25 let, bivše odvisnike, bivše kaznjence, brezdomce in Rome. Toda samo nekateri iz med naštetih primerov spadajo v skupine oseb, ki jih zakon (*ibid.*) opredeli kot ranljive skupine. Poleg teh oseb so v projektih in organizacijah zaposleni še direktorji, komercialisti, strokovni delavci, kuharji, natakariji in drugi.

Vsak projekt in organizacija opravlja poleg osnovne dejavnosti še druge dejavnosti, ki jih zakon označi kot socialnopodjetniške:

- socialno varstvo,
- varstvo invalidov,
- znanost, raziskovanje, izobraževanje in vzgoja,
- zagotavljanja socialne vključenosti, spodbujanje zaposlovanja in poklicnega usposabljanja oseb, ki so brezposelne in jim grozi brezposelnost,
- ekološka proizvodnja hrane,
- ohranjanje narave, urejanje in varstvo okolja in zaščita živali,
- socialna trgovina,
- kultura, tehnična kultura in ohranjanje kulturne tehnične in naravne dediščine,
- spodbujanje razvoja lokalne skupnosti,
- podporne storitve za socialna podjetja.

Organizacije in projekti niso bili ustanovljeni z namenom pridobivanja dobička. Slednjega v večini reinvestirajo v namene socialnega podjetništva.

Organizacije in projekti zavzemajo različne statusne oblike, kot so družba z omejeno odgovornostjo, društva in zadruga.

Probleme pri preoblikovanju bodo imeli tisti projekti in organizacije, ki zavzemajo statusne oblike družbe z omejeno odgovornostjo, so zaposlitveni centri ali zaposlujejo osebe, ki jih ni mogoče uvrstiti v nobeno od kategorij posebnih pogojev zaposlovanja.

Kar trije raziskovani projekti so finančno odvisni od drugih virov financiranja.

Vse organizacije in projekti so nekakšna mešanica socialnih podjetji tipa A in B, po eni stani zaposlujejo osebe iz najbolj ranljivih skupin, po drugi strani pa želijo izvajati dejavnosti socialnega podjetništva. V podjetja tip A se bodo lahko preoblikovale zgolj organizacije in projekti, ki bodo opravljali dejavnost socialnega podjetništva. Podjetja tipa B bodo lahko postale organizacije in projekti, ki bodo zaposlovali osebe iz najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela. Zaradi tega se bodo morale izbrane organizacije in projekti bolj natančno odločiti za izvajanje samo ene iz med strategij, se osredotočiti na zaposlovanje ranljivih skupin ali izvajati dejavnosti socialnega podjetništva.

8. PREDLOGI

- Pri ponovni izvedbi raziskave bi se najverjetneje odločila za uporabo intervjujev, saj bi na ta način prišla do bolj podrobnih podatkov. Verjetno bi z izvedbo intervjujev dobila vse odgovore, tudi tiste, ki mi jih s to raziskavo ni uspelo pridobiti.
- Zanimivo bi bilo v raziskovalnem delu primerjati Zakon o socialnem podjetništvu (Uradni list Republike Slovenije- <http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>) s podobnimi zakoni v tujini.
- V raziskavo bi lahko vključila primere socialnega podjetništva iz tujine in jih primerjala z obstoječimi organizacijami in projekti pri nas.
- Med pripravo diplomskega dela sem ugotovila, da velika večina ljudi še vedno ni seznanjena s socialnim podjetništvom. Snovalcem zakona bi predlagala, da sprožijo večjo medijsko promocijo socialnega podjetništva.
- Predlagam, da se na Fakulteti za socialno delo v okviru smeri Socialno delo v podjetjih in drugih organizacijah vključi več vsebin v zvezi s socialnim podjetništvom. Na ta način bi profesorji spodbudili večje zanimanje glede socialnega podjetništva med študenti.
- Glede na to, da je večina literature v zvezi s socialno ekonomijo in socialnim podjetništvom še vedno dostopna samo v angleškem jeziku in drugih tujih jezikih, predlagam več prevodov strokovnih člankov in druge tovrstne literature tudi v slovenščino.
- Predlagam delavnice v okviru Zavoda za zaposlovanje RS ali pristojnega ministrstva, kjer bi bil predstavljen postopek ustanovitve socialnih podjetji, na podoben način kot se to že izvaja v primeru ustanovitve podjetji drugih statusnih oblik (s.p. ali d.o.o.).
- Organizacijam in projektom predlagam, da pred preoblikovanjem v socialna podjetja še enkrat natančno preberejo pogoje, ki jih določa zakon (*ibid.*).
- Predlagam tudi, da se projekti in organizacije osredotočijo na eno od strategij, naj zaposlujejo osebe iz ranljivih skupin ali izvajajo dejavnost socialnega podjetništva, ne oboje hkrati.

9. LITERATURA

9.1. PISNI VIRI

- Čačinovič- Vogrinčič G., Kobal L., Mešl N., Možina M. (2005), *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.
- Časopis Novice (2011), *Za manj odpadkov in več zelenih delovnih mest: Razvoj socialnega podjetništva v praksi*, št. 1031, 17. februar 2011. (39)
- Dees J.G., Economy P., Emerson J. (2001), *Enterprising Nonprofits: A Toolkit for Social Entrepreneurs*. New York: John Wiley and sons, inc.
- Defourny F., Nyssens M. (2006), *Defining social enterprise*. V: Nyssens M. (ur.), *Social Enterprise*. New York: Routledge. (3-26)
- Dragoš S. (2007), *Skupnostno socialno delo: Skripta 2007/2008*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Kavčič U., Samec P. (2010), *Evropski socialni sklad in socialna ekonomija v Sloveniji*. V: Milošević G., Kovač Z., Radej B. (ur.), *Zbornik prispevkov/Strokovna tematska konferenca Socialno podjetništvo-izzivi in perspektive*. Murska Sobota: Pribinovina d.o.o. (51-53)
- Kovač M.Z. (2010), *Smo po dvajsetletnem prehodu iz enega enoumja v drugo spodobni preseči obstoječi model razvoja v Sloveniji?* V: Milošević G., Kovač Z., Radej B. (ur.), *Zbornik prispevkov/Strokovna tematska konferenca Socialno podjetništvo-izzivi in perspektive*. Murska Sobota: Pribinovina d.o.o. (8-13)
- Martin R. L., Osberg S. (2007), *Social Entrepreneurship: The Case for Definition*. Stanford Social Innovation Review: Leland Stanford Jr. University (vir: http://www.ssireview.org/images/articles/2007SP_feature_martinosberg.pdf).
- Mesec, B. (1997 a), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I : Študijsko gradivo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec , B. (1997 b), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu II : Študijsko gradivo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Moulaert, F., Ailenei, O., (2005), *Social Economy, Third Sector and Solidarity Relations: A Conceptual Synthesis from History to Present*. Urban Studies: Vol. 42, No. 11, 2037-2053 (vir: <http://www.ssc.wisc.edu/~wright/Social%20Economy%20PDFs/Moulaert%20Ailenei%202005.pdf>).
- Nyssens M. (ur.) (2006), *Social Enterprise*. New York: Routledge.

- Radej B. (2010), *Prednostna področja razvoja in izzivi socialne ekonomije v Prekmurju*. V: Milošević G., Kovač Z., Radej B. (ur.), *Zbornik prispevkov/Strokovna tematska konferenca Socialno podjetništvo-izzivi in perspektive*. Murska Sobota: Pribinovina d.o.o. (35-50)
- Rapoša- Tanjšek P. (1997), *Socialno delo v delovnih organizacijah*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Šribar Jurančič L. (2010), »Prek stvari do ljudi«, *spodbujanje vključevanja brezdomnih ljudi prek vzajemnih odnosov menjave v okviru socialnega podjetništva*. V: Milošević G., Kovač Z., Radej B. (ur.), *Zbornik prispevkov/Strokovna tematska konferenca Socialno podjetništvo-izzivi in perspektive*. Murska Sobota: Pribinovina d.o.o. (54-65)
- Vesel J. (2010), *Socialna ekonomija kot alternativa*. V: Milošević G., Kovač Z., Radej B. (ur.), *Zbornik prispevkov/Strokovna tematska konferenca Socialno podjetništvo-izzivi in perspektive*. Murska Sobota: Pribinovina d.o.o. (22-34)
- Yunus M. (2009), *Novemu kapitalizmu naproti-Socialno podjetništvo za svet brez revščine*. Tržič: Učila international.
- Zidar R., Rihter L. (2010), *Vključevanje ranljivih skupin v programe socialnega podjetništva s perspektive socialnega dela*. V: Milošević G., Kovač Z., Radej B. (ur.), *Zbornik prispevkov/Strokovna tematska konferenca Socialno podjetništvo-izzivi in perspektive*. Murska Sobota: Pribinovina d.o.o. (66-85)

9.2. ELEKTRONSKI VIRI

- Delo06072010.pdf (Predmet application/pdf)-
http://www.tovarnadela.si/fileadmin/user_upload/Knjiznica_dokumenti/Delo06072010.pdf, 9.4.2011
- Dnevnik30062010.pdf (Predmet application/pdf)-
http://www.tovarnadela.si/fileadmin/user_upload/Knjiznica_dokumenti/Dnevnik30062010.pdf, 9.4.2011
- Dobro_jutro10072010.pdf (Predmet application/pdf)-
http://www.tovarnadela.si/fileadmin/user_upload/Knjiznica_dokumenti/Dobro_jutro10072010.pdf, 9.4.2011
- Družbeno koristna podjetja- <http://www.eko-tce.eu/socialno-podjetnitvo/32-drubeno-koristna-podjetja.html>, 4.2.2011
- Fifteen-<http://www.fifteen.net/Pages/default.aspx>, 27.1.2011

- Finance_16._02._2010.pdf(Predmet application/pdf)-
http://www.tovarnadela.si/fileadmin/user_upload/Knjiznica_dokumenti/Finance_16._02._2010.pdf, 25.1.2011
- Front Page|Ashoka.org- <http://www.ashoka.org/>, 27.1.2011
- Kameleon-Prvi center ponovne uporabe v Sloveniji- <http://www.kameleon-revija.si/index.php?Task=article&ArticleID=339>, 13.4.2011
- MLADINA.si|Tednik, številka 17, Družabno koristna podjetja-
http://www.mladina.si/tednik/201017/druzbeno_koristna_podjetja, 13.3.2011
- Mladina_april.pdf (Predmet application/pdf)-
http://www.tovarnadela.si/fileadmin/user_upload/Knjiznica_dokumenti/mladina_april.pdf, 9.4.2011
- Mladina23072010.pdf (Predmet application/pdf)-
http://www.tovarnadela.si/fileadmin/user_upload/Knjiznica_dokumenti/Mladina23072010.pdf, 9.4.2011
- Mozaik-<http://www.mozaik-drustvo.si/si>, 26.1.2011
- Nedelo04072010.pdf (Predmet application/pdf)-
http://www.tovarnadela.si/fileadmin/user_upload/Knjiznica_dokumenti/Nedelo04072010.pdf, 9.4.2011
- Omizje::Multimedijski predvajalnik, MMC RTV Slovenija-
<http://tvslo.si/predvajaj/omizje/ava2.97099803/>, 22.2.2011
- Podjetništvo-Zavod mladi podjetnik-ustanovitev podjetja, samostojni podjetnik, s.p.-
<http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/podjetnistvo>, 28.3.2011
- Predstavitev-<http://www.pomelaj.si/>, 26.1.2011
- Priloga_16.jpg (Slika JPEG,1902x1486pik)-Prilagojeno po velikosti 56%-
http://www.tovarnadela.si/fileadmin/user_upload/Knjiznica_dokumenti/Priloga_16.jpg, 9.4.2011
- SanPatrignano.org-<http://www.sanpatrignano.org/>, 4.2.2011
- Socialno podjetništvo pomaga reševati problem brezposelnosti|Diva.si-Všeč si mi-Članki-
http://www.diva.si/clanki_notranja.php?id_clanek=1818, 9.4.2011
- Tednik::Multimedijski predvajalnik, MMC RTV Slovenija-
<http://tvslo.si/predvajaj/tednik/ava2.100285641/>, 13.4.2011
- Tovarna dela::tovarna dela-<http://www.tovarnadela.si/>, 25.1.2011
- Ulica-Kralji ulice-<http://www.kraljiulice.org/>, 26.1.2011
- Uradni list Republike Slovenije-<http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>, 23.3.2011
- Uradni list Republike Slovenije- <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=20073351>, 6.5.2011
- What is a Social Entrepreneur?|Ashoka.org-http://www.ashoka.org/social_entrepreneur, 17.1.2011

9.3. NEPOSREDNI VIRI

- Ga. Luna Jurančič Šribar, Kralji ulice,
- Ga. Ana Hozjan, Zadruga Pomelaj,
- Ga. Janja Klinčar, Center ponovne uporabe,
- G. Stevan Stavrević, Tovarna dela.

10. PRILOGE

Priloga št. 1: Tabela Tovarne dela-Vstop v svet dela

	Tovarna dela-Vstop v svet dela	Kode
CILJI: Krepitev družbene solidarnosti in kohezije	Naša gostilna bo stičišče za lokalno prebivalstvo, brezposelne, poslovneže z razvitim socialnim čutom ter za neprofitne organizacije, njihove potrebe, ideje in predlogi pa bodo osnova za naš nadaljnji razvoj. Za opremo bodoče restavracije bo poskrbela skupina mladih oblikovalcev, arhitektov in grafikov Grupa, ki se bo povezala z Centrom za ponovno uporabo iz Rogaške Slatine. pomoč lokalnega prebivalstva, ki je v naravi prispevalo k skoraj da vso drobno opremo za gostilno.	<u>Krepitev družbene kohezije v lokalnem okolju</u> <u>Upoštevanje potreb vpletenih oseb</u> <u>Krepitev družbene kohezije v lokalnem in širšem okolju</u> <u>Krepitev družbene solidarnosti</u>
Spodbujanje sodelovanja ljudi in prostovoljsko delo	Prav v teh dneh so začeli ob pomoči prijateljev, lokalnih prebivalcev in pokroviteljev prostor tudi temeljito prenavljati. povezali pa se bodo tudi z dejavnostmi v okolici restavracije. Tu so že Društva za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice, prav tako dom starejših občanov in želimo si sodelovanja. Prav tako še ni izbran videz gostilne, je pa Nina Mršnik, članica skupine arhitektov in oblikovalcev Grupa, ki bodo prostovoljno zasnovali podobo, povedala, da bodo vanj vključili lokalno prebivalstvo in Center ponovne uporabe iz Tuncovcev pri Rogatcu. Pohišstvo naj bi na delavnicah prispevali, sooblikovali in prenavljali tudi sosedi, prebivalci Poljan.	<u>Spodbujanje sodelovanja ljudi iz lokalnega okolja</u> <u>Spodbujanje sodelovanja ljudi iz lokalnega okolja</u> <u>Prostovoljsko delo</u> <u>Spodbujanje sodelovanja ljudi iz lokalnega in širšega okolja</u> <u>Spodbujanje sodelovanja ljudi iz lokalnega okolja</u>
Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje	Projekt prispeva k reševanju predvsem socialnih problemov	<u>Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih problemov</u>

socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov		
Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov in storitev, ki so v javnem interesu	Osnovni cilj projekta je priprava, ustanovitev in zagon socialnega podjetja Tovarna dela z gostinsko dejavnostjo.	<u>Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-gostinska dejavnost</u>
Razvijanje novih možnosti zaposlovanja	Po končanem programu bodo imeli boljše zaposlitvene možnosti. Usposobitev 20 mladih iz ranljive ciljne skupine ter pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije. Postali bomo pomembno slovensko združenje socialnih podjetij za zaposlitev in pomoč mladim, oddaljenim od trga dela, bo družba trajno zaposlovala za najmanj polovični delovni čas najmanj tretjino delavcev ciljne skupine od vseh zaposlenih delavcev. ostalim pa iščemo službo pri drugih delodajalcih	<u>Boljše zaposlitvene možnosti</u> <u>Boljše zaposlitvene možnosti</u> <u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja</u> <u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja</u> <u>Pomoč pri iskanju nove službe</u>
Zagotavljanje dodatnih delovnih mest	Po končanem usposabljanju bo pet mladih dobilo zaposlitev v novoustanovljenem podjetju z gostinsko dejavnostjo. Za zaposlitev je bilo izbranih 5 Vse skupaj smo ustvarili 7 novih delovnih mest. Enako velja za direktorja, komercialista-programskega vodjo, izkušenega kuharja in natakarja, ki jih bomo prav tako zaposlili v novoustanovljenem neprofitnem podjetju Tovarna dela. Na izvajanju projektnih aktivnosti so za določen čas zaposleni	<u>Zaposlovanje ranljive skupine-mladi</u> <u>Zagotavljanje dodatnih delovnih mest</u> <u>Zagotavljanje dodatnih delovnih mest</u> <u>Zagotavljanje dodatnih delovnih mest</u> <u>Zaposlovanje za določen delovni čas</u>
Socialna integracija in poklicna reintegracija najbolj ranljivih	Namen projekta je reševanje problema socialne izključenosti in zaposlovanja mladih, Usposobiti 20 mladih, ki nimajo zadostne izobrazbe ali pa so opustili šolanje za samostojno življenje in	<u>Socialna integracija in poklicna reintegracija-mladi</u> <u>Socialna integracija in poklicna reintegracija-mladi</u>

skupin ljudi na trgu	opravljanje poklica ter jim pomagati pri ponovni vključitvi v družbo.	
DEJAVNOSTI:		
Socialno varstvo	/	
Družinsko varstvo	/	
Varstvo invalidov	/	
Znanost, raziskovanje, izobraževanje in vzgoja	Glede na obseg in strokovnost razvitega programa usposabljanja, bomo zanj pridobili status nacionalne poklicne kvalifikacije, kar bo omogočilo dostop do usposabljanja širši populaciji ranljive skupine mladih.	<u>Izobraževanje</u>
Zagotavljanje in organiziranje mladinskega dela	/	
Varstvo in promocija zdravja	/	
Zagotavljanje socialne vključenosti, spodbujanje zaposlovanja in poklicnega usposabljanja oseb, ki so brezposelne ali jim grozi brezposelnost	V sklopu projekta bodo usposobili za poklic pomočnik kuharja ali pomočnik natakarja 20 mladih, ki nimajo primerne izobrazbe ali pa so opustili šolanje in jim tako grozi dolgotrajna brezposelnost ter socialna izključenost.	<u>Pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije-poklic pomočnik kuharja in natakarja</u>
Posredovanje zaposlitve osebam iz ranljivih skupin	/	
Ekološka proizvodnja hrane	/	
Ohranjanje narave, urejanje in varstvo okolja in zaščita živali	Skupaj bodo z vnovično uporabo odpadkov ustvarili unikatno pohištvo,	<u>Varstvo okolja</u>
Spodbujanje uporabe obnovljivih virov energije in razvoj zelene ekonomije	/	

Socialni turizem	/	
Socialna in pravična trgovina	/	
Kultura, tehnična kultura in ohranjanje kulturne, tehnične in naravne dediščine	/	
Amaterski šport in telesna kultura, katere namen je rekreacija in socializacija	/	
Reševanje in zaščita	/	
Spodbujanje razvoja lokalnih skupnosti	/	
Podporne storitve za socialna podjetja	ter jim pomagali pri ustanavljanju in zagonu novih socialno podjetniških podjetij.	Podporne storitve za socialna podjetja
POSEBNI POGOJI ZAPOSLOVANJ A: Invalidi, katerih invalidnost je ugotovljena z odločbo pristojnega organa	/	
Brezposelne osebe, pri katerih so z odločbo pristojnega organa ugotovljene trajne posledice telesne ali duševne okvare ali bolezni	/	
Brezposelne osebe, če so brez zaposlitve zadnjih 24 mesecev ali več	/	

Brezposelne osebe, ki so na Zavodu RS za zaposlovanje prijavljene več kot šest mesecev in jim je po zaključku izobraževanja to prva zaposlitev ali so po dokončanem univerzitetnem, visokošolskem ali višješolskem strokovnem izobraževanju zaključili pripravništvo ali jim je prenehal status mladega raziskovalca	/	
Brezposelne osebe nad 55 let starosti	/	
Brezposelni, ki so pripadniki romske skupnosti	/	
Brezposelne mladoletne osebe brez zaključenega osnovnega ali nižjega poklicnega izobraževanja	Namen projekta je reševanje problema socialne izključenosti in zaposlovanja mladih, v starosti od 17 do 25 let, s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki jim grozi dolgotrajna brezposelnost. Ciljna skupina projekta so mladi stari med 17 in 25 let, ki jih ogrožajo procesi dezintegracije in socialne izključenosti zaradi šolske neuspešnosti, nezaposlenosti ali osebnih stisk.	<u>Mladi med 17 in 25 let</u> <u>Mladi med 17 in 25 let</u>
Brezposelne osebe, ki več kot šest mesecev niso imele redno plačane zaposlitve in še ni preteklo eno leto od prestane kazni zapora, oziroma so v času pogojnega odpusta, so begunci, vključeni	/	

v programe integracije ali osebe v programu ali v dveh letih po zaključku programa zdravljenja odvisnosti od alkohola ali drog ali brezdomci.		
NAČELA: Ustanovitev na podlagi prostovoljne odločitve ustanoviteljev	/	
Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička	in porazdelitvi dobička za sofinanciranje novih projektov oziroma novih zaposlitev Tovarne dela. Namen ustanovitve družbe, ni izključno profitne narave	<u>Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička</u> <u>Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička</u>
Ustanovljene pretežno z namenom trajnega opravljanja dejavnosti socialnega podjetništva ali druge dejavnosti z namenom zaposlovanja najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela	Po končanem usposabljanju bomo pet mladih neposredno vključili v delovni proces in jim omogočili redno zaposlitev v okviru gostilne Tovarna dela, drugi pa bodo deležni pomoči pri iskanju zaposlitve pri drugih delodajalcih. ustanovljena z namenom trajnega opravljanja dejavnosti socialnega podjetništva ali drugih dejavnosti z namenom usposabljanja in zaposlovanja najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela, predvsem mladih .	<u>Zaposlovanje najbolj ranljivih skupin</u> <u>Zaposlovanje najbolj ranljivih skupin</u>
Člani delujejo prostovoljno	/	
Pri upravljanju so organizacije samostojne	socialno podjetje je samostojno pri upravljanju, do konca projekta pa je deležno strokovne in finančne podpore projekta. Osnovni rezultat projekta je ustanovitev socialnega podjetja (d.o.o.) do konca projekta pa je	<u>Samostojnost pri upravljanju</u> <u>Statusna oblika- d.o.o.</u> <u>Finančna odvisnost</u>

	deležno strokovne in finančne podpore projekta.	
S proizvodnjo in prodajo proizvodov ali storitev na trgu pretežno poslujejo po tržnih zakonitostih	cene pa konkurenčne.	<u>Konkurenčne cene</u>
Praviloma vključujejo prostovoljsko delo	je zelo pomembna pomoč prostovoljcev, ki so močno prispevali k uspešnem izvajanju projektnih aktivnosti	<u>Prostovoljsko delo</u>
Odločitve sprejemajo po načelu EN ČLAN-EN GLAS	Družbeniki so pri odločanju enakopravni in vsak član skupščine, ne glede na višino vloženih sredstev v družbo, na skupščini razpolaga z 1 (enim) glasom. Zbor članov odloča po principu en član en glas	<u>En član-en glas</u> <u>En član-en glas</u>
V odločanje vključujejo deležnike	Zbor članov sestavljajo zaposleni in predstavniki zainteresirane javnosti. Poleg tega zbor članov preko svojega predstavnika sodeluje pri upravljanju in delu skupščine.	<u>V odločanje vključeni vsi deležniki</u>

Premoženje, dobiček in presežke uporabljajo za namen socialnega podjetništva in druge nepridobitne namene, delitev dobička je nedopustna oz. omejena	in porazdelitvi dobička za sofinanciranje novih projektov oziroma novih zaposlitev Tovarne dela. Dobiček se bo tako kot je definirano z zakonom razporejal za: investicije v osnovna sredstva potrebna za opravljanje dejavnosti ohranjanje in povečevanje števila delovnih mest pokrivanje izpada prihodkov zaradi večje bolniške odsotnosti oziroma manjše delovne učinkovitosti zaposlenih izobraževanje in usposabljanje delavcev ter prostovoljcev druge razvojne in nepridobitne dejavnosti, ki jih opravlja, če niso v izključno korist članov, za ustanovitev ali za so ustanovitev socialnega podjetja ali za namene razvoja socialnega podjetništva v lokalni skupnosti povečanje premoženja družbe.	<u>Reinvestiranje dobička v namen socialnega podjetništva</u> <u>Reinvestiranje dobička v namen socialnega podjetništva</u> <u>Reinvestiranje dobička v namen socialnega podjetništva</u> <u>Reinvestiranje dobička v namen socialnega podjetništva</u> <u>Reinvestiranje dobička v namen socialnega podjetništva</u> <u>Reinvestiranje dobička v druge nepridobitne namene</u> <u>Dokapitalizacija</u>
Zagotavljajo preglednost finančnega poslovanja	/	
Trajno delujejo v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti	Našim zaposlenim bomo zagotavljali dobre delovne pogoje, primerno plačilo za opravljeno delo in jih spodbujali pri dodatnem usposabljanju in izobraževanju Našim uporabnikom bomo na dostopni lokaciji in v prijetnem ambientu zagotavljali vrhunsko gostinsko ponudbo in profesionalno postrežbo.	<u>Delovanje v korist članov</u> <u>Delovanje v korist uporabnikov</u>

Legenda: Podatki pridobljeni iz spletnih strani in pisnih virov
Podatki pridobljeni preko neposrednega spraševanja.

Priloga št. 2: Tabela Kralji ulice-Stara roba nova raba

	Kralji ulice-Stara roba, nova raba	Kode
CILJI: Krepitev družbene solidarnosti in kohezije	Odpoved lastništva nad stvarmi v tem kontekstu je izražanje solidarnosti, Glede na to, da želimo s posredovalnico razvijati medosebne solidarnostne in vzajemne odnos, ustvarjajo se pogoji za solidarnostno sodelovanje med ljudmi. Ljudje, ki so zaposleni ali kako drugače vključeni v dejavnost posredovalnice delujejo solidarnostno do drugih materialno depriviligiranih ljudi saj z nakupom v posredovalnici delujemo solidarnostno do socialno izključenih skupin in tudi okoljsko zavedno. Poleg ciljne skupin brezdomnih ljudi je projekt že od začetka usmerjen tudi v povezovanje z lokalno skupnostjo ter tudi širšo javnost Z večino sosedov (dom za upokojence, študentski servis, Društvo onkoloških bolnikov, bližnji lokali, ključavničarstvo...) smo vzpostavili prijateljske odnose.	<u>Krepitev družbene solidarnosti</u> <u>Krepitev družbene solidarnosti in kohezije</u> <u>Krepitev družbene solidarnosti</u> <u>Krepitev družbene solidarnosti med zaposlenimi v posredovalnici in depriviligiranimi ljudmi</u> <u>Krepitev družbene solidarnosti</u> <u>Krepitev družbene kohezije v lokalnem okolju</u> <u>Krepitev družbene kohezije v lokalnem okolju</u>
Spodbujanje sodelovanja ljudi in prostovoljsko delo	Osnovna ideja je prodaja rabljenih oziroma odvečnih stvari, ki jih podarijo posamezniki ali podjetja. Obenem tudi zaposleni v posredovalnici večkrat priskočijo na pomoč, če je treba kje v okolici kaj postoriti in na ta način pripomorejo k dobrim odnosom. V projekt so vključeni prostovoljci – pomagajo nam npr. ljudje, ki se profesionalno ukvarjajo s starinami in tisti, ki imajo veselje do zbiranja rabljenih stvari in do dela z ljudmi.	<u>Spodbujanje sodelovanja ljudi</u> <u>Prostovoljsko delo</u> <u>Prostovoljsko delo</u>

Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov	Na ta način se poleg socialne spodbuja okoljska ozaveščenost ljudi, razbremenjuje se okolje, saj se uporabnim stvarjem, ki bi jih ljudje sicer zavrgli, omogoči ponoven obtok. S svojo usmerjenostjo se umešča v širšo družbeno okolje kot odgovor na trenutne socialne, ekonomske ter okoljevarstvene potrebe, ob enem pa je usmerjen v prevrednotenje in osmišljanje same dejavnosti potrošnje.	<u>Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih in okoljskih problemov</u> <u>Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov</u>
Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov in storitev, ki so v javnem interesu	Osnovna ideja je prodaja rabljenih oziroma odvečnih stvari, na široko odprla svoja vrata prva posredovalnica rabljenih predmetov v Sloveniji z imenom Stara roba-nova raba	<u>Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov-trgovinska dejavnost</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov-trgovinska dejavnost</u>
Razvijanje novih možnosti zaposlovanja	Z razvojem projekta se je želelo vključiti več kandidatov kot imamo mest na usposabljanju, zato smo začeli voditi listo zainteresiranih za delo v posredovalnici, saj menimo, da se bo z razvojem projekta odprlo še več možnosti za različne oblike zaposlovanja. bomo z razvojem projekta predvideli različne oblike vključevanja: zaposlitev (za določen in nedoločen čas), zaposlitev preko različnih programov Zavoda za zaposlovanje, ki spodbujajo zaposlovanje socialno izključenih ozr. dolgotrajno brezposelnih oseb (javna dela, usposabljanje na delovnem mestu), honorarno delo, pogodbeno delo, prostovoljno delo, delo v zameno za plačevanje stroškov v programu nastanitvene podpore	<u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja</u> <u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja-zaposlitev za določen/nedoločen čas</u> <u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja-javna dela, usposabljanje na delovnem mestu</u> <u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja-honorarno delo</u> <u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja-pogodbeno delo</u> <u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja-prostovoljsko delo</u> <u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja-delo v zameno za plačevanje stroškov nastanitve</u>

	Za nekatere bo predstavljala zgolj prehodno obliko, okolje za pridobivanje in izmenjavo delovnih izkušenj, usposabljanje, širjenje socialne mreže in drugih vidikov, ki so pomembni za lažji prehod na trg dela, za druge pa bo lahko pomenila trajno ali vsaj bolj dolgoročno obliko zaposlovanja.	<u>Boljše zaposlitvene možnosti</u>
Zagotavljanje dodatnih delovnih mest	Posredovalnica rabljenih predmetov zaposluje tri ljudi, ki so nekdanji brezdomci.	<u>Zaposlovanje ranljive skupine-brezdomci</u>
Socialna integracija in poklicna reintegracija najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu	Ti pa, kar zadeva zaposlitve, spadajo med ranljive skupine, saj imajo pri iskanju dela težave, ki jih po navadi ne morejo premostiti sami.	<u>Poklicna reintegracija ranljive skupine-brezdomci</u>
DEJAVNOSTI:		
Socialno varstvo	/	
Družinsko varstvo	/	
Varstvo invalidov	/	
Znanost, raziskovanje, izobraževanje in vzgoja	/	
Zagotavljanje in organiziranje mladinskega dela	/	
Varstvo in promocija zdravja	/	
Zagotavljanje socialne vključenosti, spodbujanje zaposlovanja in poklicnega usposabljanja oseb, ki so brezposelne ali jim grozi brezposelnost	/	
Posredovanje zaposlitve osebam iz ranljivih skupin	/	
Ekološka proizvodnja hrane	/	
Ohranjanje narave, urejanje in varstvo okolja in zaščita živali	z nakupom v posredovalnici ljudje prispevajo tako k varstvu okolja tudi ekološko področje, saj gre za ponovno uporabo predmetov, ki jih nekateri ne rabijo več in bi jih zavrgli, drugim pa lahko pridejo prav.	<u>Varstvo okolja</u> <u>Varstvo okolja</u>

	spodbuja se okoljska osveščenost ljudi in tudi podjetji, ki nam donirajo stvari.	<u>Razvijanje okoljske ozaveščenosti</u>
Spodbujanje uporabe obnovljivih virov energije in razvoj zelene ekonomije	/	
Socialni turizem	/	
Socialna in pravična trgovina	Osnova projekta temelji na konceptu sorodnih t.i. »dobrodelnih trgovin« (ang. Charity shops), Zaradi dostopnih cen lahko v njej nakupujejo ekonomsko depriviligirani ljudje, kar jim kljub majhnim ekonomskim sredstvom omogoča vključitev v sodobno potrošniško družbo	<u>Socialna trgovina</u> <u>Socialna trgovina</u>
Kultura, tehnična kultura in ohranjanje kulturne, tehnične in naravne dediščine	/	
Amaterski šport in telesna kultura, katere namen je rekreacija in socializacija	/	
Reševanje in zaščita	/	
Spodbujanje razvoja lokalnih skupnosti	/	
Podporne storitve za socialna podjetja	/	
POSEBNI POGOJI ZAPOSLOVANJA:		
Invalidi, katerih invalidnost je ugotovljena z odločbo pristojnega organa	/	
Brezposelne osebe, pri katerih so z odločbo pristojnega organa ugotovljene trajne posledice telesne ali duševne okvare ali bolezni	/	
Brezposelne osebe, če so brez zaposlitve zadnjih 24 mesecev ali več	/	
Brezposelne osebe, ki so na Zavodu RS za zaposlovanje prijavljene več kot šest mesecev in jim je po zaključku izobraževanja to prva zaposlitev ali so po		

dokončanem univerzitetnem, visokošolskem ali višješolskem strokovnem izobraževanju zaključili pripravništvo ali jim je prenehal status mladega raziskovalca	/	
Brezposelne osebe nad 55 let starosti	/	
Brezposelni, ki so pripadniki romske skupnosti	/	
Brezposelne mladoletne osebe brez zaključenega osnovnega ali nižjega poklicnega izobraževanja	/	
Brezposelne osebe, ki več kot šest mesecev niso imele redno plačane zaposlitve in še ni preteklo eno leto od prestane kazni zapor, oziroma so v času pogojnega odpusta, so begunci, vključeni v programe integracije ali osebe v programu ali v dveh letih po zaključku programa zdravljenja odvisnosti od alkohola ali drog ali brezdomci.	Projekt ne razumemo le v smislu omogočanja zaposlitve socialno izključenim skupinam-brezdomnim ljudem,	<u>Brezdomci</u>
NAČELA: Ustanovitev na podlagi prostovoljne odločitve ustanoviteljev	Projekt razvoja posredovalnice rabljenih predmetov Stara roba, nova raba, se je razvil na podlagi potreb in spodbud članov in članic društva za pomoč brezdomcev Kralji ulice ter pobudi širše javnosti ter pobudnikov društva.	<u>Ustanovitev na podlagi potreb in spodbud članov in članic društva</u>
Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička	Tovrstne trgovine vodijo nevladne organizacije z namenom pridobivanja sredstev za svoje humanitarno delovanje.	<u>Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička</u>
Ustanovljene pretežno z namenom trajnega opravljanja dejavnosti socialnega podjetništva ali druge dejavnosti z namenom zaposlovanja najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela	Osnovna značilnost tovrstnih podjetji je nuditi zaposlitev ter možnost vključitve na odprti trg delovne sile težje zaposljivim osebam ter posledično zmanjšanje socialne marginalnosti.	<u>Zaposlovanje najbolj ranljivih skupin</u>
Člani delujejo prostovoljno	/	

Pri upravljanju so organizacije samostojne	Trgovina je pri upravljanju samostojna, odločamo se tisti, ki smo najbolj vpleteni v projekt, imamo pa tudi strokovno podporno ekipo, ki je sestavljena iz širše ekipe zaposlenih v društvu in tudi zunanjih sodelavcev/k. Trenutno delujemo še v okviru Društva Kralji ulice EU nam krije 70% zaposlitve, ostalo moramo pokriti sami, nekaj dobička gre za pokritje DDV-ja pri projektnih stroških, ki ga prav tako ne pokrijejo EU sredstva	<u>Samostojnost pri upravljanju</u> <u>Statusna oblika-društvo</u> <u>Finančna odvisnost</u>
S proizvodnjo in prodajo proizvodov ali storitev na trgu pretežno poslujejo po tržnih zakonitostih	Osnovna ideja je prodaja rabljenih oziroma odvečnih stvari, prodaja rabljenih stvari, temelji na denarni menjavi, saj se stvari prodajajo po nizkih, dostopnih cenah,	<u>Prodaja izdelkov</u> <u>Prodaja izdelkov</u> <u>Konkurenčne cene</u>
Praviloma vključujejo prostovoljsko delo	V projekt so vključeni prostovoljci – pomagajo nam npr. ljudje, ki se profesionalno ukvarjajo s starinami in tisti, ki imajo veselje do zbiranja rabljenih stvari in do dela z ljudmi.	<u>Prostovoljsko delo</u>
Odločitve sprejemajo po načelu EN ČLAN-EN GLAS	/	
V odločanje vključujejo deležnike	Člani in članice društva so bili že od začetka vključeni v vzpostavljanje projekta kot njegovi glavni soustvarjalci. Socialno izključeni, ki se zaposlujejo v socialnem podjetju so (so)delavci in ne klienti, pacienti ali uporabniki, kar pomeni, da imajo status polnopravnega člana in so vključeni pri sprejemanju vseh pomembnih odločitev, ki se dotikajo delovanja in razvoja posredovalnice. Trudimo se čim bolj vključevati v projekt vse deležnike V odločanje se trudimo vključiti čim širši krog ljudi – seveda zaposlene pri projektu,	<u>V odločanje vključeni člani in članice društva</u> <u>V odločanje vključeni zaposleni iz ranljivih skupin</u> <u>V odločanje vključeni vsi deležniki</u> <u>V odločanje vključeni vsi deležniki</u>

	kupce, obiskovalce, donatorje, prostovoljce, zunanje sodelavce, projektne partnerje	
Premoženje, dobiček in presežke uporabljajo za namen socialnega podjetništva in druge nepridobitne namene, delitev dobička je nedopustna oz. omejena	Presežena vrednost od prodanih predmetov se uporablja v skladu s primarnimi cilji ustanovitve (socialna integracija marginaliziranih skupin, razvoj humanitarne dejavnosti, ekološki cilji). pridobljena sredstva pa se nameni za zaposlovanje brezdomnih.	<u>Reinvestiranje dobička v namen socialnega podjetništva in druge nepridobitne namene</u> <u>Reinvestiranje dobička v namen socialnega podjetništva</u>
Zagotavljajo preglednost finančnega poslovanja	Preglednost finančnega poslovanja zagotavljamo – celotno finančno shemo projekta, ki zajema vire financiranja EU smo podrobno predstavili na skupščini, vsi zaposleni pa imajo vpogled v mesečni zaslužek trgovine in tudi stroške obratovanja.	<u>Finančna preglednost</u> <u>Finančna preglednost za zaposlene</u>
Trajno delujejo v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti	Posredovalnica odpira veliko različnih dejavnosti in s tem veliko možnosti v katerih se lahko ljudje najdejo, razvijejo ali dopolnijo svoje znanje, veščine, odkrijejo nova zanimanja. Obenem je posredovalnica tudi prostor, kjer se lahko srečujejo ljudje z različnim socialno ekonomskim ozadjem, delijo svoje izkušnje, se spoznavajo, brezdomni si na ta način širijo tudi svoje socialne mreže s pripadniki mainstream kulture, kar manjša njihovo izključenost.	<u>Delovanje v korist članov</u> <u>Delovanje v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti</u>

Legenda: Podatki pridobljeni iz spletnih strani in pisnih virov,
Podatki pridobljeni preko neposrednega spraševanja.

Priloga št. 3: Tabela Društvo Mozaik

	Društvo Mozaik	Kode
CILJI: Krepitev družbene solidarnosti in kohezije	/	
Spodbujanje sodelovanja ljudi in prostovoljsko delo	Darja je prostovoljka Dušan ima za sabo več kot deset let prostovoljnega dela	<u>Prostovoljsko delo</u> <u>Prostovoljsko delo</u>
Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov	Naši razvojno zaposlitveni programi so usmerjeni predvsem v razvoj perspektivnih dejavnosti socialnega podjetništva na področju ekološke pridelave hrane ter storitev za obnovo in vzdrževanje naravne in kulturne dediščine, kar zahteva povečanje usposobljenosti, delovne zmožnosti in zaposlenost oseb iz ranljivih družbenih skupin	<u>Krepitev inovativne spodobnosti družbe za reševanje socialnih in okoljskih problemov</u>
Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov in storitev, ki so v javnem interesu	tradicionalno in ekološko pridelani prehrambeni proizvodi proizvodnjo izdelkov iz lesa, gline, slame in šibja, lanu oz. lanenega platna Zavetišče za brezdomce Bivalna skupnost Razvili bomo blagovno znamko ekološko pridelanih živil prisotno na lokalnem trgu	<u>Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov-dejavnost pridelave hrane</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov-dejavnost proizvodnje</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-dejavnost socialnega varstva</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-dejavnost socialnega varstva</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-razvoj nove blagovne znamke</u>
Razvijanje novih možnosti zaposlovanja	vključevanja ranljivih družbenih skupin na podlagi njihovega usposabljanja in zaposlovanja v razvojno perspektivnih dejavnostih, Da bi opisani namen dosegli razvijamo inovativne programe, ki	<u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja</u> <u>Boljše zaposlitvene možnosti</u>

	bodo omogočali povečanje delovne usposobljenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin in njihovo zaposlovanje usposabljanje ciljne skupine za zaposlitev v socialnem podjetju ali za samostojno opravljanje dejavnosti v statusni obliki dopolnilnih dejavnosti na kmetiji ali osebnega dopolnilnega dela Obseg navedenih dejavnosti, predvsem pa njihova raznolikost, nam narekuje potrebe po novih zaposlitvah na področju koordinacije, ter poslovno-upravnega in administrativnega vodenja programov in projektov V ta namen razvijamo alternativne oblike zaposlovanja med katerimi je najzanimivejši koncept ekosocialne kmetije.	<u>Boljše zaposlitvene možnosti</u> <u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja</u> <u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja</u>
Zagotavljanje dodatnih delovnih mest	Petra je vodja Zavetišča za brezdomce sodeluje pri veliki večini naših projektov kot svetovalec za projektno in finančno vodenje	<u>Zagotavljanje dodatnih delovnih mest</u> <u>Zagotavljanje dodatnih delovnih mest</u>
Socialna integracija in poklicna reintegracija najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu	S svojim delovanjem aktivno posegamo na področje socialnega vključevanja najranljivejših družbenih skupin	<u>Socialna integracija ranljivih skupin</u>
DEJAVNOSTI:		
Socialno varstvo	Socialno varstveni programi nudijo pot do višje kvalitete življenje osebam z različnimi vrstami in stopnjami oviranosti na telesnem in duševnem področju	<u>Socialno varstvo</u>
Družinsko varstvo	/	
Varstvo invalidov	V bivalno skupnost se vključujejo mlade invalidne osebe, ne glede na vrsto oviranosti (prizadetosti).	<u>Varstvo invalidov</u>
Znanost, raziskovanje, izobraževanje in vzgoja	/	

Zagotavljanje in organiziranje mladinskega dela	/	
Varstvo in promocija zdravja	/	
Zagotavljanje socialne vključenosti, spodbujanje zaposlovanja in poklicnega usposabljanja oseb, ki so brezposelne ali jim grozi brezposelnost	Izvajali bomo šestmesečne programe usposabljanj za pridobitev specifičnih znanj in spretnosti v posameznih dejavnostih.	<u>Pridobitev specifičnih znanj in spretnosti</u>
Posredovanje zaposlitve osebam iz ranljivih skupin	/	
Ekološka proizvodnja hrane	ekološkega kmetijstva, ekološke predelave živil, tradicionalno in ekološko pridelani prehrambeni proizvodi	<u>Ekološko proizvodnja hrane</u> <u>Ekološka proizvodnja hrane</u>
Ohranjanje narave, urejanje in varstvo okolja in zaščita živali	nege krajine, ekološkega turizma, tradicionalnega graditeljstva	<u>Ohranjanje narave, urejanje in varstvo okolja</u>
Spodbujanje uporabe obnovljivih virov energije in razvoj zelene ekonomije	/	
Socialni turizem	/	
Socialna in pravična trgovina	/	
Kultura, tehnična kultura in ohranjanje kulturne, tehnične in naravne dediščine	dejavnostih, povezanih z ekologijo ter naravno in kulturno dediščino pomurske regije. nego krajine v krajinskem parku Goričko (vzdrževanje kolesarskih poti, učnih poti, vodotokov, preprečevanje zaraščanja kmetijskih zemljišč)	<u>Ohranjanje kulturne in naravne dediščine</u> <u>Ohranjanje kulturne in naravne dediščine</u>
Amaterski šport in telesna kultura, katere namen je rekreacija in socializacija	/	
Reševanje in zaščita	/	
Spodbujanje razvoja lokalnih skupnosti	To pa je tudi pot do oblikovanja, ne samo ekonomsko učinkovite regionalne skupnosti, temveč tudi socialno integrirane regije, kjer bo kvalitetno življenje dostopno vsakemu	<u>Spodbujanje razvoja regije</u>

	posamezniku. S svojim delovanjem aktivno posegamo na področje socialnega vključevanja ranljivejših skupin s pomočjo socialno-ekonomskih programov in s tem prispevamo k višji kakovosti življenja v lokalni skupnosti	<u>Spodbujanje razvoja lokalne skupnosti</u>
Podporne storitve za socialna podjetja	/	
POSEBNI POGOJI ZAPOSLOVANJA: Invalidi, katerih invalidnost je ugotovljena z odločbo pristojnega organa	invalidi – brezposelni invalidi oz. osebe s fizičnimi ali psihičnimi motnjami, ki se zaradi svoje neustreznosti ne morejo vključevati v obstoječo gospodarsko strukturo;	<u>Invalidi</u>
Brezposelne osebe, pri katerih so z odločbo pristojnega organa ugotovljene trajne posledice telesne ali duševne okvare ali bolezni	/	
Brezposelne osebe, če so brez zaposlitve zadnjih 24 mesecev ali več	/	
Brezposelne osebe, ki so na Zavodu RS za zaposlovanje prijavljene več kot šest mesecev in jim je po zaključku izobraževanja to prva zaposlitev ali so po dokončanem univerzitetnem, visokošolskem ali višješolskem strokovnem izobraževanju zaključili pripravništvo ali jim je prenehal status mladega raziskovalca	/	
Brezposelne osebe nad 55 let starosti		
Brezposelni, ki so pripadniki romske skupnosti	invalidom, osebam z motnjo v razvoju, bivšim odvisnikom, mlajšim osebam brez izobrazbe, starejšim osebam, ki so izgubile delovna mesta	<u>Romi</u>

	v tradicionalnih industrijah, Romom in kmečkemu prebivalstvu,	
Brezposelne mladoletne osebe brez zaključenega osnovnega ali nižjega poklicnega izobraževanja		
Brezposelne osebe, ki več kot šest mesecev niso imele redno plačane zaposlitve in še ni preteklo eno leto od prestane kazni zapor, oziroma so v času pogojnega odpusta, so begunci, vključeni v programe integracije ali osebe v programu ali v dveh letih po zaključku programa zdravljenja odvisnosti od alkohola ali drog ali brezdomci.	bivši odvisniki, vključeni v programe rehabilitacije; bivši kaznjenci.	<u>Bivši odvisniki</u> <u>Bivši kaznjenci</u>
NAČELA:		
Ustanovitev na podlagi prostovoljne odločitve ustanoviteljev	prostovoljno, samostojno in nepridobitno združenje fizičnih oseb	<u>Ustanovitev na podlagi prostovoljne odločitve ustanoviteljev</u>
Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička	nepridobitno združenje fizičnih oseb	<u>Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička</u>
Ustanovljene pretežno z namenom trajnega opravljanja dejavnosti socialnega podjetništva ali druge dejavnosti z namenom zaposlovanja najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela	spodbujanje enakopravnosti na trgu dela, pridobivanje novih izkušenj na področju dela in večjo možnost redne zaposlitve ter socialno vključenost oseb iz ranljivih ciljnih skupin;	<u>Zaposlovanje najbolj ranljivih skupin</u>
Člani delujejo prostovoljno	/	
Pri upravljanju so organizacije samostojne	/	
S proizvodnjo in prodajo proizvodov ali storitev na trgu pretežno poslujejo po tržnih zakonitostih	/	

Praviloma vključujejo prostovoljsko delo	Darja je prostovoljka Dušan ima za sabo več kot deset let prostovoljnega dela	<u>Prostovoljsko delo</u> <u>Prostovoljsko delo</u>
Odločitve sprejemajo po načelu EN ČLAN-EN GLAS	/	
V odločanje vključujejo deležnike	/	
Premoženje, dobiček in presežke uporabljajo za namen socialnega podjetništva in druge nepridobitne namene, delitev dobička je nedopustna oz. omejena	/	
Zagotavljajo preglednost finančnega poslovanja	/	
Trajno delujejo v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti	/	

Legenda: Podatki pridobljeni s spletnih strani in pisnih virov

Priloga št. 4: Tabela Zadruga Pomelaj

	Zadruga Pomelaj	Kode
CILJI: Krepitev družbene solidarnosti in kohezije	na eni strani povezuje interese podeželskega prebivalstva ter na drugi strani iniciative ter možnosti lokalnih skupnosti, razvojnih inštitucij in drugih nosilcev razvoja. z različnimi aktivnostmi pomagamo pri dvigu samozavesti in lastne samopodobe pri različnih ciljnih skupinah (predvsem depriviligiranih) ter odkrivanju potencialov pri posameznikih.	<u>Upoštevanje potreb vpletenih oseb in širšega okolja</u> <u>Krepitev družbene solidarnosti</u>
Spodbujanje sodelovanja ljudi in prostovoljsko delo	Na zadrugo pa je s pogodbami o odkupu izdelkov vezanih 60 kooperantov, poleg socialnih podjetnikov – teh je 48, še drugih članov zadruga s statusom osebnega dopolnilnega dela, dopolnilne dejavnosti na kmetiji, samostojnih podjetnikov (mlinar, medicinar, izdelovalec izdelkov iz lesa...). Poudarjamo pomen medsebojnega učenja, prenašanja tradicionalnih znanj in spretnosti V aktivnosti zadruga se občasno tudi vključujejo prostovoljci.	<u>Spodbujanje sodelovanja ljudi</u> <u>Spodbujanje sodelovanja ljudi</u> <u>Prostovoljsko delo</u>
Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov	jedro - POME LAJ, ki je bilo ustanovljeno prav z namenom združevanja, povezovanja in razvoja vseh tistih potencialov v okolju, ki lahko izboljšajo življenje tu živečim prebivalcem in vplivajo na kakovost življenja v širšem prostoru.	<u>Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov</u>

Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov in storitev, ki so v javnem interesu	Osnovna dejavnost zadruga je ustvarjanje podpornega okolja za zagotavljanje boljših pogojev posameznikom na podeželju, ki so se znašli izven gospodarskih tokov Uresničujemo jo z bogato paleto storitev in izdelkov – z vlaganjem v ljudi in okolje, s kulturno-turističnimi storitvami Prva dejavnost, ki jo je zadruga začela razvijati je dejavnost domačih obrti – predvsem pletenje izdelkov iz koruznega ličja in rogoza ter lončarstvo. Druga dejavnosti, ki je že uvedena, je dejavnost peke peciva in kruha po tradicionalnih recepturah, zadruga pa je že pridobila tudi certifikat za ekološko peko. poleg že uveljavljenih dejavnosti pletenja izdelkov iz naravnih materialov skupni tržni servis (odkup izdelkov, dodelava, predelava, pakiranje, distribucija, trženje in promocija).	<u>Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-dejavnost ustvarjanja podpornega okolja</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-turistična dejavnost</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov-dejavnost domačih obrti</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov -dejavnost proizvodnje</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov -dejavnost proizvodnje</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev- dejavnost trženja izdelkov</u>
Razvijanje novih možnosti zaposlovanja	pridobljenih 15 NPK pletar/pletarka	<u>Boljše zaposlitvene možnosti</u>
Zagotavljanje dodatnih delovnih mest	V zadrugi je zaposlenih pet invalidov –zaščitne zaposlitve in pa 5 neinvalidov (večinoma vse pred to zaposlitvijo brezposelne oz. tudi težje zaposljive osebe). realiziranih 10 rednih zaposlitve v zadrugi	<u>Zagotavljanje dodatnih delovnih mest</u> <u>Zagotavljanje dodatnih delovnih mest</u>
Socialna integracija in poklicna reintegracija najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu	Zadruga ima poseben status, ki bo v prvi vrsti sledila poslanstvu v smislu socialne ter zaposlitvene integracije invalidnih oseb na zaščitnih delovnih mestih	<u>Socialna integracija in poklicna reintegracija-invalidi</u>

	zaposlovanje invalidov oziroma težko zaposljivih oseb, katerim so zaposlitvene priložnosti tudi izhod iz revščine in socialne izključenosti.	<u>Socialna integracija in poklicna reintegracija-invalidi</u>
DEJAVNOSTI:		
Socialno varstvo	/	
Družinsko varstvo	/	
Varstvo invalidov	/	
Znanost, raziskovanje, izobraževanje in vzgoja	razvita in potrjena dva standarda NPK (pletar, lončar)	<u>Izobraževanje</u>
Zagotavljanje in organiziranje mladinskega dela	/	
Varstvo in promocija zdravja	/	
Zagotavljanje socialne vključenosti, spodbujanje zaposlovanja in poklicnega usposabljanja oseb, ki so brezposelne ali jim grozi brezposelnost	Usposabljanja v obliki tečajev, delavnic Do sedaj je bilo v izobraževanje za izdelovanje izdelkov iz naravnih materialov vključenih skupno 68 brezposelnih oseb. V okviru usposabljanj si osebe pridobijo praktična in teoretična znanja za samostojno delo na domu, seveda ob podpori zadruga na področju razvoja izdelkov, izpopolnjevanja tehnologije izdelovanja izdelkov in trženjske podpore (odkup izdelkov, dodelava in oprema izdelkov za trg, logistika...) ter promocije	<u>Tečaji in delavnice</u> <u>Pridobitev specifičnih znanj in spretnosti</u> <u>Pridobitev specifičnih znanj in spretnosti</u>
Posredovanje zaposlitve osebam iz ranljivih skupin	/	
Ekološka proizvodnja hrane	Druga dejavnosti, ki je že uvedena, je dejavnost peke peciva in kruha po tradicionalnih recepturah, zadruga pa je že pridobila tudi certifikat za ekološko peko.	<u>Ekološka proizvodnja hrane</u>

Ohranjanje narave, urejanje in varstvo okolja in zaščita živali	/	
Spodbujanje uporabe obnovljivih virov energije in razvoj zelene ekonomije	/	
Socialni turizem	/	
Socialna in pravična trgovina	/	
Kultura, tehnična kultura in ohranjanje kulturne, tehnične in naravne dediščine	s kulturno-turističnimi storitvami Pri snovanju izdelkov se zgledujemo po tradiciji, vendar pa vsak izdelek tudi posodobimo.	<u>Kultura</u> <u>Ohranjanje kulturne dediščine</u>
Amaterski šport in telesna kultura, katere namen je rekreacija in socializacija	/	
Reševanje in zaščita	/	
Spodbujanje razvoja lokalnih skupnosti	Izdelan je bil model celovitega pristopa k razvoju podeželja, ki na eni strani povezuje interese podeželskega prebivalstva ter na drugi strani iniciative ter možnosti lokalnih skupnosti, razvojnih inštitucij in drugih nosilcev razvoja.	<u>Spodbujanje razvoja lokalnih skupnosti</u>
Podporne storitve za socialna podjetja	Zadruga deluje po principu inkubatorja, ki omogoča vključenim posameznikom pomoč v vseh fazah podjetniškega procesa – od informiranja in motiviranja, usposabljanja, pomoči pri ustvarjanju pogojev za registracijo dejavnosti do trženja in zagona dejavnost – in to v dejavnostih, ki jih razvija zadruga.	<u>Podporne storitve za socialna podjetja</u>
POSEBNI POGOJI ZAPOSLOVANJA: Invalidi, katerih invalidnost je ugotovljena z odločbo pristojnega organa	Zaposlitveni center je pravna oseba, v katerem se zaposlujejo invalidi izključno na zaščitanih delovnih mestih, ki se glede na svojo invalidnost, delovno zmožnost in glede na	<u>Invalidi</u>

	zdravstveno stanje/omejitve ne morejo zaposliti pod enakimi pogoji kot drugi invalidi (le-ti zaradi svoje invalidnosti dosegajo od 30 do 70% pričakovanih delovnih rezultatov).	
Brezposelne osebe, pri katerih so z odločbo pristojnega organa ugotovljene trajne posledice telesne ali duševne okvare ali bolezni	/	
Brezposelne osebe, če so brez zaposlitve zadnjih 24 mesecev ali več	/	
Brezposelne osebe, ki so na Zavodu RS za zaposlovanje prijavljene več kot šest mesecev in jim je po zaključku izobraževanja to prva zaposlitev ali so po dokončanem univerzitetnem, visokošolskem ali višješolskem strokovnem izobraževanju zaključili pripravništvo ali jim je prenehal status mladega raziskovalca	/	
Brezposelne osebe nad 55 let starosti	/	
Brezposelni, ki so pripadniki romske skupnosti	/	
Brezposelne mladoletne osebe brez zaključenega osnovnega ali nižjega poklicnega izobraževanja	/	
Brezposelne osebe, ki več kot šest mesecev niso imele redno plačane zaposlitve in še ni preteklo eno leto od prestane kazni zapora, oziroma so v času pogojnega odpusta, so begunci, vključeni v programe integracije ali osebe v programu ali v dveh letih po zaključku programa zdravljenja odvisnosti od alkohola ali drog ali brezdomci.	/	

NAČELA:		
Ustanovitev na podlagi prostovoljne odločitve ustanoviteljev	/	
Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička	Zadruga je ustanovljena s primarno socialnimi cilji, je neprofitnega značaja	<u>Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička</u>
Ustanovljene pretežno z namenom trajnega opravljanja dejavnosti socialnega podjetništva ali druge dejavnosti z namenom zaposlovanja najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela	osnovnega namena zaradi katerega je bila ustanovljena leta 2003 sledila poslanstvu v smislu socialne ter zaposlitvene integracije invalidnih oseb na zaščitene delovnih mestih.	<u>Zaposlovanje najbolj ranljivih skupin</u>
Člani delujejo prostovoljno	/	
Pri upravljanju so organizacije samostojne	Direktor zadruga vodi poslovanje zadruga v skladu z zakonom, internimi zadružnimi pravili sklepi organov zadruga.	<u>Samostojnost pri upravljanju</u>
S proizvodnjo in prodajo proizvodov ali storitev na trgu pretežno poslujejo po tržnih zakonitostih	Zadruga je razvila preko 50 izdelkov in vsi so še vedno na trgu. Naši produkti ne prenesajo trgovskih marž, saj so to izdelki delovno intenzivnega programa in se trudimo, da jih prodajamo samostojno, čim bolj direktno potrošniku in v povezavi s turizmom.	<u>Proizvodnja in prodaja izdelkov</u> <u>Prodaja izdelkov</u>
Praviloma vključujejo prostovoljsko delo	V aktivnosti zadruga se občasno tudi vključujejo prostovoljci.	<u>Prostovoljsko delo</u>
Odločitve sprejemajo po načelu EN ČLAN-EN GLAS	/	
V odločanje vključujejo deležnike	/	
Premoženje, dobiček in presežke uporabljajo za namen socialnega podjetništva in druge nepridobitne namene,	njen dobiček pa se reinvestira v nadaljnji razvoj podjetja in njegovih zaposlenih.	<u>Reinvestiranje dobička v namen socialnega podjetništva</u>

delitev dobička je nedopustna oz. omejena		
Zagotavljajo preglednost finančnega poslovanja	Finančni del poslovanja (tudi vsebinski) pregleduje nadzorni odbor in upravni odbor s finančnim poslovanjem so seznanjeni tudi člani zadruga v obliki letnih poročil, bilanc Preglednost financ mora biti v skladu z zakonom.	<u>Finančna preglednost za člane zadruga</u> <u>Finančna preglednost</u>
Trajno delujejo v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti	Uresničujemo jo z bogato paleto storitev in izdelkov – z vlaganjem v ljudi in okolje,	<u>Delovanje v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti</u>

Legenda: Podatki pridobljeni iz spletnih strani in pisnih virov
Podatki pridobljeni preko neposrednega spraševanja

Priloga št. 5: Tabela Centre ponovne uporabe

	Center ponovne uporabe	Kode
CILJI: Krepitev družbene solidarnosti in kohezije	ko gospodinjstvo ali podjetje rabljeno opremo daruje CPU, kjer bodo za to opremo poskrbeli, jo pripravili za ponovno uporabo in bo po zelo ugodnih cenah na voljo predvsem socialno šibkejšim družinam.	<u>Krepitev družbene solidarnosti</u>
Spodbujanje sodelovanja ljudi in prostovoljsko delo	Center bo imel odprta vrata za vse, tako za tiste, ki želijo prinesiti še uporabne izdelke, kot za tiste, ki bodo želeli v Centru po simbolični ceni kupiti prenovljene izdelke. Prva prostovoljka v CPU je Urša Roblek iz Kranja v prihodnje si sodelovanja s prostovoljci želimo še več, predvsem bodo mesto pri nas dobili starejši prostovoljci (ljudje v pokoju), ki lahko prenesejo svoja znanja in spretnosti na mlajše.	<u>Spodbujanje sodelovanja ljudi</u> <u>Prostovoljsko delo</u> <u>Spodbujanje sodelovanja ljudi in prostovoljsko delo</u>
Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov	Tako bo Center ponovne uporabe z novimi zaposlitvami podaljševal življenjsko dobo še uporabnim izdelkom in onemogočal, da bi prehitro končali na odlagališču. Gre namreč za socialno podjetje, kar pomeni, da bo Center ponovne uporabe poleg okoljskih in ekonomskih prinašal številne koristi tudi na socialnem področju.	<u>Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih in okoljskih problemov</u> <u>Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov</u>
Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov in storitev, ki so v javnem interesu	Z dejavnostjo Centra ponovne uporabe bomo te odpadke - izdelke z inovativnimi storitvami obnovili, popravili in spravili v stanje primerno za ponovno uporabo hkrati pa bodo nudili praktične storitve	<u>Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-restavratorstva</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe</u>

	za gospodinjstva in občane, ki jim bodo lahko tu popravili, prebarvali, sešili, restavrirali raznovrstne izdelke, ki jih bodo potem tudi odpeljali. za tiste, ki bodo želeli v Centru po simbolični ceni kupiti prenovljene izdelke. Center ponovne uporabe bo hkrati pomenil neke vrste dodatno ponudbo k obstoječi ponudbi komunalnih storitev, saj bo uporabnikom ponujal možnosti odvoza opreme na klic, ki je prebivalci ne potrebujejo več.	<u>storitev-restavracije</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov-trgovinska dejavnost</u> <u>Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-komunalna dejavnost</u>
Razvijanje novih možnosti zaposlovanja	zato se bo sedem delavcev po usposabljanju vrnilo na zavod za zaposlovanje, a z novimi spretnostmi, ki jim bodo morda v pomoč pri nadaljnjem iskanju zaposlitve. V projektu smo najprej izvedli usposabljanje za 10 brezposelnih oseb, ki so bili prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje s projektom bodo omogočili nove zaposlitve za težje zaposljive, ki imajo sicer malo možnosti za zaposlitev na trgu dela.	<u>Boljše zaposlitvene možnosti</u> <u>Boljše zaposlitvene možnosti</u> <u>Razvijanje novih možnosti zaposlovanja</u>
Zagotavljanje dodatnih delovnih mest	Po končanem usposabljanju smo 3 osebe zaposlili.	<u>Zagotavljanje dodatnih delovnih mest</u>
Socialna integracija in poklicna reintegracija najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu	saj bo podjetje EKO – TCE za program Center ponovne uporabe zaposlovalo ljudi iz skupine težje zaposljivih prebivalcev, ki bodo s svojim delom lahko poskrbeli za svojo razvojno, inovativno in socialno varnost, prispevali k skupni blaginji, stopili na redni trg dela in si nenazadnje povrnili človeško dostojanstvo. Te dni začnejo plačano trimesečno	<u>Socialna integracija in poklicna reintegracija ranljivih skupin</u> <u>Poklicna reintegracija-brezposelni</u>

	usposabljanje deset doslej brezposelnih delavcev, ki so bili prijavljeni na zavodu za zaposlovanje.	
DEJAVNOSTI:		
Socialno varstvo	/	
Družinsko varstvo	/	
Varstvo invalidov	/	
Znanost, raziskovanje, izobraževanje in vzgoja	/	
Zagotavljanje in organiziranje mladinskega dela	/	
Varstvo in promocija zdravja	/	
Zagotavljanje socialne vključenosti, spodbujanje zaposlovanja in poklicnega usposabljanja oseb, ki so brezposelne ali jim grozi brezposelnost	V projektu smo najprej izvedli usposabljanje za 10 brezposelnih oseb, ki so bili prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje	<u>Pridobitev specifičnih znanj in spretnosti</u>
Posredovanje zaposlitve osebam iz ranljivih skupin	/	
Ekološka proizvodnja hrane	/	
Ohranjanje narave, urejanje in varstvo okolja in zaščita živali	Center ponovne uporabe je namenjen prenovi, obnovi, demontaži in pripravi še uporabnih izdelkov za vnovično uporabo. Tako je bistveno, da se pospešuje v okviru projekta spremljevalno in ciljno usmerjeno izoblikovanje okoljske zavesti, da bi se javnost senzibilizirala v smeri trajne potrošniške družbe, zato bo pomemben del aktivnosti vezan na okoljsko ozaveščanje posameznih ciljnih skupin Gre za varčevanje z naravnimi viri, energijo, zmanjševanje količin odpadkov, ker se zavrženi izdelki vrnejo nazaj v uporabo.	<u>Varstvo okolja</u> <u>Razvijanje okoljske ozaveščenosti</u> <u>Varstvo okolja</u>

Spodbujanje uporabe obnovljivih virov energije in razvoj zelene ekonomije	/	
Socialni turizem	/	
Socialna in pravična trgovina	Center bo imel odprta vrata za vse, tako za tiste, ki želijo prinesiti še uporabne izdelke, kot za tiste, ki bodo želeli v Centru po simbolični ceni kupiti prenovljene izdelke.	<u>Socialna trgovina</u>
Kultura, tehnična kultura in ohranjanje kulturne, tehnične in naravne dediščine	/	
Amaterski šport in telesna kultura, katere namen je rekreacija in socializacija	/	
Reševanje in zaščita	/	
Spodbujanje razvoja lokalnih skupnosti	/	
Podporne storitve za socialna podjetja	/	
POSEBNI POGOJI ZAPOSLOVANJA:		
Invalidi, katerih invalidnost je ugotovljena z odločbo pristojnega organa	/	
Brezposelne osebe, pri katerih so z odločbo pristojnega organa ugotovljene trajne posledice telesne ali duševne okvare ali bolezni	/	
Brezposelne osebe, če so brez zaposlitve zadnjih 24 mesecev ali več	/	
Brezposelne osebe, ki so na Zavodu RS za zaposlovanje prijavljene več kot šest mesecev in jim je po zaključku izobraževanja to prva zaposlitev ali so po dokončanem univerzitetnem, visokošolskem ali	/	

višješolskem strokovnem izobraževanju zaključili pripravništvo ali jim je prenehal status mladega raziskovalca		
Brezposelne osebe nad 55 let starosti	/	
Brezposelni, ki so pripadniki romske skupnosti	/	
Brezposelne mladoletne osebe brez zaključenega osnovnega ali nižjega poklicnega izobraževanja	/	
Brezposelne osebe, ki več kot šest mesecev niso imele redno plačane zaposlitve in še ni preteklo eno leto od prestane kazni zapora, oziroma so v času pogojnega odpusta, so begunci, vključeni v programe integracije ali osebe v programu ali v dveh letih po zaključku programa zdravljenja odvisnosti od alkohola ali drog ali brezdomci.	/	
NAČELA: Ustanovitev na podlagi prostovoljne odločitve ustanoviteljev	/	
Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička	katerega ključni cilj ni maksimiranje dobička, temveč ustvarjanje javnega dobrega. Center ponovne uporabe (CPU) trenutno deluje kot enota podjetja EKO-TCE d.o.o., ki pa je opredeljen kot neprofiten	<u>Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička</u> <u>Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička</u>
Ustanovljene pretežno z namenom trajnega opravljanja dejavnosti socialnega podjetništva ali druge dejavnosti z namenom zaposlovanja najbolj ranljivih skupin ljudi	Centre ponovne uporabe, ki zagotavlja nova delovna mesta s tem, da se z zaposlitvijo težje zaposljivih oseb izvajajo družbeno koristna dela	<u>Zaposlovanje najbolj ranljivih skupin</u>

na trgu dela		
Člani delujejo prostovoljno	/	
Pri upravljanju so organizacije samostojne	Center ponovne uporabe (CPU) trenutno deluje kot enota podjetja EKO-TCE d.o.o., Sam projekt še ni finančno neodvisen. Tudi v prihodnje bo potrebno del sredstev zagotavljati iz drugih, dodatnih virov.	<u>Statusna oblika- d.o.o.</u> <u>Finančna odvisnost</u>
S proizvodnjo in prodajo proizvodov ali storitev na trgu pretežno poslujejo po tržnih zakonitostih	Z dejavnostjo Centra ponovne uporabe bomo te odpadke - izdelke z inovativnimi storitvami obnovili, popravili in spravili v stanje primerno za ponovno uporabo ter prodali novim uporabnikom po ugodni ceni Internetna trgovina Izdelke prodajamo po simboličnih cenah. Cena je tudi odvisna od tega, koliko dela in potrošnega materiala so zaposleni v CPU vložili v to, da so neko rabljeno stvar pripravili do stanja, da je primerna za ponovno uporabo in prodajo.	<u>Proizvodnja in prodaja izdelkov</u> <u>Internetna prodaja</u> <u>Konkurenčne cene</u>
Praviloma vključujejo prostovoljsko delo	Prva prostovoljka v CPU je Urša Roblek iz Kranja v prihodnje si sodelovanja prostovoljci želimo še več, predvsem bodo mesto pri nas dobili starejši prostovoljci ljudje v pokoju),	<u>Prostovoljsko delo</u> <u>Prostovoljsko delo</u>
Odločitve sprejemajo po načelu EN ČLAN-EN GLAS	/	
V odločanje vključujejo deležnike	Ko pa se odločamo za uvajanje novih storitev, razvoja novih delovnih procesov in optimizacije poslovanja, vključujemo tudi vse zaposlene.	<u>V odločanje vključeni zaposleni iz ranljivih skupin</u>

Premoženje, dobiček in presežke uporabljajo za namen socialnega podjetništva in druge nepridobitne namene, delitev dobička je nedopustna oz. omejena	da se dobiček ne deli med ustanovitelje, ampak se vlaga v razvoj. Denar od prodanih izdelkov služi za pokrivanje dela plač zaposlenih,	<u>Reinvestiranje v namen socialnega podjetništva</u> <u>Reinvestiranje dobička v namen socialnega podjetništva</u>
Zagotavljajo preglednost finančnega poslovanja	Kot vsaka družba, ki ima registrirano dejavnost, vodimo računovodstvo, plačujemo davke...	<u>Finančna preglednost</u>
Trajno delujejo v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti	CPU daje možnost prevzema rabljene opreme vsem gospodinjstvom in tudi poslovnim subjektom, nudimo možnost zaposlovanja ranljivim ciljnim skupinam, na drugi strani pa s kakovostnimi izdelki po ugodnih cenah pripomoremo k vzpostavljanju minimalnih bivanjskih razmer socialno šibkejšim članom družbe.	<u>Delovanje v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti</u>

Legenda: Podatki pridobljeni iz spletnih strani in pisnih virov
Podatki pridobljeni preko neposrednega spraševanja

Priloga št. 6: Osno kodiranje

CILJI

Krepitev družbene solidarnosti in kohezije

- Krepitev družbene kohezije v lokalnem okolju

Naša gostilna bo stičišče za lokalno prebivalstvo, brezposelne, poslovneže z razvitim socialnim čutom ter za neprofitne organizacije, (Tovarna dela)

Poleg ciljne skupin brezdomnih ljudi je projekt že od začetka usmerjen tudi v povezovanje z lokalno skupnostjo ter tudi širšo javnost (Kralji ulice)

Z večino sosedov (dom za upokoјence, študentski servis, Društvo onkoloških bolnikov, bližnji lokali, ključavničarstvo...) smo vzpostavili prijateljske odnose. (Kralji ulice)

- Krepitev družbene kohezije v lokalnem okolju in širše

Za opremo bodoče restavracije bo poskrbela skupina mladih oblikovalcev, arhitektov in grafikov Grupa, ki se bo povezala z Centrom za ponovno uporabo iz Rogaške Slatine. (Tovarna dela)

- Krepitev družbene solidarnosti

Odpoved lastništva nad stvarmi v tem kontekstu je izražanje solidarnosti, (Kralji ulice)

ustvarjajo se pogoji za solidarnostno sodelovanje med ljudmi. (Kralji ulice)

saj z nakupom v posredovalnici delujemo solidarnostno do socialno izključenih skupin in tudi okoljsko zavedno. (Kralji ulice)

pomoč lokalnega prebivalstva, ki je v naravi prispevalo k skoraj da vso drobno opremo za gostilno. (Tovarna dela)

ko gospodinjstvo ali podjetje rabljeno opremo daruje CPU, kjer bodo za to opremo poskrbeli, jo pripravili za ponovno uporabo in bo po zelo ugodnih cenah na voljo predvsem socialno šibkejšim družinam. (Center ponovne uporabe)

z različnimi aktivnostmi pomagamo pri dvigu samozavesti in lastne samopodobe pri različnih ciljnih skupinah (predvsem deprivilegiranih) ter odkrivanju potencialov pri posameznikih. (Pomelaj)

- Krepitev družbene solidarnosti in kohezije

Glede na to, da želimo s posredovalnico razvijati medosebne solidarnostne in vzajemne odnos, (Kralji ulice)

- Krepitev družbene solidarnosti med zaposlenimi v posredovalnici in deprivilegiranimi ljudmi

Ljudje, ki so zaposleni ali kako drugače vključeni v dejavnost posredovalnice delujejo solidarnostno do drugih materialno deprivilegiranih ljudi (Kralji ulice)

- Upoštevanje potreb vpletenih oseb

njihove potrebe, ideje in predlogi pa bodo osnova za naš nadaljnji razvoj (Tovarna dela)

- Upoštevanje potreb vpletenih oseb in širšega okolja

na eni strani povezuje interese podeželskega prebivalstva ter na drugi strani iniciative ter možnosti lokalnih skupnosti, razvojnih institucij in drugih nosilcev razvoja. (Pomelaj)

Spodbujanje sodelovanja ljudi in prostovoljsko delo

- Spodbujanje sodelovanja ljudi

Osnovna ideja je prodaja rabljenih oziroma odvečnih stvari, ki jih podarijo posamezniki ali podjetja. (Kralji ulice)

Center bo imel odprta vrata za vse, tako za tiste, ki želijo prinesiti še uporabne izdelke, kot za tiste, ki bodo želeli v Centru po simbolični ceni kupiti prenovljene izdelke. (Center ponovne uporabe)

Na zadrugeto pa je s pogodbami o odkupu izdelkov vezanih 60 kooperantov, poleg socialnih podjetnikov – teh je 48, še drugih članov zadrugete s statusom osebnega dopolnilnega dela, dopolnilne dejavnosti na kmetiji, samostojnih podjetnikov (mlinar, medicar, izdelovalec izdelkov iz lesa...). (Pomelaj)

Poudarjamo pomen medsebojnega učenja, prenašanja tradicionalnih znanj in spretnosti (Pomelaj)

- Spodbujanje sodelovanja ljudi iz lokalnega okolja

Prav v teh dneh so začeli ob pomoči prijateljev, lokalnih prebivalcev in pokroviteljev prostor tudi temeljito prenavljati. (Tovarna dela)

povezali pa se bodo tudi z dejavnostmi v okolici restavracije. Tu so že Društva za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice, prav tako dom starejših občanov in želimo si sodelovanja. (Tovarna dela)

Pohišstvo naj bi na delavnicah prispevali, sooblikovali in prenavljali tudi sosedi, prebivalci Poljan. (Tovarna dela)

- Spodbujanje sodelovanja ljudi iz lokalnega in širšega okolja

povedala, da bodo vanj vključili lokalno prebivalstvo in Center ponovne uporabe iz Tuncovcev pri Rogatcu. (Tovarna dela)

- Spodbujanje sodelovanja ljudi in prostovoljsko delo

v prihodnje si sodelovanja s prostovoljci želimo še več, predvsem bodo mesto pri nas dobili starejši prostovoljci (ljudje v pokoju), ki lahko prenesejo svoja znanja in spretnosti na mlajše. (Center ponovne uporabe)

- Prostovoljsko delo

Prav tako še ni izbran videz gostilne, je pa Nina Mršnik, članica skupine arhitektov in oblikovalcev Grupa, ki bodo prostovoljno zasnovali podobo, (Tovarna dela)

Obenem tudi zaposleni v posredovalnici večkrat priskočijo na pomoč, če je treba kje v okolici kaj postoriti in na ta način pripomorejo k dobrim odnosom. (Kralji ulice)

V projekt so vključeni prostovoljci – pomagajo nam npr. ljudje, ki se profesionalno ukvarjajo s starinami in tisti, ki imajo veselje do zbiranja rabljenih stvari in do dela z ljudmi. (Kralji ulice)

Prva prostovoljka v CPU je Urša Roblek iz Kranja (Center ponovne uporabe)

Darja je prostovoljka (Mozaik)

Dušan ima za sabo več kot deset let prostovoljnega dela (Mozaik)

V aktivnosti zadruge se občasno tudi vključujejo prostovoljci. (Pomelaj)

Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov

- Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov

jedro - POMELAJ, ki je bilo ustanovljeno prav z namenom združevanja, povezovanja in razvoja vseh tistih potencialov v okolju, ki lahko izboljšajo življenje tu živečim prebivalcem in vplivajo na kakovost življenja v širšem prostoru. (Pomelaj)

S svojo usmerjenostjo se umešča v širšo družbeno okolje kot odgovor na trenutne socialne, ekonomske ter okoljevarstvene potrebe, ob enem pa je usmerjen v prevrednotenje in osmišljanje same dejavnosti potrošnje (Kralji ulice)

Gre namreč za socialno podjetje, kar pomeni, da po Center ponovne uporabe poleg okoljskih in ekonomskih prinaša številne koristi tudi na socialnem področju (Center ponovne uporabe)

- Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih in okoljskih problemov

Na ta način se poleg socialne spodbuja okoljska ozaveščenost ljudi, razbremenjuje se okolje, saj se uporabnim stvarjem, ki bi jih ljudje sicer zavrgli, omogoči ponoven obtok. (Kralji ulice)

Tako bo Center ponovne uporabe z novimi zaposlitvami podaljševal življenjsko dobo še uporabnim izdelkom in onemogočal, da bi prehitro končali na odlagališču (Center ponovne uporabe)

Naši razvojno zaposlitveni programi so usmerjeni predvsem v razvoj perspektivnih dejavnosti socialnega podjetništva na področju ekološke pridelave hrane ter storitev za obnovo in vzdrževanje naravne in kulturne dediščine, kar zahteva povečanje usposobljenosti, delovne zmožnosti in zaposlenost oseb iz ranljivih družbenih skupin (Mozaik)

- Krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih problemov

Projekt prispeva k reševanju predvsem socialnih problemov (Tovarna dela)

Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov in storitev, ki so v javnem interesu

- Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-gostinske dejavnosti

Osnovni cilj projekta je priprava, ustanovitev in zagon socialnega podjetja Tovarna dela z gostinsko dejavnostjo (Tovarna dela)

- Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov-trgovinska dejavnost

Osnovna ideja je prodaja rabljenih oziroma odvečnih stvari, (Kralji ulice) na široko odprla svoja vrata prva posredovalnica rabljenih predmetov v Sloveniji z imenom Stara roba-nova raba (Kralji ulice) za tiste, ki bodo želeli v Centru po simbolični ceni kupiti prenovljene izdelke. (Center ponovne uporabe)

- Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov-dejavnost proizvodnje

Druga dejavnosti, ki je že uvedena, je dejavnost peke peciva in kruha po tradicionalnih recepturah, zadruga pa je že pridobila tudi certifikat za ekološko peko. (Pomelja) proizvodnjo izdelkov iz lesa, gline, slame in šibja, lanu oz. lanenega platna (Mozaik) poleg že uveljavljenih dejavnosti pletenja izdelkov iz naravnih materialov (Pomelaj)

- Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-dejavnost restavratorstva

hkrati pa bodo nudili praktične storitve za gospodinjstva in občane, ki jim bodo lahko tu popravili, prebarvali, sešili, restavriral raznovrstne izdelke, ki jih bodo potem tudi odpeljali. (Center ponovne uporabe)

Z dejavnostjo Centra ponovne uporabe bomo te odpadke - izdelke z inovativnimi storitvami obnovili, popravili in spravili v stanje primerno za ponovno uporabo (Center ponovne uporabe)

- Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov-dejavnost domačih obrti

Prva dejavnost, ki jo je zadruga začela razvijati je dejavnost domačih obrti – predvsem pletenje izdelkov iz koruznega ličja in rogoza ter lončarstvo. (Pomelaj)

- Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-dejavnost ustvarjanja podpornega okolja

Osnovna dejavnost zadruge je ustvarjanje podpornega okolja za zagotavljanje boljših pogojev posameznikom na podežlju, ki so se znašli izven gospodarskih tokov (Pomelaj)

- Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-dejavnost socialnega varstva

Zavetišče za brezdomce (Mozaik)

Bivalna skupnost (Mozaik)

- Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-turistična dejavnost

Uresničujemo jo z bogato paleto storitev in izdelkov – z vlaganjem v ljudi in okolje, s kulturno-turističnimi storitvami (Pomelaj)

- Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-komunalna dejavnost

Center ponovne uporabe bo hkrati pomenil neke vrste dodatno ponudbo k obstoječi ponudbi komunalnih storitev, saj bo uporabnikom ponujal možnosti odvoza opreme na klic, ki je prebivalci ne potrebujejo več. (Center ponovne uporabe)

- Zagotavljanje dodatne ponudbe proizvodov-dejavnost pridelave hrane

tradicionalno in ekološko pridelani prehrambeni proizvodi (Mozaik)

- Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev-razvoj nove blagovne znamke

Razvili bomo blagovno znamko ekološko pridelanih živil prisotno na lokalnem trgu (Mozaik)

- Zagotavljanje dodatne ponudbe storitev- dejavnost trženja izdelkov

skupni tržni servis (odkup izdelkov, dodelava, predelava, pakiranje, distribucija, trženje in promocija). (Pomelaj)

Razvijanje novih možnosti zaposlovanja

- Boljše zaposlitvene možnosti

Po končanem programu bodo imeli boljše zaposlitvene možnosti. (Tovarna dela)

Za nekatere bo predstavljala zgolj prehodno obliko, okolje za pridobivanje in izmenjavo delovnih izkušenj, usposabljanje, širjenje socialne mreže in drugih vidikov, ki so pomembni za lažji prehod na trg dela, (Kralji ulice)

Da bi opisani namen dosegli razvijamo inovativne programe, ki bodo omogočali povečanje delovne usposobljenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin in njihovo zaposlovanje (Mozaik)

zato se bo sedem delavcev po usposabljanju vrnilo na zavod za zaposlovanje, a z novimi spretnostmi, ki jim bodo morda v pomoč pri nadaljnjem iskanju zaposlitve. (Center ponovne uporabe)

V projektu smo najprej izvedli usposabljanje za 10 brezposelnih oseb, ki so bili prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje (Center ponovne uporabe)

usposabljanje ciljne skupine za zaposlitev v socialnem podjetju ali za samostojno opravljanje dejavnosti v statusni obliki dopolnilnih dejavnosti na kmetiji ali osebnega dopolnilnega dela (Mozaik)

Usposobitev 20 mladih iz ranljive ciljne skupine ter pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije. (Tovarna dela)

pridobljenih 15 NPK pletar/pletarka (Pomelaj)

- Razvijanje novih možnosti zaposlovanja

Postali bomo pomembno slovensko združenje socialnih podjetij za zaposlitev in pomoč mladim, oddaljenim od trga dela, (Tovarna dela)

Z razvojem projekta se je želelo vključiti več kandidatov kot imamo mest na usposabljanju, zato smo začeli voditi listo zainteresiranih za delo v posredovalnici, saj menimo, da se bo z razvojem projekta odprlo še več možnosti za različne oblike zaposlovanja. (Kralji ulice)

vključevanja ranljivih družbenih skupin na podlagi njihovega usposabljanja in zaposlovanja v razvojno perspektivnih dejavnostih, (Mozaik)

Obseg navedenih dejavnosti, predvsem pa njihova raznolikost, nam narekuje potrebe po novih zaposlitvah na področju koordinacije, ter poslovno-upravnega in administrativnega vodenja programov in projektov (Mozaik)

s projektom bodo omogočili nove zaposlitve za težje zaposljive, ki imajo sicer malo možnosti za zaposlitev na trgu dela (Center ponovne uporabe)

V ta namen razvijamo alternativne oblike zaposlovanja med katerimi je najzanimivejši koncept ekosocialne kmetije (Mozaik)

bo družba trajno zaposlovala za najmanj polovični delovni čas najmanj tretjino delavcev ciljne skupine od vseh zaposlenih delavcev. (Tovarna dela)

- Razvijanje novih možnosti zaposlovanja-zaposlitev za določen/nedoločen čas

bomo z razvojem projekta predvideli različne oblike vključevanja: zaposlitev (za določen in nedoločen čas), (Kralji ulice)

- Razvijanje novih možnosti zaposlovanja-javna dela, usposabljanje na delovnem mestu

zaposlitev preko različnih programov Zavoda za zaposlovanje, ki spodbujajo zaposlovanje socialno izključenih ozr. dolgotrajno brezposelnih oseb (javna dela, usposabljanje na delovnem mestu), (Kralji ulice)

- Razvijanje novih možnosti zaposlovanja-honorarno delo

honorarno delo, (Kralji ulice)

- Razvijanje novih možnosti zaposlovanja-pogodbeno delo

pogodbeno delo, (Kralji ulice)

- Razvijanje novih možnosti zaposlovanja-prostovoljsko delo

prostovoljno delo, (Kralji ulice)

- Razvijanje novih možnosti zaposlovanja-delo v zameno za plačevanje stroškov nastanitve

delo v zameno za plačevanje stroškov v programu nastanitvene podpore (Kralji ulice)

- Pomoč pri iskanju nove službe

ostalim pa iščemo službo pri drugih delodajalcih (Tovarna dela)

Zagotavljanje dodatnih delovnih mest

- Zagotavljanje dodatnih delovnih mest

Za zaposlitev je bilo izbranih 5 (Tovarna dela)

Vse skupaj smo ustvarili 7 novih delovnih mest. (Tovarna dela)

Enako velja za direktorja, komercialista-programskega vodjo, izkušenega kuharja in natararja, ki jih bomo prav tako zaposlili v novoustanovljenem neprofitnem podjetju Tovarna dela. (Tovarna dela)

sodeluje pri veliki večini naših projektov kot svetovalec za projektno in finančno vodenje (Mozaik)

Petra je vodja Zavetišča za brezdomce (Mozaik)

Po končanem usposabljanju smo 3 osebe zaposlili. (Center ponovne uporabe)

V zadrugi je zaposlenih pet invalidov –zaščitne zaposlitve in pa 5 neinvalidov (večinoma vse pred to zaposlitvijo brezposelne oz. tudi težje zaposljive osebe). (Pomelaj)

realiziranih 10 rednih zaposlitve v zadrugi (Pomelaj)

- Zaposlovanje ranljive skupine-mladi

Po končanem usposabljanju bo pet mladih dobilo zaposlitev v novoustanovljenem podjetju z gostinsko dejavnostjo. (Tovarna dela)

- Zaposlovanje ranljive skupine-brezdomci

Posredovalnica rabljenih predmetov zaposluje tri ljudi, ki so nekdajni brezdomci (Kralji ulice)

- Zaposlovanje za določen delovni čas

Na izvajanju projektnih aktivnosti so za določen čas zaposleni (Tovarna dela)

Socialna integracija in poklicna reintegracija najbolj ranljivih skupin na trgu

- Socialna integracija in poklicna reintegracija-mladi

Namen projekta je reševanje problema socialne izključenosti in zaposlovanja mladih, (Tovarna dela)

Usposobiti 20 mladih, ki nimajo zadostne izobrazbe ali pa so opustili šolanje, za samostojno življenje in opravljanje poklica ter jim pomagati pri ponovni vključitvi v družbo. (Tovarna dela)

- Poklicna reintegracija ranljive skupine-brezdomci

Ti pa, kar zadeva zaposlitve, spadajo med ranljive skupine, saj imajo pri iskanju dela težave, ki jih po navadi ne morejo premostiti sami. (Kralji ulice)

- Socialna integracija ranljivih skupin

S svojim delovanjem aktivno posegamo na področje socialnega vključevanja najranljivejših družbenih skupin (Mozaik)

saj bo podjetje EKO – TCE za program Center ponovne uporabe zaposlovalo ljudi iz skupine težje zaposljivih prebivalcev, ki bodo s svojim delom lahko poskrbeli za svojo razvojno, inovativno in socialno varnost, prispevali k skupni blaginji, stopili na redni trg dela in si nenazadnje povrnili človeško dostojanstvo. (Center ponovne uporabe)

- Poklicna reintegracija-brezposelni

Te dni začenjajo plačano trimesečno usposabljanje deset doslej brezposelnih delavcev, ki so bili prijavljeni na zavodu za zaposlovanje. (Center ponovne uporabe)

- Socialna integracija in poklicna reintegracija-invalidi

Zadruga ima poseben status, ki bo v prvi vrsti sledila poslanstvu v smislu socialne ter zaposlitvene integracije invalidnih oseb na zaščitene delovnih mestih (Pomelaj)

zaposlovanje invalidov oziroma težko zaposljivih oseb, katerim so zaposlitvene priložnosti tudi izhod iz revščine in socialne izključenosti (Pomelaj)

DEJAVNOSTI

Socialno varstvo

- Socialno varstvo

Socialno varstveni programi nudijo pot do višje kvalitete življenja osebam z različnimi vrstami in stopnjami oviranosti na telesnem in duševnem področju (Mozaik)

Varstvo invalidov

- Varstvo invalidov

V bivalno skupnost se vključujejo mlade invalidne osebe, ne glede na vrsto oviranosti (prizadetosti). (Mozaik)

Znanost, raziskovanje, izobraževanje in vzgoja

- Izobraževanje

Glede na obseg in strokovnost razvitega programa usposabljanja, bomo zanj pridobili status nacionalne poklicne kvalifikacije, kar bo omogočilo dostop do usposabljanja širši populaciji ranljive skupine mladih. (Tovarna dela)

razvita in potrjena dva standarda NPK (pletar, lončar) (Pomelaj)

Zagotavljanje socialne vključenosti, spodbujanje zaposlovanja in poklicnega usposabljanja oseb, ki so brezposelne ali jim grozi brezposelnost

- Pridobitev specifičnih znanj in spretnosti

Izvajali bomo šestmesečne programe usposabljanj za pridobitev specifičnih znanj in spretnosti v posameznih dejavnostih. (Mozaik)

Do sedaj je bilo v izobraževanje za izdelovanje izdelkov iz naravnih materialov vključenih skupno 68 brezposelnih oseb. (Pomelaj)

V okviru usposabljanj si osebe pridobijo praktična in teoretična znanja za samostojno delo na domu, seveda ob podpori zadruga na področju razvoja izdelkov, izpopolnjevanja tehnologije izdelovanja izdelkov in trženjske podpore (odkup izdelkov, dodelava in oprema izdelkov za trg, logistika...) ter promocije (Pomelaj)

V projektu smo najprej izvedli usposabljanje za 10 brezposelnih oseb, ki so bili prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje (Center ponovne uporabe)

- Pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije-poklic pomočnik kuharja in natakarja

V sklopu projekta bodo usposobili za poklic pomočnik kuharja ali pomočnik natakarja 20 mladih, ki nimajo primerne izobrazbe ali pa so opustili šolanje in jim tako grozi dolgotrajna brezposelnost ter socialna izključenost. (Tovarna dela)

- Tečaji in delavnice

Usposabljanja v obliki tečajev, delavnic (Pomelaj)

Ekološka proizvodnja hrane

- Ekološka proizvodnja hrane

Druga dejavnosti, ki je že uvedena, je dejavnost peke peciva in kruha po tradicionalnih recepturah, zadruga pa je že pridobila tudi certifikat za ekološko peko. (Pomelaj)

ekološkega kmetijstva, ekološke predelave živil, (Mozaik)

tradicionalno in ekološko pridelani prehrambeni proizvodi (Mozaik)

Ohranjanje narave, urejanje in varstvo okolja in zaščita živali

- Varstvo okolja

z nakupom v posredovalnici ljudje prispevajo tako k varstvu okolja (Kralji ulice)

Skupaj bodo z vnovično uporabo odpadkov ustvarili unikatno pohištvo, (Tovarna dela)

Center ponovne uporabe je namenjen prenovi, obnovi, demontaži in pripravi še uporabnih izdelkov za vnovično uporabo. (Center ponovne uporabe)

Gre za varčevanje z naravnimi viri, energijo, zmanjševanje količin odpadkov, ker se zavrženi izdelki vrnejo nazaj v uporabo. (Center ponovne uporabe)

tudi ekološko področje, saj gre za ponovno uporabo predmetov, ki jih nekateri ne rabijo več in bi jih zavržli, drugim pa lahko pridejo prav. (Kralji ulice)

- Ohranjanje narave, urejanje in varstvo okolja

nege krajine, ekološkega turizma, tradicionalnega graditeljstva (Mozaik)

- Razvijanje okoljske ozaveščenosti

Tako je bistveno, da se pospešuje v okviru projekta spremljevalno in ciljno usmerjeno izoblikovanje okoljske zavesti, da bi se javnost senzibilizirala v smeri trajne potrošniške družbe, zato bo pomemben del aktivnosti vezan na okoljsko ozaveščanje posameznih ciljnih skupin (Center ponovne uporabe) spodbuja se okoljska osveščenost ljudi in tudi podjetji, ki nam donirajo stvari. (Kralji ulice)

Socialna in pravična trgovina

- Socialna trgovina

Osnova projekta temelji na konceptu sorodnih t.i. »dobrodelnih trgovin« (ang. Charity shops), (Kralji ulice)

Zaradi dostopnih cen lahko v njej nakupujejo ekonomsko depriviligirani ljudje, kar jim kljub majhnim ekonomskim sredstvom omogoča vključitev v sodobno potrošniško družbo (Kralji ulice)

Center bo imel odprta vrata za vse, tako za tiste, ki želijo prinesiti še uporabne izdelke, kot za tiste, ki bodo želeli v Centru po simbolični ceni kupiti prenovljene izdelke. (Center ponovne uporabe)

Kultura, tehnična kultura in ohranjanje kulturne, tehnične in naravne dediščine

- Ohranjanje kulturne in naravne dediščine

dejavnostih, povezanih z ekologijo ter naravno in kulturno dediščino pomurske regije (Mozaik)
nego krajine v krajinskem parku Goričko (vzdrževanje kolesarskih poti, učnih poti, vodotokov,
preprečevanje zaraščanja kmetijskih zemljišč) (Mozaik)

- Ohranjanje kulturne dediščine

Pri snovanju izdelkov se zgledujemo po tradiciji, vendar pa vsak izdelek tudi posodobimo (Pomelaj)

- Kultura

s kulturno-turističnimi storitvami (Pomelaj)

Spodbujanje razvoja lokalnih skupnosti

- Spodbujanje razvoja lokalne skupnosti

S svojim delovanjem aktivno posegamo na področje socialnega vključevanja ranljivejših skupin s pomočjo socialno-ekonomskih programov in s tem prispevamo k višji kakovosti življenja v lokalni skupnosti (Mozaik)

Izdelan je bil model celovitega pristopa k razvoju podeželja, ki na eni strani povezuje interese podeželskega prebivalstva ter na drugi strani iniciative ter možnosti lokalnih skupnosti, razvojnih institucij in drugih nosilcev razvoja (Pomelaj)

- Spodbujanje razvoja regije

To pa je tudi pot do oblikovanja, ne samo ekonomsko učinkovite regionalne skupnosti, temveč tudi socialno integrirane regije, kjer bo kakovostno življenje dostopno vsakemu posamezniku. (Mozaik)

Podporne storitve za socialna podjetja

- Podporne storitve za socialna podjetja

Zadruga deluje po principu inkubatorja, ki omogoča vključenim posameznikom pomoč v vseh fazah podjetniškega procesa – od informiranja in motiviranja, usposabljanja, pomoči pri ustvarjanju pogojev za

registracijo dejavnosti do trženja in zagona dejavnost – in to v dejavnostih, ki jih razvija zadruga. (Pomelaj)

ter jim pomagali pri ustanavljanju in zagonu novih socialno podjetniških podjetij. (Tovarna dela)

POSEBNI POGOJI ZAPOSLOVANJA

Invalidi, katerih invalidnost je ugotovljena z odločbo pristojnega organa

- Invalidi

invalidi – brezposelni invalidi oz. osebe s fizičnimi ali psihičnimi motnjami, ki se zaradi svoje neustreznosti ne morejo vključevati v obstoječo gospodarsko strukturo; (Mozaik)

Zaposlitveni center je pravna oseba, v katerem se zaposlujejo invalidi izključno na zaščitene delovnih mestih, ki se glede na svojo invalidnost, delovno zmožnost in glede na zdravstveno stanje/omejitve ne morejo zaposliti pod enakimi pogoji kot drugi invalidi (le-ti zaradi svoje invalidnosti dosegajo od 30 do 70% pričakovanih delovnih rezultatov). (Pomelaj)

Brezposelne mladoletne osebe brez zaključenega osnovnega ali nižjega poklicnega izobraževanja

- Mladi med 17 in 25 let

Namen projekta je reševanje problema socialne izključenosti in zaposlovanja mladih, v starosti od 17 do 25 let, s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki jim grozi dolgotrajna brezposelnost. (Tovarna dela)

Ciljna skupina projekta so mladi stari med 17 in 25 let, ki jih ogrožajo procesi dezintegracije in socialne izključenosti zaradi šolske neuspešnosti, nezaposlenosti ali osebnih stisk. (Tovarna dela)

Brezposelne osebe, ki več kot šest mesecev niso imele redno plačane zaposlitve in še ni preteklo eno leto od prestane kazni zavora, oziroma so v času pogojnega odpusta, so begunci, vključeni v programe integracije ali osebe v programu ali v dveh letih po zaključku programa zdravljenja odvisnosti od alkohola ali drog ali brezdomci.

- Bivši odvisniki

bivši odvisniki, vključeni v programe rehabilitacije; (Mozaik)

- Bivši kaznjenci

bivši kaznjenci. (Mozaik)

- Brezdomci

Projekt ne razumemo le v smislu omogočanja zaposlitve socialno izključenim skupinam-brezdomnim ljudem (Kralji ulice)

- Romi

invalidom, osebam z motnjo v razvoju, bivšim odvisnikom, mlajšim osebam brez izobrazbe, starejšim osebam, ki so izgubile delovna mesta v tradicionalnih industrijah, Romom in kmečkemu prebivalstvu, (Mozaik)

NAČELA

Ustanovitev na podlagi prostovoljne odločitve ustanoviteljev

- Ustanovitev na podlagi potreb in spodbud članov in članic društva

Projekt razvoja posredovalnice rabljenih predmetov Stara roba, nova raba, se je razvil na podlagi potreb in spodbud članov in članic društva za pomoč brezdomcev Kralji ulice ter pobudi širše javnosti ter pobudnikov društva. (Kralji ulice)

- Ustanovitev na podlagi prostovoljne odločitve ustanoviteljev

prostovoljno, samostojno in nepridobitno združenje fizičnih oseb (Mozaik)

Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička

- Namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička

Tovrstne trgovine vodijo nevladne organizacije z namenom pridobivanja sredstev za svoje humanitarno delovanje. (Kralji ulice)

nepridobitno združenje fizičnih oseb (Mozaik)

katerega ključni cilj ni maksimiranje dobička, temveč ustvarjanje javnega dobrega. (Center ponovne uporabe)

Center ponovne uporabe (CPU) trenutno deluje kot enota podjetja EKO-TCE d.o.o., ki pa je opredeljen kot neprofiten (Center ponovne uporabe)

Zadruga je ustanovljena s primarno socialnimi cilji, je neprofitnega značaja (Pomelaj)

in porazdelitvi dobička za sofinanciranje novih projektov oziroma novih zaposlitev Tovarne dela. (Tovarna dela)

Namen ustanovitve družbe, ni izključno profitne narave (Tovarna dela)

Ustanovljene pretežno z namenom trajnega opravljanja dejavnosti socialnega podjetništva ali druge dejavnosti z namenom zaposlovanja najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela

- Zaposlovanje najbolj ranljivih skupin

Osnovna značilnost tovrstnih podjetji je nuditi zaposlitev ter možnost vključitve na odprti trg delovne sile težje zaposljivim osebam ter posledično zmanjšanje socialne marginalnosti. (Kralji ulice)

spodbujanje enakopravnosti na trgu dela, pridobivanje novih izkušenj na področju dela in večjo možnost redne zaposlitve ter socialno vključenost oseb iz ranljivih ciljnih skupin; (Mozaik)

Po končanem usposabljanju bomo pet mladih neposredno vključili v delovni proces in jim omogočili redno zaposlitev v okviru gostilne Tovarna dela, drugi pa bodo deležni pomoči pri iskanju zaposlitve pri drugih delodajalcih. (Tovarna dela)

ustanovljena z namenom trajnega opravljanja dejavnosti socialnega podjetništva ali drugih dejavnosti z namenom usposabljanja in zaposlovanja najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela, predvsem mladih. (Tovarna dela)

Centre ponovne uporabe, ki zagotavlja nova delovna mesta s tem, da se z zaposlitvijo težje zaposljivih oseb izvajajo družbeno koristna dela (Center ponovne uporabe)

osnovnega namena zaradi katerega je bila ustanovljena leta 2003 sledila poslanstvu v smislu socialne ter zaposlitvene integracije invalidnih oseb na zaščitениh delovnih mestih. (Pomelaj)

Pri upravljanju so organizacije samostojne

- Samostojnost pri upravljanju

Trgovina je pri upravljanju samostojna, odločamo se tisti, ki smo najbolj vpleteni v projekt, imamo pa tudi strokovno podporno ekipo, ki je sestavljena iz širše ekipe zaposlenih v društvu in tudi zunanjih sodelavcev/k. (Kralji ulice)

socialno podjetje je samostojno pri upravljanju, do konca projekta pa je

deležno strokovne in finančne podpore projekta. (Tovarna dela)

Direktor zadruga vodi poslovanje zadruga v skladu z zakonom, internimi združnimi pravili sklepi organov zadruga. (Pomelaj)

- Statusna oblika-d.o.o.

Osnovni rezultat projekta je ustanovitev socialnega podjetja (d.o.o.) (Tovarna dela)

Center ponovne uporabe (CPU) trenutno deluje kot enota podjetja EKO-TCE d.o.o., (Center ponovne uporabe)

- Statusna oblika- društvo

Trenutno delujemo še v okviru Društva Kralji ulice (Kralji ulice)

- Finančna odvisnost

do konca projekta pa je deležno strokovne in finančne podpore projekta. (Tovarna dela)

Sam projekt še ni finančno neodvisen. Tudi v prihodnje bo potrebno del sredstev zagotavljati iz drugih, dodatnih virov. (Center ponovne uporabe)

EU nam krije 70% zaposlitve, ostalo moramo pokriti sami, nekaj dobička gre za pokritje DDV-ja pri projektnih stroških, ki ga prav tako ne pokrijejo EU sredstva (Kralji ulice)

S proizvodnjo in prodajo proizvodov ali storitev na trgu pretežno poslujejo po tržnih zakonitostih

- Proizvodnja in prodaja izdelkov

Z dejavnostjo Centra ponovne uporabe bomo te odpadke - izdelke z inovativnimi storitvami obnovili, popravili in spravili v stanje primerno za ponovno uporabo ter prodali novim uporabnikom po ugodni ceni (Center ponovne uporabe)

Zadruga je razvila preko 50 izdelkov in vsi so še vedno na trgu. (Pomelaj)

- Internetna trgovina

Internetna trgovina (Center ponovne uporabe)

- Prodaja izdelkov

Osnovna ideja je prodaja rabljenih oziroma odvečnih stvari, (Kralji ulice)

prodaja rabljenih stvari, temelji na denarni menjavi, (Kralji ulice)

Naši produkti ne prenesajo trgovskih marž, saj so to izdelki delovno intenzivnega programa in se trudimo, da jih prodajamo samostojno, čim bolj direktno potrošniku in v povezavi s turizmom. (Pomelaj)

- Konkurenčne cene

cene pa konkurenčne (Tovarna dela)

saj se stvari prodajajo po nizkih, dostopnih cenah, (Kralji ulice)

Izdelke prodajamo po simboličnih cenah. Cena je tudi odvisna od tega, koliko dela in potrošnega materiala so zaposleni v CPU vložili v to, da so neko rabljeno stvar pripravili do stanja, da je primerna za ponovno uporabo in prodajo. (Center ponovne uporabe)

Praviloma vključujejo prostovoljsko delo

- Prostovoljsko delo

je zelo pomembna pomoč prostovoljcev, ki so močno prispevali k uspešnem izvajanju projektnih aktivnosti (Tovarna dela)

V projekt so vključeni prostovoljci – pomagajo nam npr. ljudje, ki se profesionalno ukvarjajo s starinami in tisti, ki imajo veselje do zbiranja rabljenih stvari in do dela z ljudmi. (Kralji ulice)

Prva prostovoljka v CPU je Urša Roblek iz Kranja (Center ponovne uporabe)

Darja je prostovoljka (Mozaik)

Dušan ima za sabo več kot deset let prostovoljnega dela (Mozaik)

v prihodnje si sodelovanja prostovoljci želimo še več, predvsem bodo mesto pri nas dobili starejši prostovoljci ljudje v pokoju), (Center ponovne uporabe)

V aktivnosti zadruge se občasno tudi vključujejo prostovoljci. (Pomelaj)

Odločitve sprejemajo po načelu EN ČLAN-EN GLAS

- En član-en glas

Družbeniki so pri odločanju enakopravni in vsak član skupščine, ne glede na višino vloženih sredstev v družbo, na skupščini razpolaga z 1 (enim) glasom. (Tovarna dela)

Zbor članov odloča po principu en član en glas (Tovarna dela)

V odločanje vključujejo deležnike

- V odločanje vključeni vsi deležnik

Trudimo se čim bolj vključevati v projekt vse deležnike (Kralji ulice)

V odločanje se trudimo vključiti čim širši krog ljudi – seveda zaposlene pri projektu, kupce, obiskovalce, donatorje, prostovoljce, zunanje sodelavce, projektne partnerje (Kralji ulice)

Zbor članov sestavljajo zaposleni in predstavniki zainteresirane javnosti. Poleg tega zbor članov preko svojega predstavnika sodeluje pri upravljanju in delu skupščine. (Tovarna dela)

- V odločanje vključeni člani in članice društva

Člani in članice društva so bili že od začetka vključeni v vzpostavljanje projekta kot njegovi glavni soustvarjalci (Kralji ulice)

- V odločanje vključeni zaposleni iz ranljivih skupin

Socialno izključeni, ki se zaposlujejo v socialnem podjetju so (so)delavci in ne klienti, pacienti ali uporabniki, kar pomeni, da imajo status polnopravnega člana in so vključeni pri sprejemanju vseh pomembnih odločitev, ki se dotikajo delovanja in razvoja posredovalnice. (Kralji ulice)

Ko pa se odločamo za uvajanje novih storitev, razvoja novih delovnih procesov in optimizacije poslovanja, vključujemo tudi vse zaposlene. (Center ponovne uporabe)

Premoženje, dobiček in presežke uporabljajo za namen socialnega podjetništva in druge nepridobitne namene, delitev dobička je nedopustna oz. omejena

- Reinvestiranje dobička v namen socialnega podjetništva in druge nepridobitne namene

Presežena vrednost od prodanih predmetov se uporablja v skladu s primarnimi cilji ustanovitve (socialna integracija marginaliziranih skupin, razvoj humanitarne dejavnosti, ekološki cilji). (Kralji ulice)

- Reinvestiranje dobička v namen socialnega podjetništva

pridobljena sredstva pa se nameni za zaposlovanje brezdomnih. (Kralji ulice)

njen dobiček pa se reinvestira v nadaljnji razvoj podjetja in njegovih zaposlenih. (Pomelaj)

in porazdelitvi dobička za sofinanciranje novih projektov oziroma novih zaposlitev Tovarne dela. (Tovarna dela)

Dobiček se bo tako kot je definirano z zakonom razporejal za: investicije v osnovna sredstva potrebna za opravljanje dejavnosti (Tovarna dela)
ohranjanje in povečevanje števila delovnih mest (Tovarna dela)
pokrivanje izpada prihodkov zaradi večje bolniške odsotnosti oziroma manjše delovne učinkovitosti zaposlenih (Tovarna dela)
izobraževanje in usposabljanje delavcev ter prostovoljcev (Tovarna dela)
da se dobiček ne deli med ustanovitelje, ampak se vlaga v razvoj. (Center ponovne uporabe)
Denar od prodanih izdelkov služi za pokrivanje dela plač zaposlenih, (Center ponovne uporabe)

- Reinvestiranje dobička v druge nepridobitne namene

druge razvojne in nepridobitne dejavnosti, ki jih opravlja, če niso v izključno korist članov, za ustanovitev ali za so ustanovitev socialnega podjetja ali za namene razvoja socialnega podjetništva v lokalni skupnosti (Tovarna dela)

- Dokapitalizacija

povečanje premoženja družbe. (Tovarna dela)

Zagotavljajo preglednost finančnega poslovanja

- Finančna preglednost

Preglednost finančnega poslovanja zagotavljamo – celotno finančno shemo projekta, ki zajema vire financiranja EU smo podrobno predstavili na skupščini, (Kralji ulice)

Kot vsaka družba, ki ima registrirano dejavnost, vodimo računovodstvo, plačujemo davke... (Center ponovne uporabe)

Preglednost financ mora biti v skladu z zakonom. (Pomelaj)

- Finančna preglednost za zaposlene

vsi zaposleni pa imajo vpogled v mesečni zaslužek trgovine in tudi stroške obratovanja (Kralji ulice)

- Finančna preglednost za člane zadruga

Finančni del poslovanja (tudi vsebinski) pregleduje nadzorni odbor in upravni odbor s finančnim poslovanjem so seznanjeni tudi člani zadruga v obliki letnih poročil, bilanc (Pomelaj)

Trajno delujejo v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti

- Delovanje v korist članov

Posredovalnica odpira veliko različnih dejavnosti in s tem veliko možnosti v katerih se lahko ljudje najdejo, razvijejo ali dopolnijo svoje znanje, veščine, odkrijejo nova zanimanja. (Kralji ulice)

Našim zaposlenim bomo zagotavljali dobre delovne pogoje, primerno plačilo za opravljeno delo in jih spodbujali pri dodatnem usposabljanju in izobraževanju (Tovarna dela)

- Delovanje v korist uporabnikov

Našim uporabnikom bomo na dostopni lokaciji in v prijetnem ambientu zagotavljali vrhunsko gostinsko ponudbo in profesionalno postrežbo. (Tovarna dela)

- Delovanje v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti

Uresničujemo jo z bogato paleto storitev in izdelkov – z vlaganjem v ljudi in okolje, (Pomelaj)

Obenem je posredovalnica tudi prostor, kjer se lahko srečujejo ljudje z različnim socialno ekonomskim ozadjem, delijo svoje izkušnje, se spoznavajo, brezdomni si na ta način širijo tudi svoje socialne mreže s pripadniki mainstream kulture, kar manjša njihovo izključenost. (Kralji ulice)

CPU daje možnost prevzema rabljene opreme vsem gospodinjstvom in tudi poslovnim subjektom, nudimo možnost zaposlovanja ranljivim ciljnim skupinam, na drugi strani pa s kakovostnimi izdelki po ugodnih cenah pripomoremo k vzpostavljanju minimalnih bivanjskih razmer socialno šibkejšim članom družbe. (Center ponovne uporabe)

Priloga št. 7: Odgovori na vprašanja za projekt Stara roba nova raba

1. Najprej me zanima na kakšen način ste se za projekt sploh odločili?

Projektno idejo sta v društvo v različnih obdobjih prinesli novinarka Nedela Iva Gruden in dopisnica Jane Jana Valenčič, ki sta tovrstne trgovine videli v tujini, kjer delujejo pod imenom *Charity shops*. Trgovine smo si po Evropi ogledovali tudi sami, ko smo se udeleževali različnih konferenc v okviru društvenega dela. Z leti smo idejo še nadgrajevali in jo prilagodili svojim potrebam. Drugače se je ideja razvila tudi na podlagi dela s člani našega društva, saj smo zaznali potrebo po prilagojeni zaposlitvi, skupina članov pa je pokazala tudi interes in veselje do dela z rabljenimi stvarmi. Obenem pa so nam tudi ljudje samoiniciativno nosili rabljene stvari, ker niso vedeli kaj bi z njimi, tako se je z leti nabralo kar veliko stvari. Od leta 2008 smo redno enkrat mesečno postavljali stojnico z rabljenimi stvarmi na Čopovi in na ta način preverili kakšen bo odziv javnosti, ki je bil pozitiven in spodbuden za naše nadaljne delo. Razvoj področja socialnega podjetništva v Slo. In finančna podpora EU pa nam je omogočila, da smo tudi zares vzpostavili trgovino oz. posredovalnico rabljenih predmetov, ki zdaj vsakodnevno obratuje.

2. Ste socialno podjetje že ustanovili ali je to zgolj pilotni projekt-kakšna je statusna oblika?

Trenutno delujemo še v okviru Društva Kralji ulice in nismo ločena enota. Smo še v fazi pilotskega projekta in smo delno financirani iz sklada ESS. Najbrž bomo potem ustanovili socialno podjetje, če bodo pogoji ugodni.

3. Kam se nameni dobiček od prodaje?

Dobiček od prodaje se delno nameni za zaposlitve – trenutno zaposleni trije uporabniki našega programa. EU nam krije 70% zaposlitve, ostalo moramo pokriti sami, nekaj dobička gre za pokritje DDVja pri projektnih stroških, ki ga prav tako ne pokrijejo EU sredstva, nekaj pa bi ga radi tudi prihranili za obdobje, ko ne bomo več prejemali subvencij.

4. So v projekt vključeni prostovoljci?

V projekt so vključeni prostovoljci – pomagajo nam npr. ljudje, ki se profesionalno ukvarjajo s starinami in tisti, ki imajo veselje do zbiranja rabljenih stvari in do dela z ljudmi. Radi bi pridobili še več prostovoljcev/k.

5. Ali deluje trgovina po tržnih zakonitostih?

Trgovina deloma deluje po tržnih zakonitostih, čeprav vsa področja prodaje rabljenih stvari v humanitarne namene še niso urejena, npr. ni še jasno kako bo z davki. Naredili smo tudi poslovni načrt, veliko delamo na promociji, skušamo pa tudi razviti inovativne pristope, ki so drugačni od pristopov »formalne« ekonomije. Veliko delujemo tudi na povezovanju s sorodnimi projekti.

6. Je trgovina pri upravljanju samostojna?

Trgovina je pri upravljanju samostojna, odločamo se tisti, ki smo najbolj vpleteni v projekt, imamo pa tudi strokovno podporno ekipo, ki je sestavljena iz tistih, ki je sestavljena iz širše ekipe zaposlenih v društvu in tudi zunanjih sodelavcev/k.

7. Kako je s sprejemanjem odločitev, zakon namreč predvideva, da se odločitve sprejemajo po načelu EN ČLAN-EN GLAS?

Trudimo se čim bolj vključevati v projekt vse deležnike, za to smo razvili različne metode. Imamo na primer tedenske organizacijske sestanke na katerih sprejemamo skupne odločitve, letos aprila smo imeli tudi prvo skupščino na katero smo vabili tudi širši krog npr. tudi kupce, donatorje in obiskovalce trgovine, prostovoljce... Na skupščini smo sprejeli načrt za prihodnje leto in sepogovarjali tudi o dolgoročni viziji projekta. Nekatere odločitve, ki so bolj organizacijske narave sprejema vodja projekta, prej pa se o njih še skupaj pogovorimo.

8. Kdo vse sodeluje pri odločanju?

V odločanje se trudimo vključiti čim širši krog ljudi – seveda zaposlene pri projektu, kupce, obiskovalce, donatorje, prostovoljce, zunanje sodelavce, projektne partnerje ...vsaj kar se tiče širše vizije projekta, vsakodnevne manjše organizacijske odločitve pa sprejemajo zaposleni pri projektu in podporna strokovna ekipa.

9. Ali zagotavljate preglednost finančnega poslovanja vaše trgovine?

Preglednost finančnega poslovanja zagotavljamo – celotno finančno shemo projekta, ki zajema vire financiranja EU smo podrobno predstavili na skupščini, vsi zaposleni pa imajo vpogled v mesečni zaslužek trgovine in tudi stroške obratovanja.

10. Kaj lahko zapišete o delovanju projekta v korist vaših članov, uporabnikov in širše skupnosti?

Projekt je namenjen vzpostavljanju varnega okolja za pridobivanje delovnih izkušenj, znanj, usposabljanju in zaposlovanju socialno izključenih ljudi – brezdomnih. Nekateri bodo tu našli dolgoročno zaposlitev, druge pa si bodo pridobili izkušnje s katerimi se bodo potem lažje vključevali v trg delovne sile. Obenem je posredovalnica tudi prostor, kjer se lahko srečujejo ljudje z različnim socialno ekonomskim ozadjem, delijo svoje izkušnje, se spoznavajo, brezdomni si na ta način širijo tudi svoje socialne mreže s pripadniki *mainstream* kulture, kar manjša njihovo izključenost. Pomembno je izpostaviti še okoljevarstveni vidik posredovalnice, saj se omogoča ponoven obtok rabljenih stvari, ki bi jih drugače ljudje zavrgli, spodbuja se okoljska osveščenost ljudi in tudi podjetji, ki nam donirajo stvari. Obenem so cene stvari v posredovalnici nizke in tako dostopne ljudem v slabšem ekonomskem položaju, v širšem smislu pa se spreminja tudi kultura potrošnje, saj z nakupom v posredovalnici delujemo solidarnostno do socialno izključenih skupin in tudi okoljsko zavedno.

Priloga št. 8: Odgovori na vprašanja za Vstop v svet dela

1. Najprej me zanima na kakšen način vaš projekt rešuje socialne, gospodarske, okoljske ali kakšne druge probleme v družbi?
2. Na kakšen način se s projektom krepi družbena solidarnost?
3. Na kakšen način ste se odločili za izvedbo projekta?
4. Kako je oz. bo s pridobljenim dobičkom? Kam ga boste investirali?
5. Ali bo socialna gostilna pri upravljanju samostojna?
6. Na kakšen način sprejemate odločitve?
7. Kdo vse je vključen pri sprejemanju odločitev?
8. Ali zagotavljate preglednost finančnega poslovanja in na kakšen način to zagotavljate?
9. Na kakšen način vaš projekt deluje v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti?
1. Projekt prispeva k reševanju predvsem socialnih problemov (problemov socialne vključenosti ranljivih ciljnih skupin). V projekt je bilo izbranih - vključenih 14 mladih starih med 17 in 25 let (120 v nabor) in so končali 3 mesečno usposabljanje za poklica pom. natakarja in kuharja. Vsi so pridobili NPK. Za zaposlitev je bilo izbranih 5, za tri smo pridobili status invalida, ostalim pa iščemo službo pri drugih delodajalcih. Osnovni rezultat projekta je ustanovitev socialnega podjetja (d.o.o.), ki na trgu posluje trajno kot samostojni pravni subjekt. Vse skupaj smo ustvarili 7 novih delovnih mest. Kar vsekakor prispeva k reševanju problemov brezposelnosti. Na izvajanju projektnih aktivnosti so za določen čas zaposleni in trije strokovni delavci.

2. Družbena solidarnost se predvsem krepi z ponovnim vključevanjem ranljivih ciljnih skupin v normalno življenje, krepi se njihova samozavest ter jim je omogočeno samostojno in neodvisno življenje. Dodatno je zelo pomembna pomoč prostovoljcev, ki so močno prispevali k uspešnem izvajanju projektnih aktivnosti ter pomoč lokalnega prebivalstva, ki je v naravi prispevalo k skoraj da vso drobno opremo za gostilno.
3. Za izvedbo projekta smo se odločili v času priprav zakona o socialnem podjetništvu, da bi slovenski javnosti v praksi pokazali, da socialno podjetništvo lahko tudi v Sloveniji uspešno prispeva k reševanju družbenih problemov.
4. Dobiček se bo tako kat je in definirano z zakonom razporejal za:
 - investicije v osnovna sredstva potrebna za opravljanje dejavnosti
 - ohranjanje in povečevanje števila delovnih mest
 - pokrivanje izpada prihodkov zaradi večje bolniške odsotnosti oziroma manjše delovne učinkovitosti zaposlenih
 - izobraževanje in usposabljanje delavcev ter prostovoljcev
 - druge razvojne in nepridobitne dejavnosti, ki jih opravlja, če niso v izključno korist članov, za ustanovitev ali za so ustanovitev socialnega podjetja ali za namene razvoja socialnega podjetništva v lokalni skupnosti
 - povečanje premoženja družbe.
5. Socialno podjetje je samostojno pri upravljanju, do konca projekta pa je deležno strokovne in finančne podpore projekta.
6. Družbeniki so pri odločanju enakopravni in vsak član skupščine, ne glede na višino vloženih sredstev v družbo, na skupščini razpolaga z 1 (enim) glasom.
 - Osnovni način sprejemanja sklepov družbenikov je konsenz – soglasno;
 - Skupščina je sklepčna in veljavno odloča, če je prisotna več kot polovica družbenikov;
 - V primeru enakega števila glasov prisotnih družbenikov je odločilen glas predsednika skupščine;
 - Predsednika skupščine se voli izmenično med družbeniki vsako leto drugega. Prvo leto od ustanovitve družbe vodi skupščino najstarejši zastopnik enega od družbenikov;

- V primeru da ni konsenza, družbeniki z dvotretjinsko večino prisotnih izjemoma sprejemajo bilance stanja in izkazanega uspeha in poslovno poročilo za preteklo leto, predlog razdelitve dobička, razvojni načrt in vsakoletni poslovni načrt, statut in splošne akte družbe;
7. Skupščino družbe sestavljajo družbeniki, en član javnosti oziroma predstavnik zbora članov.
 8. Zbor članov je organ družbe, ki ga družba ustanovi zaradi uresničevanja splošnih ciljev in načel socialnega podjetništva ter podpore dejavnosti družbe kot socialnega podjetja. Zbor članov sestavljajo zaposleni in predstavniki zainteresirane javnosti. Zbor članov odloča po principu en član en glas. Poleg tega zbor članov preko svojega predstavnika sodeluje pri upravljanju in delu skupščine. Predsednika zbora z navadno večino glasov izberejo člani zbora za obdobje dveh let in je po poteku mandata lahko izbran ponovno.
 9. Namen ustanovitve družbe, ni izključno profitne narave temveč je ustanovljena z namenom trajnega opravljanja dejavnosti socialnega podjetništva ali drugih dejavnosti z namenom usposabljanja in zaposlovanja najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela, predvsem mladih. Za zagotavljanje zgoraj navedenega cilja, bo družba trajno zaposlovala za najmanj polovični delovni čas najmanj tretjino delavcev ciljne skupine od vseh zaposlenih delavcev.

Priloga št. 9: Odgovori na vprašanja za Zadrugo Pomelaj

1. Najprej me zanima na kakšen način ste se odločili za ustanovitev zadruga?

Pomelaj, zadruga za razvoj podeželja je bila ustanovljena leta 2003 z namenom odkrivanja in razvoja podjetniških priložnosti na podeželju. Osnove dejavnosti so usmerjene na tri ključne naloge: razvoj novih programov in produktov podeželja (pletenje izdelkov iz naravnih materialov, peka tradicionalnega peciva, izdelovanje izdelkov iz ličja, predelava sadja in sočivja, zeliščarstvo); izobraževanje in usposabljanje (tečaji, praktične delavnice in specializirane izobraževalne delavnice); skupni tržni servis (odkup izdelkov, dodelava, predelava, pakiranje, distribucija, trženje in promocija). Za statusno obliko – zadruga smo se odločili predvsem zaradi trženjskega vidika.

2. Kakšna je danes vloga ustanoviteljev v zadrugi, na kakšen način delujejo?

Najvišji organ odločanja je Občni zbor članov oz. ustanoviteljev zadruga, ki odločajo o ključnih zadevah zadruga. Število glasov posameznega člana pa je odvisno od vplačanega ustanovitvenega deleža. Zadruga mora poslovati v skladu z Zakonom o zadrukah. V skladu z zakonom o socialnem podjetništvu pa bo potrebno zadrugo preoblikovati predvsem glede ustanoviteljev in števila glasov posameznega člana.

3. Kako je s samostojnostjo upravljanja zadruga?

Direktor zadruga vodi poslovanje zadruga v skladu z zakonom, internimi zadružnimi pravili sklepi organov zadruga.

4. Kako je z upoštevanjem tržnih načel pri sami prodaji izdelkov?

Cene izdelkov, ki jih odkupujemo od kooperantov vključenih v mrežo so določene oz. oblikovane skupno, delujemo v okviru pisnega dogovora med kooperanti in zadrugo kjer je določen način poslovanja, plačilni roki, kvaliteta izdelkov produktov. Naši produkti ne prenesajo trgovskih marž, saj so to izdelki delovno intenzivnega programa in se trudimo, da jih prodajamo samostojno, čim bolj direktno potrošniku in v povezavi s turizmom.

5. Ali zagotavljate preglednost finančnega poslovanja in na kakšen način?

Finančni del poslovanja (tudi vsebinski) pregleduje nadzorni odbor in upravni odbor s finančnim poslovanjem so seznanjeni tudi člani zadruga v obliki letnih poročil, bilanc. Finančno in vsebinsko poslovanje spremlja zaposleni kader v zadrugi, samo računovodsko poslovanje pa opravlja zunanji izvajalec. Preglednost financ mora biti v skladu z zakonom.

6. Na kakšen način delujete v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti?

V obdobju od ustanovitve do danes je bilo v motivacijske aktivnosti vključenih preko 6.000 posameznikov, razvitih 10 programov usposabljanj, 60 novih produktov ter vzpostavljena široka kooperantska mreža, motivirani čez 800 oseb, usposobljenih 90 oseb, registriranih 58 oseb (osebno dopolnilno delo), realiziranih 10 rednih zaposlitve v zadrugi, pridobljenih 15 NPK pletar/pletarka,

ekološki obrat za peko, delujoča učna delavnica , razvita in potrjena dva standarda NPK (pletar, lončar), izvajanje priprav in preverjanja za pridobitev NPK pletar/pletarka, izvajanje dveh javno veljavnih izobraževalnih programov (UŽU-IP, NPK-pletar/pletarka), zagotovljen odkup izdelkov/produktov.

7. Kako lahko delovanje vaše zadruge krepí družbeno solidarnost in kohezijo?

V zadrugo in njeno mrežo se lahko vključujejo vsi zainteresirani, ki v dejavnostih zadruge vidijo svojo priložnost, interes, lahko pa tudi pristopijo s svojo idejo, ki jo skupno naprej razvijamo. Poudarjamo pomen medsebojnega učenja, prenašanja tradicionalnih znanj in spretnosti, z različnimi aktivnostmi pomagamo pri dvigu samozavesti in lastne samopodobe pri različnih ciljnih skupinah (predvsem depriviligiranih) ter odkrivanju potencialov pri posameznikih.

8. Koga zaposlujete, gre za zaposlovanje težje zaposljivih ljudi?

1.8.2009 se je Zadruga transformirala v zaposlitveni center in s tem ima poseben status, ki bo poleg svojega osnovnega namena zaradi katerega je bila ustanovljena leta 2003 sledila poslanstvu v smislu socialne ter zaposlitvene integracije invalidnih oseb na zaščitnih delovnih mestih. V zadrugi je zaposlenih pet invalidov –zaščitne zaposlitve in pa 5 neinvalidov (večinoma vse pred to zaposlitvijo brezposelne oz. tudi težje zaposljive osebe).

9. Delujejo v zadrugi prostovoljci?

V aktivnosti zadruge se občasno tudi vključujejo prostovoljci. Za težja dela npr. spravilo surovine pa je le-te težje animirati.

Priloga št. 10: Odgovori na vprašanja za Center ponovne uporabe

1. Najprej me zanima kakšna je vaša statusna oblika?
2. Se s projektom krepi družbena solidarnost in kohezija in na kakšen način?
3. Ali v centru delujejo prostovoljci?
4. Koliko ljudi ste zaposlili v okviru projekta in v katero skupino težje zaposljivih sodijo?
5. Na kakšen način ste se odločili za izvedbo projekta?
6. Kako je s samostojnostjo upravljanja projekta/podjetja?

7. Kako je z upoštevanjem tržnih načel pri sami prodaji izdelkov?
8. Na kakšen način sprejemate odločitve in kdo sodeluje pri odločanju?
9. Kako je z dobičkom, kam ga investirate?
10. Ali zagotavljate preglednost finančnega poslovanja in na kakšen način?
11. Na kakšen način delujete v korist članov, uporabnikov in širše skupnosti?

1. Center ponovne uporabe (CPU) trenutno deluje kot enota podjetja EKO-TCE d.o.o., ki pa je opredeljen kot neprofiten, kar pomeni, da se dobiček ne deli med ustanovitelje, ampak se vlaga v razvoj. Takoj ko bo možno (v začetku 2012), bomo Center ponovne uporabe (CPU) registrirali kot socialno podjetje.
2. Da. S tem, ko gospodinjstvo ali podjetje rabljeno opremo daruje CPU, kjer bodo za to opremo poskrbeli, jo pripravili za ponovno uporabo in bo po zelo ugodnih cenah na voljo predvsem socialno šibkejšim družinam. Obenem pa se zavedajo, da s tem podpirajo tudi zaposlitev ranljivih ciljnih skupin oz. konkretno ljudi, ki delajo v CPU.
3. Da. In v prihodnje si sodelovanja s prostovoljci želimo še več, predvsem bodo mesto pri nas dobili starejši prostovoljci (ljudje v pokoju), ki lahko prenesejo svoja znanja in spretnosti na mlajše.
4. V projektu smo najprej izvedli usposabljanje za 10 brezposelnih oseb, ki so bili prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje. Usposabljanje je trajalo 3 mesece, vsak mesec so opravili med 100 in 120 ur delovnih obveznosti. Po končanem usposabljanju smo 3 osebe zaposlili. Dva zaposlena sta iz skupine starejši od 50 let, 1 zaposlena pa iz skupine mlajši od 25 let brez ali z nizko stopnjo izobrazbe.
5. Za izvedbo smo se odločili iz čisto praktičnih razlogov in znanih dejstev, da med odpadki konča vse preveč še uporabne opreme, ki bi se lahko uporabljala še vrsto let. Drugi razlog je bil ta, da je ogromno ljudi, ki imajo praktična znanja in so še delovno sposobni na zavodu za zaposlovanje. Dodaten razlog je tudi zahteva po upoštevanju prednostnega reda ravnanja z odpadki, kjer je ponovna uporaba pred recikliranjem in se v praksi sploh ni upoštevala. Seveda pa smo potrebovali sredstva, da smo z izvajanjem projekta lahko začeli, imeli smo dobro idejo in znanje, finančna sredstva pa smo dobili s prijavo na Javni razpis za spodbujanje socialnega podjetništva preko Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, financiranje poteka iz evropskega socialnega sklada.

6. Sam projekt še ni finančno neodvisen. S samo prodajo rabljene opreme po simboličnih cenah niti ne more biti. Tudi v prihodnje bo potrebno del sredstev zagotavljati iz drugih, dodatnih virov.
7. Izdelke prodajamo po simboličnih cenah. Cena je tudi odvisna od tega, koliko dela in otroškega materiala so zaposleni v CPU vložili v to, da so neko rabljeno stvar pripravili do stanja, da je primerna za ponovno uporabo in prodajo.
8. Precej stvari v povezavi s projektom je bilo že v naprej določenih in se jih je potrebno držati. Ko pa se odločamo za uvajanje novih storitev, razvoja novih delovnih procesov in optimizacije poslovanja, vključujemo tudi vse zaposlene.
9. V tej fazi o dobičku niti ne moremo govoriti. Denar od prodanih izdelkov služi za pokrivanje dela plač zaposlenih, za katere smo v projektu sicer prejeli subvencijo za 1 letno zaposlitev (v višini 7500€), ki ne zadostuje za pokrivanje celotnih plač zaposlenim.
10. Kot vsaka družba, ki ima registrirano dejavnost, vodimo računovodstvo, plačujemo davke...
11. CPU daje možnost prevzema rabljene opreme vsem gospodinjstvom in tudi poslovnim subjektom, nudimo možnost zaposlovanja ranljivim ciljnim skupinam, na drugi strani pa s kakovostnimi izdelki po ugodnih cenah pripomoremo k vzpostavljanju minimalnih bivanjskih razmer socialno šibkejšim članom družbe. V prihodnje se bomo še bolj povezovali z lokalno skupnostjo, ponudili dodatne storitve z namenom zagotavljanja trajnega delovanja CPU.

11. POVZETEK

V teoretičnem delu diplomske naloge sem opredelila in predstavila poglede različnih avtorjev v zvezi s socialno ekonomijo in socialnim podjetništvom. Najprej sem časovno opredelila obstoj pojma socialna ekonomija in predstavila zgodovinski razvoj socialnega podjetništva v Evropi in Ameriki. V nadaljevanju sem povzela opredelitve socialnega podjetništva in socialnih podjetij ter podala definicijo socialnega podjetnika. Slednjega sem primerjala z običajnim podjetnikom, pri čemer sem bila še posebej pozorna na podobnosti in razlike med njima.

V nadaljevanju sem se osredotočila na splošne določbe Zakona o socialnem podjetništvu (Uradni list Republike Slovenije-<http://www.uradni-list.si/1/content?id=102703>). Na podlagi zakona sem opredelila pojem socialno podjetništvo in izpostavila glavne cilje, katerim naj bi sledilo vsako socialno podjetje. Natančno sem opredelila področja, kjer se sme opravljati dejavnost socialnega podjetništva. Socialno podjetje se sme ukvarjati tudi z drugimi dejavnostmi, vendar je v tem primeru primorano zaposlovati osebe iz ranljivih skupin ljudi na trgu dela. Zakon tako določa posebne pogoje zaposlovanja, ki sem jih prav tako naštel in opredelila. Ob koncu sem opisala še dva tipa socialnih podjetij, ki jih bo mogoče od prihodnjega leta dalje na podlagi omenjenega zakona ustanavljati tudi v Sloveniji.

V drugem sklopu teoretičnega dela sem opisala primere socialnega podjetništva pri nas in v tujini. Najprej sem opisala pet primerov projektov in organizacij v Sloveniji (Tovarna dela-Vstop v Svet dela, Kralji ulice-Stara roba nova raba, Društvo Mozaik, Center ponovne uporabe in Zadruga Pomelaj), ki sledijo viziji socialnega podjetništva, kljub temu da zakon (*ibid.*) še ni v veljavi. Nato sem dodala še štiri opise tujih socialnopodjetniških praks (fundacija Fifteen, fundacija Ashoka, skupnost San Patrignano, organizacija Grameen).

V zadnjem delu teoretskega uvoda sem povezala socialno podjetništvo s temeljnimi koncepti socialnega dela, kot so vzpostavljanje delovnega odnosa, ekološko-sistemska teorija, skupnostno socialno delo in socialno delo v delovnih organizacijah.

V raziskovalnem delu sem se osredotočila na raziskovanje organizacij in projektov v Sloveniji, ki sami sebe označujejo za socialno podjetništvo. Zanimalo me je, v kolikšni meri vključeni projekti in organizacije odražajo značilnosti, ki jih predvideva na novo sprejet Zakon o socialnem podjetništvu (*ibid.*). Predvsem me je zanimalo, v kolikšni meri vključeni uresničujejo vizijo socialnih podjetij v skladu z zakonom in v katerih točkah prihaja do razhajanj.

Izvedla sem kvalitativno raziskavo, v kateri sem kot vire podatkov uporabila časopisne članke, zbornike in spletne strani ter vprašalnike, ki sem jih posredovala vsaki organizaciji posebej po elektronski pošti. Vsak vprašalnik sem prilagodila glede na manjkajoče podatke, ki jih nisem uspela pridobiti s pomočjo ostalih virov. Populacijo v raziskavi predstavljajo vsi projekti in organizacije v Sloveniji, ki sami sebe deklarirajo kot socialna podjetja in delujejo po principih socialnega podjetništva. Podatke sem zbirala v mesecu aprilu in maju 2011 in jih obdelala ter analizirala na podlagi kvalitativne analize.

Z raziskavo sem ugotovila, da izbrani projekti in organizacije deloma sledijo ciljem, načelom, posebnim pogojem zaposlovanja in dejavnostim, ki jih določa zakon (*ibid.*).

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Nina Strmšek, prvič vpisana na Fakulteto za socialno delo v študijskem letu 2006/2007 redna študentka izjavljam, da sem diplomsko delo z naslovom SOCIALNO PODJETNIŠTVO – IZZIV SODOBNE DRUŽBE napisala samostojno s korektnim navajanjem virov in ob pomoči mentorice doc. dr. Liljane Rihter.

Datum: 11.5.2011

Podpis: